

Clár na nÁbhar

Leathanach

20	Achoimre ar Bhearta Maolaithe agus ar Thionchair Iarmharacha	1830
20.1	Réamhrá	1830
20.2	An Chéim Thógála	1830
20.3	An Chéim Oibriúcháin	1859
20.4	Beartha Cúitimh	1873
20.5	Forléargas	1880

20 Achoimre ar Bhearta Maolaithe agus ar Thionchair Iarmharacha

---

20.1 Réamhrá

Is é cuspóir dhearadh Chuarbhóthar N6 Chathair na Gaillimhe atá beartaithe, dá dtagrófar ina dhiaidh seo mar an fhorbairt bóthair atá beartaithe, ná éifeachtaí tromchúiseacha na forbartha bóthair atá beartaithe ar an gcomhshaol a laghdú chomh beag agus atá praiticiúil é sin a dhéanamh. Ionchorpraíodh bearta dearaidh agus bearta maolaithe i ndearadh na forbartha bóthair atá beartaithe agus cuirfear i bhfeidhm iad i rith thógáil agus fheidhmiú na forbartha bóthair atá beartaithe.

I gcás inar sainaitníodh éifeachtaí comhshaoil nach féidir a sheachaint i rith phróiseas measúnaithe an tionchair ar an gcomhshaol, tá bearta molta chun na héifeachtaí sin a mhaolú a mhéid is féidir go réasúnta é. Tá na bearta maolaithe sin mionsonraithe sna caibidlí faoi seach den Tuarascáil MTT agus cuirtear i láthair iad freisin i bhfoirm achoimre sa chaibidil seo. Cuirtear na bearta maolaithe sin chomh maith leis na bearta deartha a bheidh ag teastáil maidir leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe i **gCaibidil 21, Sceideal de Thiomantais Comhshaoil** ar mhaithe le héascaíocht tagartha agus uilechuimsitheachta i gcáipéisí conartha ag céim níos deireanaí.

Nuair a chuirtear bearta maolaithe i bhfeidhm laghdaítear fairsinge na n-éifeachtaí a tharlaíonn. Mar sin féin, beidh éifeachtaí i gceist a bheidh iarmharach, tar éis seachaint agus maolú a bheith curtha san áireamh i.e. tionchair iarmharacha. Tá na tionchair iarmharacha go léir mionsonraithe go cuimsitheach sna caibidlí ábhartha den Tuarascáil MTT, mar sin féin, tugtar achoimre sa chaibidil seo ar na tionchair iarmharacha móra is dóigh a bheidh ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar an gcomhshaol. Ar fud na cáipéise seo go léir, áit ina ndéantar tagairt do ‘tionchair iarmharacha’, ba cheart go dtuigfí é freisin mar rud a chiallaíonn ‘éifeachtaí iarmharacha’.

20.2 An Chéim Thógála

Leagtar amach i **dTábla 20.1** thíos na bearta maolaithe atá beartaithe maidir le gach toisc chomhshaoil mar aon le hachoimre de na tionchair iarmharacha suntasacha dóchúla atá tuartha le haghaidh chéim thógála na forbartha bóthair atá beartaithe.

Tábla 20.1: Measúnú ar Thionchair Fhéideartha agus Bearta Maolaithe – An Chéim Thógála

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Trácht		
Trácht tógála	Beidh tionchair thrácha ghearthéarmacha ach sealadach ag tógáil na forbartha bóthair atá beartaithe ar an líonra bóthair áitiúil. Cinnteoidh an Plean Bainistíochta Comhshaoil Tógála (CEMP), atá áirithe in Aguisín A.7.5 , go ndéanfar tionchair na thrácha tógála a íoslaghdú trí rochtain súimh/ bealaí amach agus bealach isteach chuig an láithreán a rialú.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Gníomhaíocht Ghinearálta Tógála		
Gníomhaíochtaí Ginearálta Tógála	<p>Tá bearta maolaithe le haghaidh na dtionchar ar cháilíocht an aeir (i.e. ó dheannach), torann agus tionchair ó chreathadh, seirbhísí ar mhalairt slí agus bearta sonracha d'ithreacha agus uisce áirithe sna codanna faoi seach den tábla seo thíos.</p> <p>Déanfar gach iarracht a chinntiú go ndéanfar aon éifeachtaí comhshaoil diúltacha a sheachaint, a chosc nó a laghdú le linn na céime tógála.</p> <p>Déanfar aon tionchair ar an gcomhshaoil reatha cosúil le damáiste do bhóithre poiblí a úsáidtear mar bhealaí tarlaithe a dheisiú.</p> <p>Déanfar oibreacha cobhsaithe agus athchóirithe iomlána ar aon damáiste struchtúrach a dhéantar do fhoirgnimh/struchtúir/toibreacha mar thoradh ar an tógáil.</p> <p>Tá Plean Bainistíochta Comhshaoil Tógála (CEMP) ullmhaithe agus curtha san áireamh in Aguisín A.7.5. Déanfaidh an Conraitheoir an CEMP a nuashonrú agus a thabhairt chun críche sula gcuirfear tús leis an obair thógála agus déanfar é a nuashonrú le haon bearta breise a bheidh de dhíth de réir na gcoinníollacha a bheidh ceangailte le cinneadh an Bhoird Phleanála. Cuirfidh an Conraitheoir an t-ábhar go léir atá curtha ar fáil sa CEMP i bhfeidhm go hiomlán agus ní bheidh a thabhairt chun críche ag an gConraitheoir ag cur isteach ar théagar agus ar acmhainneacht na faisnéise atá curtha i láthair agus ar a mbítear ag brath sa Tuarascáil MTT seo.</p> <p>Tá haird sa phlean ar threoir atá sa lámhleabhar arna fhoilsiú ag an gCumann Taighde agus Faisnéise de chuid an Tionscail Foirgníochta (CIRIA) sa Ríocht Aontaithe, <i>Environmental Good Practice on Site Guide, 4ú Eagrán</i> (CIRIA 2015). Tugann an plean aird freisin ar na <i>TII Guidelines for the Creation, Implementation and Maintenance of an Environmental Operating Plan</i>.</p> <p>Déantar achoimre sa CEMP ar an straitéis bainistithe comhshaoil foriomlán a ghlacfar agus a fheidhmeofar le linn na céime tógála den fhorbairt bóthair atá beartaithe. Is é cuspóir an CEMP a léiriú mar a fhéadfar na hoibreacha tógála atá beartaithe a dhéanamh ar bhealach loighiciúil, stuama agus sábháilte agus go gcuirfear san áireamh bearta rialaithe comhshaoil sonracha a bhaineann le hoibreacha tógála dá leithéid. Leagtar amach sa CEMP an mheicníocht trína bhféadfar an chosaint chomhshaoil a chinntiú le linn na céime tógála den fhorbairt bóthair atá beartaithe. Cinnteoidh feidhmiú an CEMP go mbeidh an laghad cur isteach agus nús agus is féidir ann.</p> <p>Tá an CEMP ullmhaithe i gcomhair leis an Tuarascáil ar Mheasúnú Tionchair Timpeallachta (MTT) agus an Ráiteas Tionchair Natura (NIS), le haird ar chomhairliúcháin le raon speisialtóirí agus eagraíochtaí comhshaoil, go háirithe an tSeirbhísí Pháireanna Náisiúnta agus Fiadhúlra (NPWS) agus Iascaigh Intíre Éireann (IFI). Tacaíonn an CEMP an t-eolas atá curtha ar fáil cheana féin sa Tuarascáil MTT seo agus ní mór í a léamh i gcomhar leis an bhfaisnéis atá curtha ar fáil cheana sa Tuarascáil MTT seo.</p> <p>Sa bhreis ar na rialuithe agus na nithe maolaithe atá curtha i láthair i dTábla 20.1 agus i CEMP (Aguisín A.7.5), féach freisin ar na cáipéisí seo a leanas chun tuilleadh mionsonraí a fháil ar mhodheolaíochtaí tógála maidir le struchtúir thábhachtacha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Scrúdú ar Thógáil Droichead Abhainn na Gaillimhe Aguisín A.7.1 • Scrúdú ar Thógáil Tarbhealach Mhionlaigh Aguisín A.7.2 • Luacháil Geoteicniúil agus Hidrigeolaíochta Thollán Leacaigh Aguisín A.7.3 • Tógáil Thollán Ráschúrsa na Gaillimhe Aguisín A.7.4 <p>Ceapfar foireann bainistithe tógála don tréimhse a mbeidh an tógáil ar súl. Déanfaidh an fhoireann sin maoirsiú ar thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe, lena n-áirítear monatóireacht ar fheidhmíocht na gConraitheoirí chun a chinntiú go mbeidh na bearta maolaithe don chéim thógála curtha i bhfeidhm agus go laghdófar an méid agus is féidir na tionchair agus na nús tógála. Beidh an fhoireann bainistithe tógála ag idirchaidreamh le comharsana agus leis an bpobal i gcoitinne le linn na céime tógála chun a chinntiú nach mbeidh mórán cur isteach i gceist.</p> <p>D'fhonn a chinntiú go ndéanfar an CEMP a fhorbairt, a chur i bhfeidhm agus a chothabháil go rathúil, beidh dualgas ar an gConraitheoir Bainisteoir Comhshaoil Suímh (SEM) a cheapadh. Beidh an Bainisteoir Comhshaoil Suímh sách oilte, beidh dóthain taithí agus eolais aige/aici a bheidh oiriúnach don chineál oibre a bheidh le déanamh. Go háirithe, beidh saineolaithe éiceolaíoch a bheidh cáilithe go cuí ag an mBainisteoir Comhshaoil Suímh chun maoirseacht a dhéanamh ar ghnéithe de na hoibreacha tógála atá leochaileach ar bhonn éiceolaíoch, ar cheanglais ceadúnaithe maolaithe éiceolaíoch agus ar mhonatóireacht éiceolaíoch. Tá sonraí breise maidir le róil agus freagrachtaí an SEM tugtha ar fud na cáipéise CEMP in Aguisín A.7.5.</p> <p>Tugtar cuntas sa CEMP freisin ar an straitéis cumarsáide a ghlacfar i rith na céime tógála a chinntíonn go nglactar agus go gcuirtear nósanna imeachta maidir le feasacht, oideachas agus roinnt faisnéise i bhfeidhm. Ar deireadh, tugtar cuntas sa CEMP ar an straitéis comhlíontachta i dtaca le cigireachtaí, iniúchadh agus monatóireacht a ghlacfaidh an Conraitheoir.</p>	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Smionagar	<p>Is iad seo a leanas na bearta a ghlacfar lena chinntiú go gcoinnítear an suíomh tógála agus timpeall air chuig ardchaighdeán glaineachta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Déanfar cigireachtaí laethúla chun monatóireacht a dhéanamh ar néatacht • Leagfar síos clár rialta chun slacht a chur ar an láthair lena chinntiú go mbeidh an suíomh sábháilte agus eagraithe • Más gá, beidh eangach smionagair greamaithe ar scafall ionas nach scaipfidh an ghaoth ábhair agus trealamh • Rialófar dramhaíl bhia go dian ar gach cuid den suíomh • Cuirfear saoráidí glanta rothaí ar fáil d'fheithiclí a bheidh ag dul amach as an suíomh tógála. Stórálfar aon sceitheadh ó níochán rothaí in umar stórála ar an láthair agus déanfaidh comhlacht tarlaithe dramhaíola ceadaithe diúscairt air ag saoráid cheadaithe nó cheadúnaithe • I gcás go dtarlódh sé agus seans nach dtarlóidh go n-iompraítear puiteach ón suíomh tógála chuig an mbóthar poiblí, glanfar é de réir mar is gá agus ní ligfear dó cruachadh. • Cumhdófar leoraithe agus scipeanna luchtaithe más gá • Déanfar cigireacht rialta ar bhóithre in aice láimhe a bheidh in úsáid ag trucail le dhul isteach agus amach as an suíomh agus glanfar iad, ag úsáid scuabadóir bóthair, nuair is gá • I gcás go n-éalóidh aon dramhaíl sholadach neamhbhuan as an suíomh, baileofar láithreach é agus tabharfar chuig stóras ar an láthair é, agus déanfar diúscairt air ina dhiaidh sin ar an ngnáthbhealach 	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Bainistiú Dramhaíola	<p>Déanfar bainistiú cúramach ar dhramhaíl a ghinfear i rith chéim na tógála de réir an ordlathais dramhaíola a bhfuil glacadh leis a thugann tús áite do chosc, íoslághdú, athúsáid agus athchúrsáil thar dhiúscairt agus aisghabháil fuinnimh agus ar deireadh diúscairt go líonadh talún.</p> <p>Cuirfear an t-ordlathas sin i bhfeidhm trí dheiseanna a aithint ar dtús chun cosc a chur ar tháirgeadh dramhaíola, agus ansin chun an méid dramhaíola a tháirgtear a íoslághdú.</p> <p>I gcás nach bhfuil cosc agus íoslághdú indéanta, lorgófar bealaí chun dramhaíl a athúsáid agus a athchúrsáil, ar an suíomh más féidir chun na tionchair a tharlóidh de bharr iompair a sheachaint. Mura féidir é sin a dhéanamh, déanfar imscrúdú ar dheiseanna chun an dramhaíl nach bhfuil ar an láthair a athúsáid nó a athchúrsáil nó cuirfear an dramhaíl chuig saoráid aisghabhála fuinnimh, agus ní dhéanfar diúscairt ar dhramhaíl chuig líonadh talún ach amháin nuair nach bhfuil aon rogha eile ann.</p> <p>Is Conraitheoirí amháin, a bhfuil ceadanna bailithe dramhaíola bailí acu, a bhaileoidh an dramhaíl go léir a thógfar ón láithreán, faoi na Rialacháin um Bainistiú Dramhaíola (Cead agus Clárú Saoráidí) 2007 agus Rialacháin (Leasú) 2008, 2014, 2015. Beidh ceadúnais nó ceadanna dramhaíola iomchuí ag gach saoráid a dtabharfar dramhaíl chucu, faoin Acht um Bainistiú Dramhaíola 1996, arna leasú, agus na rialacháin faoi sin, a thabharfaidh deis dóibh an cineál dramhaíola a sheolfar ann a ghlacadh.</p> <p>Íoslághdófar giniúint dramhaíola guaisí, agus déanfar aisghabháil ar dhramhaíl den sórt sin nuair is féidir, agus ní dhéanfar diúscairt air ach amháin nuair nach féidir é a aisghabháil. Déanfar dramhaíl ghuaiseach a bhainistiú de réir na reachtaíochta iomchuí.</p> <p>Seachadfar an dramhaíl go léir ó thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe chuig saoráidí dramhaíola údaraithe de réir na nAchtanna um Bainistiú Dramhaíola 1996-2016. Trí shaoráidí a bhfuil na ceadanna/an ceadúnas dramhaíola iomchuí amháin acu a úsáid, beidh Comhairle Chontae na Gaillimhe sásta go gclóifidh an Conraitheoir le cuspóirí an Achta um Bainistiú Dramhaíola agus go ndéanfar aon astaíochtaí comhshaoil (torann, deannach, uisce) a bhainistiú ag an suíomh sprice agus dá bhrí sin go mbeidh an t-úinéir/oibreoir an tsuíomh sprice freagrach go dlíthiúil astu. Ar an gcaoi sin is féidir le Comhairle Chontae na Gaillimhe a bheith sásta go mbeidh an ghné bainistíochta carta lasmuigh den suíomh ag cloí go dlíthiúil le reachtaíocht chomhshaoil agus bainistíochta dramhaíola.</p> <p>Tríd is tríd, féadfar a áireamh le hábhair dramhaíola tógála smionagar ginearálta tógála, adhmaid agus cruach atá d'fhuilleach, olaí innealra agus réitigh glantacháin cheimiceacha. Seachnófar an nós atá ann an iomarca ábhar agus trealamh a cheannach rud lena gcruthófar tuilleadh dramhaíola.</p>	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Bithéagsúlacht		
Ginearálta	Tá na bearta maolaithe go léir atá mionsonraithe thíos san áireamh sa Sceideal Tiomantais Comhshaoil (Féach ar Chaibidil 21, Sceideal na dTiomantas) a fheidhmeoidh an Conraitheoir faoi mhaoriseacht Éiceolaí an Tionscadail (fostaithe ag an bhFostóir) agus/nó Cléireach Oibreacha Éiceolaíochta (fostaithe ag an gConraitheoir).	
Limistéir Ainmnithe do Chaomhnú an Dúlra	<p>Láithreáin Eorpacha</p> <p>Tá na bearta maolaithe atá de dhíth go sonracha lena chinntiú nach mbeidh tionchar suntasach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe (i.e. tionchar tromchúiseach ar shláine) ar na láithreáin Eorpacha laistigh dá Chrios Tionchair (cSAC Loch Coirib, SPA Loch Coirib, cSAC Choimpléasc Chuan na Gaillimhe agus SPA Chuan Istigh na Gaillimhe) curtha i láthair i gCuid 10 den Ráiteas Tionchair Natura (NIS).</p> <p>Tar éis measúnú a bheith déanta ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe maidir les na láithreáin Eorpacha iomchuí atá aitheanta, forbraíodh bearta maolaithe chun aghaidh a thabhairt ar na tionchair fhéideartha a leanas a aithníodh:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cailteanas/ilroinnt gnáthóige: bearta maolaithe chun cailteanas gnáthóige a íoslághdú in cSAC Loch Coirib agus chun cailteanas ghnáthóg Q1 a sheachaint laistigh de cSAC Loch Coirib i rith na tógála (Féach ar an gcuid thíos maidir le gnáthóga agus an CEMP Aguisín A.7.5, Scrúdú ar Thógáil Droichead Abhainn na Gaillimhe Aguisín A.7.1 Scrúdú ar Thógáil Tarbhealach Mhionlaigh Aguisín A.7.2, Luacháil Geiteicniúil agus Hidrigeolaíochta Thollán Leacaigh Aguisín A.7.3) • Díghrádú gnáthóige – tollán/tochailt: bearta maolaithe chun sláine struchtúrach charraig an aifrinne a thacaíonn le gnáthóga Q1 in cSAC Loch Coirib a chothabháil i rith thógáil Thollán Leacaigh (agus a Bhealach Isteach Thiar) atá beartaithe. Féach ar Luacháil Geiteicniúil agus Hidrigeolaíochta Thollán Leacaigh Aguisín A.7.3) • Díghrádú gnáthóige – hidrigeolaíocht: bearta maolaithe chun díghrádú gnáthóige a sheachaint in cSAC Loch Coirib mar thoradh ar thionchair hidrigeolaíochta féideartha i rith na tógála agus oibre (Féach ar an gcuid Hidrigeolaíocht thíos agus an CEMP Aguisín A.7.5) 	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar aon láithreáin Eorpacha.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> Díghrádú gnáthóige – hidreolaíocht: bearta maolaithe chun cáilíocht an uisce a chosaint i sruthchúrsaí glactha i rith na tógála (Féach ar an gcuid Hidreolaíocht thíos agus an CEMP Aguisín A.7.5) Díghrádú gnáthóige – cáilíocht an aeir: bearta maolaithe chun astaíochtaí deannaigh a rialú i rith na tógála chun tionchair ar fhásra in cSAC Loch Coirib a chosc (Féach ar an gcuid Hidrigeolaíocht thíos) Díghrádú gnáthóige – speicis ionracha neamhdhúchasacha: bearta maolaithe chun go seachnófar speicis ionracha neamhdhúchasacha a thabhairt isteach nó a scaipeadh i láithreáin Eorpacha i rith na tógála nó oibre (Féach ar Phlean Bainistithe Speicis Ionracha Neamhdhúchasacha atá mar chuid de CEMP in Appendix A.7.5.) Cur isteach/díláithriú: bearta maolaithe chun éifeachtaí chur isteach/díláithriú pléasctha ar éin gheimhrithe a úsáideann Loch Bhaile an Dúlaigh a sheachaint/laghdú (Féach ar an gcuid éin gheimhrithe thíos) Éifeacht bacainne: bearta maolaithe ionas nach gcuirfidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe srian ar ghluaiseacht an mhadra uisce laistigh de dhobharcheantar Shruthán Bhearna (Féach ar an gcuid Madra Uisce thíos) Riosca mortlaíochta: bearta maolaithe chun mortlaíocht specis QI in cSAC Loch Corrib a sheachaint. Áirítear orthu bearta chun a chinntiú nach dtugtar ábhair thógála isteach in Abhainn na Gaillimhe agus deireadh a chur leis an mbaol go marófaí/ngortófaí an madra uisce mar thoradh ar imbuailtí le trácht bóthair (Féach ar an gcuid Madra Uisce thíos) <p>Limistéir Oidhreachta Nádúrtha agus Limistéir Oidhreachta Nádúrtha atá beartaithe</p> <p>Tá an fhéidearthacht go mbeidh tionchar suntasach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar pNHA Loch Coirib nó pNHA Choimpléasc Chuan na Gaillimhe ar aon dul leis na láithreáin chomhfhreagracha san Eoraip (cSAC Loch Coirib agus SPA Loch Coirib maidir le pNHA Loch Coirib agus cSAC Choimpléasc Chuan na Gaillimhe agus SPA Chuan Istigh na Gaillimhe maidir le pNHA Choimpléasc Chuan na Gaillimhe). Dá bhrí sin, cuirfidh na bearta maolaithe mar atá tugtha thuas le haghaidh láithreáin Eorpacha agus mar atá sonraithe i gCuid 10 den NIS, cosc ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe rud a mbeidh éifeacht dhiúltach shuntasach aige ar pNHA Loch Coirib agus pNHA Choimpléasc Chuan na Gaillimhe ar an scála tíreolaíoch náisiúnta.</p> <p>Is iad seo a leanas na bearta maolaithe a theastaíonn lena chinntiú nach mbeidh éifeacht shuntasach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar NHA Phortaigh Mhaigh Cuilinn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bearta chun astaíochtaí deannaigh a rialú i rith na tógála chun tionchair ar fhásra/ghnáthóga laistigh de NHA Phortaigh Mhaigh Cuilinn ag Tóin na Brocaí a chosc – féach Cáilíocht an Aeir agus Aeráid thíos. Áirítear orthu sin bearta amhail spraeáil gníomhaíochtaí créfoirt nochta agus bóithre tarlaithe láithreáin i rith aimsir thirim, níocháin rothaí, rialú ar luais feithiclí ar an suíomh, scuabadh bóthair agus sciathadh deannaigh Bearta ionas nach dtabharfar isteach nó nach scaipfeadh speicis ionracha neamhdhúchasacha chuig NHA Phortaigh Mhaigh Cuilinn i rith na tógála nó oibre. Tá siad sin mionsonraithe sa Phlean Bainistíochta do Speicis Ionracha Neamhdhúchasacha atá mar chuid den CEMP in Aguisín A.7.5 Bearta chun sceitheadh uisce dromchla ón suíomh tógála a rialú d'fhonn teagmhas truaillithe de thaisme a chosc a mbeadh tionchar aige ar ghnáthóga talamh portaigh laistigh de NHA Phortaigh Mhaigh Cuilinn ag Tóin na Brocaí – féach Hidreolaíocht thíos 	<p>Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar pNHA Loch Coirib nó pNHA Choimpléasc Chuan na Gaillimhe nó ar aon limistéir atá ainmnithe go náisiúnta do chaomhnú an dúlra.</p>
Gnáthóga	<p>Bearta Maolaithe chun Cailteanas Gnáthóige a Íoslághdú</p> <p>Chun cailteanas ghnáthóg Iarscríbhinn I a íoslághdú, déanfar limistéir de na cineálacha gnáthóige seo laistigh den fhorbairt bóthair atá beartaithe ach nach dteastaíonn chun an fhorbairt bóthair atá beartaithe a choimeád agus cuirfeadh fála timpeall orthu fad is a ghabhfaidh an tógáil ar aghaidh. Tá siad sin taispeánta ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p> <p>Chun an cailteanas gnáthóige a bhaineann leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe a íoslághdú, tá limistéir laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe freisin atá áirithe i gcomhair plandú maolaithe san áit nach dtabharfar faoi oibreacha tógála. Tá siad sin taispeánta ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p> <p>Nuair is féidir, coinneofar coillearnaigh, roschoillte, crannteorainneacha agus fála sceach a luíonn laistigh, nó feadh theorainn na forbartha bóthair atá beartaithe, nach mbeidh tionchar díreach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe orthu. Tabharfar cosaint do na limistéir sin fad is a mhairfidh na hoibreacha tógála atá beartaithe agus cuirfeadh fál nó cláí orthu ag fad oiriúnach. Tá an fásra atá le coimeád taispeánta ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14 agus Fíoracha 12.2.01 go 12.2.14 (dearadh tírdhreacha).</p> <p>Nuair is féidir, coinneofar limistéir de chuisle abhann agus fásra cois bruaigh a luíonn laistigh, nó feadh theorainn na forbartha bóthair atá beartaithe, nach mbeidh tionchar díreach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe orthu. Tabharfar cosaint do na limistéir sin fad is a mhairfidh na hoibreacha tógála agus cuirfeadh fál nó cláí orthu ag fad 5m ón sruthán/bhruach na habhann.</p> <p>Déanfar an Fuarán clochraithe atá i gCairéal Leacaigh, a luíonn c.25m ó thuaidh de phríomhlíne na forbartha bóthair atá beartaithe ag Ch. 11+400, a choimeád agus ní úsáidfear rois-choinchréit¹ mar chuid de na bearta cobhsaithe ar aghaidh an chairéil ag suíomh an fhuaráin.</p> <p>Bearta chun an Fhéidearthacht le haghaidh Tionchar ar Fhásra atá le coimeád a laghdú</p> <p>Aon fhásra a choinneofar (lena n-áirítear crainn, fála sceach nó scrobarnach in aice le teorainn na forbartha bóthair atá beartaithe, nó laistigh de) tabharfar dóthain cosanta dó i rith chéim na tógála de réir na dTreoirlínte um Chosaint agus Chaomhnú Crann, Fála agus Scrobarnach Roimh, Le Linn agus Tar éis Scéimeanna Bóthair Náisiúnta a Thógáil (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2006b), mar seo a leanas:</p>	<p>In ainneoin na mbearta maolaithe sin, mar thoradh ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe cailteanas limistéir de chineálacha gnáthóige Iarscríbhinn I seo a leanas go buan, a phléitear tuilleadh thíos:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fuaráin chlochraithe [*7220] Foraois ghlárach iarmharach [*91EO] Cosán aolchloiche [*8240] Fraoch fliuch [4010] Fraoch tirim [4030] Fraoch fliuch/fraoch tirim/Mósáic <i>Molinia</i> [4010/4030/6410] Talamh féaraigh cailcreach [6210] Móinéar <i>Molinia</i> [6410] <p>Níl aon cheann de na limistéir seo de ghnáthóg Iarscríbhinn I a chaillfeadh go buan suite laistigh d'aon láithreáin Eorpacha.</p> <p>I gcás ghnáthóga tosaíochta Iarscríbhinn I a chaillfeadh atá lasmuigh de láithreáin Eorpacha,</p>

¹ Táirge coinchréite a dhéantar a spraeáil ag luas ard isteach in éadan carraige mar chomhpháirt struchtúrtha/cobhsaigh.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> • Cuirfear clai timpeall ar na crainn go léir feadh teorainn na forbartha bóthair atá beartaithe atá le coimeád, laistigh agus cóngarach do teorainn na forbartha bóthair atá beartaithe (áit a síneann limistéar cosanta fréamhacha an chrainn isteach i dteorainn na forbartha bóthair atá beartaithe) agus déanfar é sin ag tús na n-oibreacha agus fad is a rachaidh an obair thógála ar aghaidh chun damáiste struchtúrach do thamhan, géaga nó córais fréamhacha na gcrann a sheachaint. Tógfar fál sealadach sách fada ón gcrann a bheidh mar imfhálú do Limistéar Cosanta Fréamhacha an chrainn. Saineofar an Limistéar Cosanta Fréamhacha bunaithe ar mholadh a thabharfaidh cranneolaí cáilithe • Nuair nach féidir fál a chur suas de bharr easpa spáis, tabharfar cosaint don chrann/fál sceach trí sacéadach heiseáin (nó rud éigin cosúil leis) a chur timpeall tamhan an chrainn agus adhmaid maolánach téagartha a fháisceadh timpeall air <ul style="list-style-type: none"> ○ Ní úsáidfeadh an limistéar laistigh den RPA chun feithiclí a pháirceáil ann nó chun ábhair a stóráil ann (lena n-áirítear ithreacha, olaí agus ceimiceáin). Ní dhéanfar ábhair ghuaiseacha (e.g. hidreacarbóin) nó limistéir níocháin coincreíte a stóráil laistigh de 10m d'aon chrainn, fálta sceach agus crannteorainneacha a bheidh coimeáda ○ Déanfaidh cranneolaí cáilithe measúnú ar riocht na gcrann, agus tabharfaidh comhairle maidir le haon oibreacha deisiúcháin a bheidh riachtanach ar aon chrainn a bheidh le coimeád nó a luíonn lasmuigh de teorainn na forbartha bóthair atá beartaithe ach a mbeidh tionchar ag na hoibreacha ar a RPA. Déanfaidh cranneolaí cáilithe aon oibreacha leasacháin a theastaíonn ○ Coinneofar crios maolánach 5m ar a laghad idir na hoibreacha tógála agus fálta sceach coinnithe lena chinntiú nach ndéantar damáiste do phointí cosanta na bhfréamhacha 	<p>seans go mbeidh éifeachtacht iarmharach suntasach aige sin ar an scála tíreolaíoch idirnáisiúnta. Is é an eisceacht ná an ghné fuaráin chlochraithe a chaillfeadh agus seans go mbeidh éifeacht iarmharach diúltach suntasach aige sin ar an scála tíreolaíoch contae.</p> <p>I gcás chineálacha gnáthóige tosaíochta Iarscríbhinn I a chaillfeadh atá lasmuigh de láithreáin Eorpacha, meastar go gcuimsítear leis an gcaillteanas gnáthóige éifeacht iarmharach suntasach is dóigh a tharlóidh ar scála tíreolaíoch náisiúnta.</p> <p>Tá achoimre de na cineálacha gnáthóige, agus na limistéir a chaillfeadh, i dTábla 8.38 de Chaibidil 8, Bithéagsúlacht.</p> <p>Ar an gcaoi chéanna, in ainneoin na mbearta maolaithe mar thoradh ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe seans go mbeidh éifeachtaí iarmharacha suntasacha aige sin, ar an scála tíreolaíoch áitiúil, ar an ngnáthóg seo a leanas lena ngabhann luach bithéagsúlachta áitiúil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fuaráin chailcreacha (FP1) - cúig ghné déag • Talamh féaraigh aigéadach tirim-bogthais (GS3) - c.7.81ha • Droch-eanach agus borrfhás (PF2) - c.0.13ha • Coillearnach leathanduilleach (measctha) (WD1) - c.2.62ha • Fálta sceach (WL1) - c.7.8km • Crannteorainneacha (WL2) - c.4km
Bearta chun na Tionchair Fhéideartha a bheidh ag Cáilíocht an Aeir ar Ghabhdóirí Bithéagsúlachta a Laghdú i rith na Tógála	D'fhonn astaíochtaí deannaigh a rialú i rith na tógála agus go leor de na gabhdóirí bithéagsúlachta a chosaint cuirfear bearta maolaithe atá sonraithe thíos sa chuid Cáilíocht an Aeir agus Aeráid i bhfeidhm.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann
Bearta Maolaithe chun an Fhéidearthacht do Thionchair ar Cháilíocht an Uisce i Sruthchúrsaí Glactha a Laghdú	Tá na bearta maolaithe chun uisce dromchla a chosaint i rith na tógála mionsonraithe thíos sa chuid Hidreolaíochta agus sa Phlean Bainistíochta Comhshaoil Tógála (CEMP) atá san áireamh in Aguisín A.7.5 agus dá réir ag cosaint go leor de na gabhdóirí bithéagsúlachta.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann
Bearta chun Cainníocht Screamhuise agus Cáilíocht	Tá na bearta maolaithe chun cainníocht agus cáilíocht screamhuise a chosaint i rith na tógála mionsonraithe thíos sa chuid Hidrigeolaíochta thíos agus astu sin tabharfar cosaint do chuid mhaith de na gabhdóirí bithéagsúlachta. Tá bearta maolaithe áirithe thíos freisin le haghaidh Ithreacha agus Geolaíocht chun srian a chur le húsáid ábhar líonta i limistéir ina bhféadfadh rith chun srutha/insíothlú cur isteach ar leibhéil pH i ngnáthóga talamh portaigh in aice láimhe laistigh de Chríos Tionchair (ZoI) hidrigeolaíoch oibríochta na forbartha bóthair atá beartaithe.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Screamhuisce a Chosaint agus tionchair fhéideartha ar ghabhdóirí bithéagsúlachta		
Bearta chun Scaipeadh Speiceas Ionrach Neamhdhúchasach a Rialú agus a Chosc	<p>Tá cuntas ar an straitéis maolaithe maidir le speicis phlandaí ionracha neamhdhúchasacha sa Phlean Bainistíochta Speiceas Ionrach áirithe sa CEMP (féach Aguisín A.7.5) agus cuirfear i bhfeidhm a ndóthain iad i bhfad sula dtosóidh na hoibreacha tógála atá beartaithe ionas go mbeidh am ann chun gach daonra de sprioc-speicis ionracha neamhdhúchasacha a rialú laistigh de Chrios Tionchair na forbartha bóthair atá beartaithe, agus aird ar uainiú/srianta séasúracha sonracha a bhaineann le gach speiceas aonair.</p> <p>Ordófar sa Phlean Bainistíochta do Speicis Ionracha Neamhdhúchasacha don Chonraitheoir tógála agus é ag cur na mbeart maolaithe sonracha riachtanach i bhfeidhm maidir le speicis phlandaí ionracha neamhdhúchasacha aonair agus tá siad de dhíth chun go leor de na gabhdóirí bithéagsúlachta a chosaint.</p> <p>Toisc go bhféadfadh speicis a bheith scaipthe, go bhféadfadh a scaipeadh a bheith athraithe, ó rinneadh na suirbhéanna gnáthóige don Tuarascáil MTT agus tús na n-oibreacha tógála, áireofar i gcur i bhfeidhm an Phlean Bainistíochta do Speicis Ionracha réamhshuirbhé réamhthógála laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe. De réir threoir an Údaráis um Bóithre Náisiúnta áireofar leis an suirbhé sin léarscáilíú cruinn ar scála 1:5,000 do shuíomh beacht na speiceas planda ionrach neamhdhúchasach. Is saineolaithe oiriúnacha a bheidh ábalta na speicis a bheidh i gceist a aithint a dhéanfaidh na suirbhéanna réamhthógála.</p> <p>De réir threoirlínte 2010a an Údaráis um Bóithre Náisiúnta, i gcás ina mbeidh ábhar ó speicis phlandaí ionracha neamhdhúchasacha nó salachar díobhálach gearrtha, tarraingthe nó beartha, ní chiallóidh a dhiúscairt go scaipfear na plandaí tuilleadh. Beifear cúramach gar do shruthchúrsaí toisc go scaipeann blúiríní agus síolta plandaí go tapa in uisce. Déanfar diúscairt ar ábhar ina bhfuil cinn bláthanna nó síolta trí mhúirín nó é a chur ag doimhneacht nach lú ná 0.5m i gcás salachair díobhálach, nó trína lasadh (ag saoráid cheadúnaithe agus aird ar reachtaíocht ábhartha) nó trína dhiúscairt chuig líonadh talún ceadúnaithe i gcás speiceas plandaí ionrach neamhdhúchasach.</p> <p>Níl socfhréamhacha copóg agus fréamhacha feochadán reatha oiriúnach i gcomhair múirín ná ní féidir iad a chur tanaí, agus caitear iad a dhiúscairt i líonadh talún, iad a lasadh nó a chur ag doimhneacht nach lú ná 1.5m (rud nach bhfuil indéanta ach amháin i rith chéim na tógála). I gcás go ndéantar Glúineach bhiorach a chur i dtalamh lena dhiúscairt, cuirfear an t-ábhar ag doimhneacht 5m agus leagfar scannán geoiteicstíle oiriúnach os a chionn. Déanfar an diúscairt go léir de réir na nAchtanna um Bainistiú Dramhaíola 1996-2011.</p> <p>Maidir le speicis ionracha neamhdhúchasacha uisceacha cloífidh na hoibreacha tógála go léir, agus aon obair suirbhéireachta uisce a dhéanfar (e.g. leictriascaireacht), le prótacail bithshlándála dea-chleachtais d'obair uisceach – mar shampla Prótacal Bithshlándála IFI d'Obair Suirbhéireachta Allamuigh (IFI, 2010).</p>	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Plandaí agus Speicis Neamhchoitianta agus Cosanta	Toisc nach bhfuil aon speicis phlandaí neamhchoitianta nó a bhfuil cosaint dleathach acu i láthair laistigh de Chrios Tionchair na forbartha bóthair atá beartaithe ní chuirfear isteach orthu. Dá bhrí sin, ní theastaíonn aon bhearta maolaithe.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Madraí Uisce	<p>Díghrádú gnáthóige - cáilíocht an uisce</p> <p>Tá na bearta maolaithe chun cáilíocht an uisce a chosaint i sruthchúrsaí glactha i rith na tógála tugtha thíos i gcomhair hidreolaíochta.</p> <p>Caillteanas suíomhanna pórucháin/scíthe</p> <p>Toisc go bhféadfadh an Madra Uisce poill nua nó suíomhanna broimfhéir a chruthú amach anseo laistigh de CT na forbartha bóthair atá beartaithe, beidh gá gach gnáthóg oiriúnach Madra Uisce a sheiceáil roimh an tógáil agus caithfear é sin a dhéanamh laistigh de 12 mhí ó thosóidh aon oibreacha tógála.</p>	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar an Madra Uisce, ar aon scála tíreolaíoch.
Ialtóga	<p>Bearta chun Ialtóga a Chosaint nuair a bheidh Faraí á mBaint</p> <p>Is cion é faoi Alt 23 de na hAchtanna um Fiadhúlra 1976 -2017 agus faoi Alt 51 de Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Éin agus Gnáthóga Nádúrtha), 2011 ialtóga a mharú nó damáiste a dhéanamh dóibh nó áit pórucháin nó scíthe aon speiceas ialtóga a scrios. Faoi Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Éin agus Gnáthóga Nádúrtha) ní gá gur in aon turas a dhéanfar an gníomh chun gur cion a bheadh i gceist. Mar sin cuirtear an fhreagracht ar aon duine a mbeadh sé i gceist acu oibreacha a dhéanamh a bhféadfadh damáiste nó scrios mar sin tarlú a bheith ar an airdeall. Faoi Alt 54 de S.I. 477 de 2011, féadfaidh an tAire maolú a cheadú nuair nach mbíonn aon rogha sásúil eile ann agus ní bhíonn an maolú díobhálach do chothabháil dhaonraí na speiceas lena mbaineann an Treoir Gnáthóga ag stádas caomhnaithe fabhrach ina raon nádúrtha. Mar gheall ar an tionchar a mheastar a bheidh ar ialtóga don fhorbairt bóthair atá beartaithe, beidh gá le ceadúnas maolaithe faoi Alt 54 de S.I. 477 de 2011. Tá an t-iarratas don Cheadúnas Maolaithe Ialtóg san áireamh in Aguisín A.8.25.</p> <p>Moltar na bearta maolaithe seo a leanas maidir le struchtúir atá deimhnithe mar chinn a thacaíonn le faraí ialtóga nó a meastar go bhfuil sé de chumas acu tacú le hialtóga ar an bhfara:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sula ndéanfar an 14 déanmhas ina ndeimhnítear go bhfuil faraí ialtóga a scartáil, beidh faraí saorga curtha ina n-ionad lena chinntiú go mbeidh ialtóga in ann áiteanna scíthe eile a rochtain chomh luath agus a gheobhaidh siad deis Nuair is féidir, ní dhéanfar foirgnimh ina ndeimhnítear go bhfuil faraí ialtóga iontu a scartáil i rith na tréimhse pórucháin nó na tréimhse geimhriúcháin (Aibreán go Iúil Lúnasa agus Samhain-Márta) toisc go bhfuil an baol ann go dtarlóidh bás nó gortú de thaisme níos mó ag an tráth sin. D'fhéadfadh líon níos lú ialtóga faraí a úsáid sa gheimhreadh ach d'fhéadfaidís a bheith iontu mar sin féin. Lasmuigh de na tréimhsí sin, cinnfear an cur chuige maidir le scartáil faraí ialtóga de réir an cháis ar leith agus faoi réir coinníollacha ceadúnais iomchuí 	<p>Beidh tionchair iarmharacha suntasacha fós ann toisc nach féidir cuid de na gníomhaíochtaí a sheachaint agus ní féidir iad a mhaolú ach amháin le leibhéal cinnteachta éigin:</p> <ul style="list-style-type: none"> Déanfar scartáil ar 14 fhoirgneamh laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe a mbeidh tionchar aige ar dhaonraí áitiúla den ialtóga shopránach, ialtóga fheascrach, ialtóga fhadchluasach dhonn agus an chrú-ialtóga bheag. Tá fara máithreachais amháin á scartáil, fara fadchluasach donn ag Achadh an Churraigh (PBR256)

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> Marcálfar foirgnimh ina ndeimhnítear go bhfuil faraí ialtóg iontu atá beartaithe a scartáil ar an talamh le marcáil péinte a bheidh comhaontaithe ionas go n-aithneoidh na Conraitheoirí iad Roimh scartálacha, déanfar athscrúdú láithreach ar gach déanamh inar deimhníodh go raibh ialtóga nó ina bhféadfadh ialtóga a bheith iontu sula ndéanfar scartáil le déanamh amach cibé an bhfuil ialtóga istigh iontu nuair a dhéanfar scartáil. Beidh scrúdú ar feadh na hoíche ar fad i gceist leis seo le feiceáil cibé an dtéann ialtóga isteach san fhoirgneamh i rith na hoíche nó go moch ar maidin. Tabharfaidh sé sin dóthain faisnéise le leanúint ar aghaidh le scartálacha ach amháin mura raibh an aimsir oiriúnach chun ialtóga a bheathú. Má tá ialtóga san fhoirgneamh, ansin caithfear iad a chur amach thar chúpla oíche nó más féidir le speisialtóir ialtóg ceadúnaithe iad a thógáil amach le lámh agus iad a chur i mbosca ialtóg nó a leithéid le scaoileadh amach san oíche tar éis iad a ghabháil. I gcás déanamh nár deimhníodh faraí ialtóg a bheith iontu ach ar measadh go bhféadfadh ialtóga a bheith iontu, déanfar measúnú brathadóra ialtóg ar an maoin atá le scartáil, má tá sé beartaithe scartáil a dhéanamh sa tréimhse ó Bhealtaine – Lúnasa (tabhair faoi deara nach gceadófar an tréimhse ama sin i gcás na bhfaraí ialtóg deimhnithe atá le scartáil). Beidh scrúdú ar feadh na hoíche ar fad i gceist leis seo le feiceáil cibé an dtéann ialtóga isteach san fhoirgneamh i rith na hoíche nó go moch ar maidin. Tabharfaidh sé sin dóthain faisnéise le leanúint ar aghaidh leis an scartáil ach amháin mura raibh an aimsir oiriúnach chun ialtóga a bheathú. Má tá ialtóga san fhoirgneamh, ansin caithfear iad a chur amach thar chúpla oíche nó más féidir le speisialtóir ialtóg ceadúnaithe iad a thógáil amach le lámh agus iad a chur i mbosca ialtóg nó a leithéid le scaoileadh amach san oíche tar éis iad a ghabháil A luaithe is a mheastar go bhfuil déanmhais ina raibh faraí glan ó ialtóga, beidh an speisialtóir ialtóg ar an láthair chun maoirseacht a dhéanamh ar an nós imeachta scartála go dtí go measfar nach bhfuil an déanamh in ann tacú le fara ialtóg níos mó. D’fhéadfadh ialtóga dul isteach arís i ndéanamh nach bhfuil scartáilte go hiomlán thar oíche mar sin d’fhéadfadh an speisialtóir ialtóg a bheidh ag teastáil arís i rith oibreacha scartála go dtí go mbeidh an obair scartála go léir curtha i gcrích <p>Moltar na bearta maolaithe seo a leanas maidir leis na crainn a aithníodh mar chinn a d’fhéadfadh tacú le hialtóga ar an bhfara. Áirítear leo an dá chrann a bhfuil sé deimhnithe go bhfuil ialtóga iontu (PTR43, PTR48) nó an 16 crann eile atá an-oiriúnach, nuair atá gnéithe fara féideartha iontu nó sa chás go mbeadh clúdach eidheann tiubh ann, go bhfuil an crann ag aois agus i riocht ar leith agus go bhfuil seans mór ann go mbeadh gnéithe fara i láthair. Léiríonn Fíoracha 8.16.1 go 8.16.15 suíomh na gcrann sin ach soláthrófar líníocht níos mionsraithe don chonraitheoir sula gcuirfear tús leis na hoibreacha gearrtha anuas. D’fhéadfadh ialtóga gnéithe fara oiriúnacha a áitiú ag aon am sula gcuirfear tús le hoibreacha. Mar sin, tá an baol ann go bhféadfadh ialtóga a bheith thíos leis mar gheall ar oibreacha gearrtha anuas. Leanfar leis na nósanna imeachta maolaithe seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Leagfar faraí crann deimhnithe agus féideartha sa tréimhse ó Mheán Fómhair go Deireadh Fómhair toisc go mbíonn ialtóga ábalta eitilt sa tréimhse seo agus d’fhéadfaidís na rioscaí ó leagan crann a sheachaint má thugtar faoi bhearta cearta, ach gan iad a bheith ag pórú nó ag geimhriú ach an oiread B’fhéidir nach leor brathadóirí astu féin chun ialtóga agus athiontráil sa dorchadas a thairgeadh. Dá bhrí sin, sula ndéantar faraí crann deimhnithe agus féideartha a leagan, déanfar suirbhé teacht chun cinn ina n-úsáidfead soilsiú infridhearg agus físcemaraí agus brathadóirí ialtóg an oíche díreach roimh an oibríocht leagtha le déanamh amach an bhfuil ialtóga i láthair I gcás go bhfuil sé sábháilte agus iomchuí sin a dhéanamh le haghaidh ialtóg agus daoine araon, féadfar crainn a leagan ag úsáid gléasra trom chun an crann a bhrú ar leataobh. D’fhonn an rabhadh is fearr a chinntiú le haghaidh aon ialtóga ar an bhfara a d’fhéadfadh a bheith fós ann, brúfar an crann dhá nó trí huair, agus glacfar sos thart ar 30 soicind idir gach brú chun deis a thabhairt d’ialtóga bogadh. Ba chóir an crann a bhrú ansin go talamh go mall agus é a fhágáil ansin go ndéanfaidh speisialtóir ialtóg scrúdú air Níor cheart crainn a leagan ach amháin “i gcodanna” nó “a iad leagan bog” áit ar féidir na codanna a rigeáil chun gluaiseachtaí tobanna a sheachaint agus ionas nach gcuirfear na codanna as cor I gcás ina bhfuil oibreacha leasúcháin (e.g. prúnáil na ngéag) le déanamh ar chrainn a measfar atá oiriúnach d’ialtóga, seiceálfadh speisialtóir ialtóg na codanna den chrann a bheidh i gceist (ag úsáid ionscóp faoi cheadúnas maolaithe ar leithligh a bheidh ag an duine sin) go bhfeicfidh sé an bhfuil aon ghnéithe fara ann sula mbainfear é. I gcás géag ina bhféadfadh gnéithe fara a bheith suas ard i gceannbhrat an chrainn, caithfear dá réir sin an géag a rigeáil agus a íslíú go talamh (agus an ghné fara féideartha fós ann) le go mbeidh an speisialtóir ialtóg in ann é a scrúdú sula ngearrtar nó sula ndéantar mótú air. Má fhaightear ialtóga ann, bainfidh speisialtóir ialtóg iad a bhfuil ceadúnas aige chun ialtóga a láimhseáil agus scaoilfidh sé amach sa cheantar iad an oíche i ndiaidh iad a ghabháil <p>Sula leagtar an dá fhara crann deimhnithe (PTR43 agus PTR48) beidh boscaí ialtóg eile ann lena chinntiú go mbeidh na hialtóga in ann áiteanna scíthe eile a rochtain chomh luath agus is féidir. Beidh suíomh na mboscaí ialtóg sna cásanna sin laistigh de theorainn na forbartha bóthair atá beartaithe ach is é an speisialtóir ialtóg a shocróidh an airde agus an suíomh beacht. Má dheimhnítear aon fharaí crann ialtóg breise, agus má bhaintear iad leis na hoibreacha leagain atá beartaithe, ansin cuirfear láithreáin fara eile ar fáil i bhfoirm boscaí ialtóg nua.</p> <p>Bearta chun cosáin eitilte a chaomhnú thar limistéir thógála</p> <p>Sainaitníodh i rith chéim na tógála, nuair a baineadh coillearnach agus fála sceaigh agus idirghabháil eile sna tírdhreacha a bhí in úsáid ag ialtóga gur féidir leis sin gnáthóga a oscailt suas chomh mór is nach mbeidh ialtóga in ann dul sa tseans a dhul trasna an spás oscailte nua chun faraí agus limistéir foráiste eile a shroicheadh ar an taobh eile. Leanfar ag deighilt na gcósáin eitilte ar feadh chéim na tógála ar fad.</p> <p>Áirítear sa Tuarascáil <i>WC1060 Forbairt ar Mhodh a Bheadh Éifeachtach ó Thaobh Costais de chun Monatóireacht a dhéanamh ar Éifeachtacht Maolaithe d’Ialtóga a bheadh ag dul trasna bonneagar líneach</i>, prionsabail sárchleachtais chun aghaidh a thabhairt ar an easpa fianaise ginearálta chun a léiriú go n-oibríonn go leor bearta maolaithe “traidisiúnta”.</p> <p>Déantar na prionsabail sin a tháirgeadh thíos agus tá siad curtha san áireamh sa straitéis maolaithe don fhorbairt bóthair atá beartaithe:</p> <ul style="list-style-type: none"> “Ba chóir go mbeadh maolú comhtháite sa scéim chomh luath agus is féidir – ba chóir go mbeadh maolú á bhreithniú le linn na céime pleanála agus deartha den bhonneagar chun go féidir é a ionchorprú go héifeachtach 	<ul style="list-style-type: none"> Déanfar scartáil ar fara satailíte amháin le haghaidh crú-ialtóg bheag ag Achadh an Churraigh (PBR178) a gcreidtear gur fara satailíte é le haghaidh fara máithreachais crú-ialtóg bheag Chaisleán Mhionlaigh (PBR06)) Meastar gur cailteanas foráiste an rud is suntasaí i gceantar Mhionlaigh áit ina bhfuil gnáthóg coillearnáí-féaraigh-fál sceaigh á cailleadh agus atá laistigh den CSZ do dhaonra crú-ialtóg bheag atá tábhachtach go náisiúnta. Rátaí dosheachanta mortlaíochta méadaithe i ngeall ar imbhuailtí feithiclí. Éifeachtaí mortlaíochta agus deighilte/bacainne a tharlaíonn de bharr na forbartha bóthair atá beartaithe ar ialtóga aonair. Cé gur leanadh dea-chleachtas i ndearadh na forbartha bóthair atá beartaithe agus áiríodh íosbhealaí/tóchair agus uasbhealaí fiadhúlra, níl aon amhras faoi ach go n-eitleoidh líon beag den daonra ialtóg áitiúil thar an bhforbairt bóthair atá beartaithe agus go mbeidh siad leochaileach d’imbhuailtí feithiclí. Beidh tionchar tromchúiseach freisin ag an éifeacht bhacainne a tharlóidh de bharr na forbartha bóthair atá beartaithe ar líon beag den daonra ar fud an tírdhreacha. Meastar go mbeidh éifeacht an tionchair iarmharaigh sin ar chrú-ialtóga beaga suntasach ar scála tíreolaíoch náisiúnta. Meastar go bhfuil an tionchar ar speicis ialtóg eile suntasach ar scála tíreolaíoch áitiúil. <p>Chuathas i ngleic tuilleadh leis na tionchair iarmharacha sin de bharr an togra le haghaidh bearta cúiteacha sonracha, a phléitear tuilleadh i gCuid 20.4.2 thíos.</p>

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> <i>Ba chóir struchtúir trasnaithe a chur san áit dhíreach ina mbíonn na bealaí comaitéireachta reatha d'ialtóga – ba chóir iarrachtaí a dhéanamh chun ialtóga a aistriú óna mbealaí comaitéireachta reatha</i> <i>Ní gá go bhféadfadh struchtúir trasnaithe go mbeadh ar ialtóga airde a n-eitilt nó treo a n-eitilte a athrú: braithfidh sé ar thopagrafaíocht an láithreáin. Sa chás go mbeadh an bóthar le hardú os cionn leibhéal na talún, d'fhéadfadh go mbeadh gá le híosbhealach chun an bealach comaitéireachta thíos faoi a chaomhnú, nó sa chás go mbeadh an bóthar i ngearrthóg, d'fhéadfaí leas a bhaint as glasdhroichead chun an bealach comaitéireachta a iompar thar an mbóthar.</i> <i>Ba chóir go gcoimeádfadh struchtúir trasnaithe ceangailteacht le bealaí comaitéireachta ialtóga reatha: caithfear ceangailteacht a choimeád gan cur isteach ar bhealaí eitilte ialtóga (e.g. línnite crann, fála sceach, coillearnaigh agus srutháin) agus gnáthóg ialtóga (mar. sh. coillearnach) laistigh den tírdhreach máguaird. Níor chóir go mbeadh struchtúir trasnaithe nochtaithe nó lonnaithe laistigh de thalamh oscailte</i> <i>Ba chóir go mbeadh fásra curtha ar struchtúir thar an mbóthar mar ghlasdroichid: ba chóir go mbeadh an fásra leanúnach agus ceangailte (féach thuas) agus sách aibí sula dtógfar an bóthar (mar. sh. trí chrainn aibí go maith a chur ó speicis chrainn a fhásann go tapa sula gcuirfear tús leis an obair thógála)</i> <i>Ba chóir go mbeadh na híosbhealaí sách ard: ba chóir go mbeadh an oiread spáis agus is féidir in íosbhealaí ach go háirithe ó thaobh airde. Beidh íosriachtanais maidir le hairde na híosbhealaí sonracha don speiceas. Bheadh airdí riachtanacha go ginearálta níos ísle do speicis oiriúnaithe coillearnaigh (~3 m) i gcomparáid le speicis a bheadh ginearálta (~6 m), ach bheadh íosbhealaí níos mó in ann freastal ar níos mó speicis.</i> <i>Ba chóir go mbeadh glasdroichid sách leathan: Sa bhreis ar fhásra ann, ba chóir go mbeadh na glasdroichid chomh leathan agus is féidir, chun réimse leathan a sholáthar d'ialtóga chun taisteal trasna. Tá gá le tuilleadh taighde chun na gnéithe sonracha a choimeád. Tháinig muid trasna ar ghlasdroichead a bhí 30m ar leithead sa staidéar seo.</i> <i>Níor chóir go mbeadh aon soilse sna struchtúir trasnaithe: Braitheann éifeacht soilse ar chineálacha áirithe ialtóga agus mar sin ba chóir soilse a sheachaint</i> <i>Caithfear rochtain agus ceangailteacht a choimeád: Tá sé tábhachtach go gcoimeádfar rochtain ar struchtúir trasnaithe (e.g. níor chóir grille a shuiteáil ar íosbhealaí) agus go gcoimeádfar fásra ceangailte go deo nó chomh fada agus a bhíonn gá leis an struchtúr maolaithe</i> <i>Ba chóir cur isteach a íoslaghdú agus na struchtúir maolaithe a bheith á gcur isteach: Mar shampla, trí theorainn a chur ar thruaillí ó thorann agus ó shoilse feadh bhealach eitilte na n-ialtóga (agus ba chóir go mbeadh siad faoi réir monatóireachta agus meastóireachta) agus an suiteáil a dhéanamh chomh tapa agus is féidir agus b'fhéarr mionna an tsamhraidh a sheachaint chuige sin tráth a mbíonn na hialtóga níos gníomhaí".</i> <p>Suiteáladh fálú sealadach ar fud suíomhanna in ionad gnéithe nasctha agus ní cosúil go ndearnadh monatóireacht orthu ach amháin mar chuid de thionscadal amháin san Eilvéis (Britschgi et al. 2004). Sa staidéar seo, taifeadh fál sceach saorga atá 1m ar leithead x 1.5-2m ar airde agus cion de na hialtóga i bhfara ina dhiaidh sin. Tá sé i gceist bearta den chineál céanna a chur i bhfeidhm i bpríomhionaid lena chinntiú go bhfuil gnéithe líneacha ann chun gnáthóga a nascadh ar fud lorg na tógála ar fad.</p> <p>D'fhonn treoir a thabhairt do láithreánú na mbeart maolaithe, lena n-áirítear an fál sealadach a bhfuil cur síos air thuas i rith chéim na tógála, déanfar sraith suirbhéanna ceamara infridhearg/teirmeach ag úsáid sraith ceamaraí agus brathadóirí ialtóga feadh ghnéithe líneacha sna háiteanna seo a leanas sa séasúr gníomhaíochta is mó. Cuideoidh sé sin chun na pointí trasnaithe sainroghnaithe a shainithint ag na codanna seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Limistéar 1: Ó thuaidh de Choill Bhearna Limistéar 2: Achadh an Churraigh Limistéar 3: Abhainn na Gaillimhe go Bóthar Chúil Each Limistéar 4: Siar ó Bhóthar Áth Cinn an N84 Limistéar 5: Baile an Dúlaigh go dtí an Caisleán Gearr <p>Déanfaimid suirbhéireacht ar gach limistéar trí huairé chun ialtóga ag eitilt a thairfeadh sna háiteanna sin agus na hionaid chaoithiúla chun faire do cheamaraí le cinneadh i rith suirbhéanna lae.</p> <p>Coinneofar aon ghnéithe reatha a saináithnítear mar phointí trasnaithe sainroghnaithe agus atá sceidealaithe le baint go dtí an nóiméad deiridh agus cuirfear struchtúr trasnaithe saorga iniompartha lena thaobh sula mbainfear é, rud a chiallóidh nach mbeidh aon bhearna ar fud an láithreáin tógála istoíche ag aon tráth. Déanfar monatóireacht ar úsáid an chlaí shealadaigh mar struchtúr trasnaithe saorga trí huairé thar dhá sheachtain i ndiaidh suiteála. Mura bhfuil an struchtúr trasnaithe saorga san áit chéanna mar phointe trasnaithe buan beartaithe (e.g. an t-uasbhealach fiadhúlra sa Chaisleán Gearr) ansin bogfar é de réir a chéile thar chúpla oíche chun é a ailíniú leis an bpointe trasnaithe buan.</p> <p>D'fhéadfadh sé gurb éard a bheadh i gceist leis an struchtúr trasnaithe saorga achair lín duaithníochta, crainn Nollag athchúrsáilte ceangailte le chéile, plandóirí iniompartha nó plandaí saorga is féidir a bhogadh go héasca ar maidin agus tráthnóna lena chinntiú go mbeidh an trasnú in áit gach oíche.</p> <p>An clár monatóireachta atá beartaithe</p> <p>Toisc gur féidir leis an leibhéal bonnlíne de ghníomhaíocht ialtóga agus áitíocht fara athrú de réir a chéile, déanfar monatóireacht roimh an tógáil sula dtosóidh na hoibreacha tógála lena chinntiú go mbeifear in ann na sonraí a ndéantar comparáid idir iad agus an mhonatóireacht iarthógála cothrom le dáta a mhéid is féidir. Déanfar monatóireacht freisin ar éifeachtacht na mbeart maolaithe agus cúitimh ialtóga i rith na tógála agus ina dhiaidh sin. I gcás ina saináithnítear sa mhonatóireacht go bhfuil ceisteanna maidir leis na bearta maolaithe nó cúitimh, réiteofar iad sin lena chinntiú go mbainfidh na bearta sin a gcuid aidhmeanna amach i dtaca le maolú nó cúiteamh as tionchair ar na daonraí ialtóga áitiúil.</p> <p>Monatóireacht réamhthógála</p>	

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<p>Tá gá le monatóireacht réamhthógála chun sonraí a sholáthar chun go bhféadfar monatóireacht tar éis tógála a chur i gcomparáid leo. Seo a leanas na paraiméadair:</p> <ul style="list-style-type: none"> Leibhéil áitíochta i bhfarai (Caisleán Mhionlaigh, foirgnimh farai bréige atá beartaithe lena n-áirítear foirgnimh aisfheistithe coimeáda, boscaí ialtóg) Struchtúir phasáiste ialtóg (tóchair, íosbhealaí agus Forbhealach Fiadhúlra an Chaisleáin Ghearr) Éagsúlacht speicis ialtóga agus flúirse ghníomhaíocht na n-ialtóg gar don fhorbairt bóthair atá beartaithe <p>Tomhaisfear leibhéil áitíochta i gCaisleán Mhionlaigh trí shuirbhéanna teacht amach ag baint úsáide as físcemara soilsithe infridhearg a thairfeadfar ar bhonn míosúil ó lár mhí Aibreáin go Meán Fómhair i mbliain na tógála nó díreach roimh thosú na tógála (cibé acu den dá cheann sin is gaire do thosú na tógála).</p> <p>Díreofar monatóireacht ar úsáid na n-ialtóg as na struchtúir phasáiste ialtóg atá beartaithe ar ialtóga a thairfeadh agus iad ag baint úsáide as conairí atá ann ag na híosbhealaí atá beartaithe gar do Chaisleán Mhionlaigh, Acomhal Leitrí an N59 agus Uasbhealach Fiadhúlra an Chaisleáin Ghearr atá beartaithe. Teastaíonn sonraí bonnlíne réamhthógála ar líon na n-ialtóg agus airde na n-eitlí ionas gur féidir é sin a chur i gcomparáid le cás iarthógála. Baileofar na sonraí sin ag baint úsáide as ceamaraí infridhearga agus suirbhéanna brathadóra a dhéanfar trí huair ar leith ar a laghad ag gach suíomh sa tréimhse suirbhéanna is fearr. I gcomhréir le Treoir CEDR (2016) tá sé beartaithe go mbeidh dhá shuirbhé ar leith sa séasúr pórúcháin agus dhá shuirbhé ar leith (i dtráth) i lár mhí Lúnasa go dtí deireadh mhí Mheán Fómhair ar a laghad i gceist leis an monatóireacht iarthógála sin, chun teacht le tréimhsí gluaiseachtaí ar an scála tírdhreacha, agus go ndéanfar na suirbhéanna sin le haghaidh dhá shéasúr gníomhaíochta ialtóg (Bealtaine-Lúnasa) i ndiaidh thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe a bheith críochnaithe.</p> <p>Ní féidir an baol de dhrochthionchar ar éagsúlacht ialtóg agus ar fhluirse na n-ialtóg gar don fhorbairt bóthair atá beartaithe a rialú amach go hiomlán; ach ní chuirfear isteach ar na daonraí go léir san áit chéanna ná ar an mbealach céanna agus mar sin meastar gur dea-chleachtas é monatóireacht leanúnach a dhéanamh chun feabhas a chur ar an tuiscint a bheadh againn ar éifeachtaí forbairtí bóthair agus éifeachtacht na mbearta maolaithe. Déanfar monatóireacht ar éagsúlacht na speiceas ialtóg agus ar fhluirse na ngníomhaíochtaí ialtóg in aice leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe ag baint úsáide as traschriosanna suirbhé caighdeánaithe ó imeall na forbartha bóthair atá beartaithe amach faoi mar a thuairiscíonn Berthinussen & Altringham (2015). Bainfear leas astu sin chun gníomhaíocht ialtóg ar fud na dtailte timpeall chonair na forbartha bóthair atá beartaithe a thairfeadh. Tá sé beartaithe go roghnófar sé chrios i suíomhanna ina bhfuil ardghníomhaíocht ialtóg i gcás go bhfuil íosbhealaí nó uasbhealach beartaithe.</p> <p>Féach ar Bhithéagsúlacht sa Chéim Oibriúcháin thíos i ndáil le “Monatóireacht le linn Tógála agus Tar Éis Tógála”</p>	
An Broc	<p>Tá an broc agus a n-áiteanna pórúcháin agus scíthe cosanta faoi na hAchtanna um Fiadhúlra agus is cion é faoin reachtaíocht Broc a mharú nó a ghortú nó cur isteach d’aon ghnó orthu nó a n-áiteanna pórúcháin nó scíthe a scrios (brocais).</p> <p>Tá sraith chuimsitheach bearta maolaithe ionchorpaithe san fhorbairt bóthair atá beartaithe chun a chinntiú nach ndéantar Broic a mharú nó a ghortú d’aon ghnó agus nach mbeidh aon éifeacht ag tionchair ar a n-áiteanna pórúcháin nó scíthe ar a stádas caomhnaithe, ag aon scála tíreolaíochta agus nach mbeidh aon éifeachtaí suntasacha dóchúlra ar an speiceas.</p> <p>Leanann na bearta maolaithe a bhfuil cur síos déanta orthu thíos na moltaí atá leagtha amach sna <i>Treoirlínte Guidelines for the Treatment of Badgers during the Construction of National Road Schemes (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2006)</i>. Leagtar amach sna treoirlínte sin an cur chuige sárchleachtais nuair a bheidh tionchair maolaithe á mbreithniú faoi Bhroic le linn na hoibreacha tógála.</p> <p>Cuirtear achoimre mhionsonraithe de na bearta maolaithe de réir mar a bhaineann siad le gach ceann de na brocaisí Broic laistigh de CT na forbartha bóthair atá beartaithe i láthair in Aguisín A.8.24. Tá na criosanna neamh-thrasnaíochta (30m, 50m agus 150m), de réir mar a bhaineann siad le gach ceann de na brocaisí Broic laistigh de CT na forbartha bóthair atá beartaithe, taispeánta ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p> <p>Toisc gur féidir leis an úsáid a bhaineann Broic as brocaisí athrú le himeacht ama, caithfear seiceáil réamh-thógála a dhéanamh ar stádas gníomhaíochta na mbrocaisí go léir laistigh de 12 mhí ó thosóidh aon oibreacha tógála laistigh de CT na mbrocaisí a phléitear thíos.</p> <p>Cur Isteach/díláithriú</p> <p>Ionas nach gcuirfear isteach ar bhrocaisí Broic nach mbeidh tionchar díreach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe orthu, ní úsáidfear aon innealra trom laistigh de 30m de bhrocaisí Broic ag aon am.</p> <p>Ní thabharfar faoi aon oibreacha i bhfoisceacht 50m de bhrocaisí ghníomhacha i rith an tséasúir phórúcháin.</p> <p>Ní úsáidfear innealra níos éadroime (feithiclí rothaithe go ginearálta) i bhfoisceacht 20m den bhealach isteach chuig brocais.</p> <p>Ní dhéanfar pléascadh ná sá pílí i bhfoisceacht 150m de bhrocaisí ghníomhacha i rith an tséasúir phórúcháin (Nollaig go Meitheamh agus an dá mhí sin san áireamh).</p> <p>Sula dtosófar ar na hoibreacha, leagfar síos crios neamh-thrasnaíochta de 30m timpeall ar gach ceann de na brocaisí Broic laistigh de ZoI na forbartha bóthair atá beartaithe, mar a thaispeántar ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p> <p>Má tá an bhrocais ghníomhach, leathnófar criosanna neamh-thrasnaíochta go 50m i rith an tséasúir phórúcháin (Nollaig go Meitheamh agus an dá mhí sin san áireamh). Beidh an fál mar atá sonraithe i gCaibidil 7, Gníomhaíochtaí Tógála sách daingean chun an chrios eisiamh a chothabháil ar feadh na tréimhse tógála ar fad nó, más gá, go dtí go ndéantar an bhrocais atá i gceist a eisiamh/bhaint.</p> <p>Tá achoimre freisin de na bearta maolaithe, de réir mar a bhaineann siad le gach ceann de na brocaisí Broic laistigh de CT na forbartha bóthair atá beartaithe, i dTábla 8.36 de Chaibidil 8, Bithéagsúlacht agus a léirítear ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p>	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar an mBroc, ar aon scála tíreolaíoch.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<p><i>Caillteanas suíomhanna pórcháin/scúthe</i></p> <p>I gcás ina gcaitear brocaisí a eisiamh agus a bhaint, nó go gcaitear iad a eisiamh go sealadach fad is a mhairfidh an tógáil, déanfar é sin de réir na modheolaíochta atá mionsonraithe sna <i>Treoirlínte maidir le Láimhseáil Broc i rith Thógáil Scéimeanna Bóthair Náisiúnta</i> (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2006):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Caithfear tréimhse monatóireachta a dhéanamh le brocaisí Broic óna dteastóidh eisiamh agus baint agus déanfar monatóireacht ar feadh cúig lá ar a laghad chun stádas gníomhaíochta a dheimhniú sula dtosóidh aon oibreacha tógála • Má tá an bhrocais gníomhach, ansin ní bhainfear é laistigh de shéasúr pórcháin an Bhroic (Nollaig go Meitheamh agus an dá mhí sin san áireamh). Má dhéantar an bhrocais Broic a eisiamh nó a bhaint lasmuigh den tréimhse seo, beidh an bealach isteach neamhghníomhach bog agus blocáilte go crua le geataí aontreo feistithe ar bhealaí isteach gníomhacha. Beidh geataí aontreo ceangailte ar feadh trí lá sula socrófar iad a eisiamh, agus déanfar monatóireacht orthu ansin ar feadh tréimhse 21 lá ar a laghad sula measfar go bhfuil an bhrocais neamhghníomhach agus scriosta. Má tharlaíonn sé ag aon am i rith na monatóireachta go n-éiríonn an bhrocais gníomhach, ní mór don phróiseas/chlár eisiata tosú arís ó lá 1 den tréimhse monatóireachta 21 lá • Maidir le brocaisí neamhghníomhacha, beidh an bealach isteach blocáilte go bog (blocáilte go beag le fásra agus ithir) agus mura gcuirtear isteach ar na bealaí isteach ar fad ar feadh tréimhse cúig lá ba cheart an bhrocais a scriosadh láithreach. Is féidir é sin a dhéanamh ag aon tráth den bhliain i gcás brocaisí neamhghníomhacha • Teastóidh brocais shaorga chun caillteanas na príomh-bhrocaise (S9) a mhaolú, i gcomhar le brocais chúnta (S11), de ghrúpa Broc Leacaigh. Tá na riachtanais a bhaineann le soláthar agus dearadh na brocaise saorga leagtha amach in Aguisín A.8.24. Tá suíomh na brocaise saorga taispeánta ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14². • Beidh suirbhé réamhoibreacha le haghaidh brocaisí broic ag teastáil ó limistéir nach féidir a rochtain (féach Fíoracha 8.3.1 go 8.3.14) sula ndéantar suíomh a ghlanadh. Má thagtar ar bhrocais, ní mór na hoibreacha a stopadh agus crios neamh-thrasnaíochta de 30m a leagan síos; leathnaithe go 50m i rith an tséasúir phórcháin má tá an bhrocais gníomhach (Nollaig go Meitheamh agus an dá mhí sin san áireamh). Bainfear an bhrocais tar éis an phróisis atá léirithe thuas 	
Speicis Mhamaigh Eile	<p><i>Díghrádú gnáthóige - cáilíocht an uisce</i></p> <p>Tá na bearta maolaithe chun cáilíocht an uisce a chosaint i sruthchúrsaí glactha i rith na tógála tugtha thíos i gcomhair hidreolaíochta.</p>	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar aon speicis mhamaigh, ar aon scála tíreolaíoch.
Inveirteabraigh	<p>Cráifisc liathdhonn agus Diúilicín péarla fionnuisce</p> <p>Toisc nach bhfuil aon taifid den chráifisc liathdhonn nó den diúilicín péarla fionnuisce ón limistéar laistigh den CT na forbartha bóthair atá beartaithe ní bheidh tionchar ag an bhforbairt orthu. Dá bhrí sin, ní theastaíonn aon bhearta maolaithe.</p> <p>Seilide rinseach réisc</p> <p><u>Díghrádú Gnáthóige – Cáilíocht Uisce Dromchla</u></p> <p>Tá na bearta maolaithe chun cáilíocht an uisce a chosaint i sruthchúrsaí glactha i rith na tógála tugtha thíos i gcomhair hidreolaíochta.</p> <p><u>Díghrádú gnáthóige - Screamhuisce.</u></p> <p>Tá na bearta maolaithe a bhaineann le cosaint na hacmhainne screamhuisce i rith na tógála tugtha thíos i gcomhair hidrigeolaíochta.</p> <p>Fritileán réisc</p> <p><u>Riosca Mortlaíochta</u></p> <p>Ionas nach scriosfar uibheacha na bhfritileán réisc nó mortlaíocht na mbolb fritileán réisc, cuirfear an straitéis maolaithe seo a leanas i bhfeidhm i dtaca leis na hoibreacha glanta suímh:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beidh gach limistéar laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe, a sainaitníodh mar ghnáthóg oiriúnach chun tacú leis an bhféileacán fritileán réisc, faoi réir suirbhé lín larbhaigh roimh an tógáil. Déanfar é sin idir lár mhí Lúnasa go dtí deireadh mhí Mheán Fómhair díreach roimh na hoibreacha glanta suímh • Má tá líonta larbhacha ann, aistrefar chuig limistéar eile de ghnáthóg oiriúnach iad; lasmuigh de theorainn na forbartha bóthair atá beartaithe nó, más taobh istigh, chuig limistéar de ghnáthóg oiriúnach nach mbeidh aon tionchar ag na hoibreacha tógála orthu ar feadh an ama • A luaithe is a bheidh gach líon larbhach bainte ó na limistéir atá i gceist, nó mura taifeadadh aon líonta larbhacha, glanfar amach an fásra láithreach nó gearrfar é go talamh chun an limistéar a fhágáil mar áit nach bhfuil oiriúnach don speiceas le hathchoilníú ann. Coinneofar an fásra sa staid sin go dtí go mbainfear an bharrithir 	<p>Cráifisc liathdhonn agus Diúilicín péarla fionnuisce</p> <p>Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.</p> <p>Seilide rinseach réisc</p> <p>Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar an seilide rinseach réisc, ar aon scála tíreolaíoch.</p> <p>Fritileán réisc</p> <p>Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar an bhFritileán réisc, ar aon scála tíreolaíoch.</p>

² Dá ghaire an bhrocais shaorga don phríomh-bhrocais atá á baint, is mó an seans go mbainfidh an grúpa Broc atá i gceist úsáid as. Dá bhrí sin, tá sé beartaithe an bhrocais shaorga a lonnú thart ar 60m ó thuaidh de S9. Toisc go gcaithfidh an bhrocais a bheith in áit cúpla mí sula dtosaíonn na hoibreacha agus sula mbaintear brocais S9, beidh dóthain ama ag na Broic a bheidh i gceist chun dul i dtaithe ar na hoibreacha tógála gar don bhrocais shaorga (ina gcaithfear pléascadh a dhéanamh agus cloch a bhriseadh), athlonnú chuig brocais eile (e.g. S10), nó brocais nua a thógáil áit éigin eile laistigh dá gcríoch. Ní chuirfidh na hoibreacha tógála isteach ar an mbrocais ach ar feadh achar gearr agus, fiú má fholmhaítear an bhrocais shaorga i rith na tógála, ní dóigh go stopfaidh a ghaireacht don bhóthar oibríochta broic an bhrocais a áitiú ag an am sin.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Éin	<p>Éin Ghoir <i>Caillteanas Gnáthóige, Cur Isteach agus Scrios Ghnáthóga Pórucháin</i> <u>Ginearálta</u></p> <p>Nuair is féidir é, ní bhainfear fásra (e.g. fála sceaigh, crainn, scrobarnach agus talamh féaraigh), idir an 1 Márta agus an 31 Lúnasa, chun tionchair dhíreacha ar éin neadaithe a sheachaint. I gcás nach gceadaítear an srian séasúrach sin a chomhlíonadh leis an gclár tógála, ansin déanfaidh éiceolaí a bheidh cáilithe go cuí imscrúdú orthu go bhfeicfidh sé an bhfuil éin ghoir ann sula ndéantar glanadh. Glanfar limistéir nach mbíonn aon neadacha iontu laistigh de 3 lá ón suirbhé neadacha, seachas sin beidh suirbhéanna ag teastáil arís.</p> <p>Scréachóg reilige</p> <p>Chun éifeachtaí an méid cur isteach a dhéantar i láthair na huair ar shuíomh nead na scréachóige reilige ag Caisleán Mhionlaigh a íoslághdú, agus a laghdóidh dá réir sin aon éifeacht charnach a d'fhéadfadh a bheith ag gníomhaíochtaí tógála in aice láimhe, cuirfear suíomhanna neadaithe eile ar fáil sa cheantar. Tógfar boscaí neadaireachta don scréachóg reilige ar fud an limistéir atá taispeánta ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14 agus cuimseofar leis aon cheann de na boscaí neadaireachta a thógtar ar chrainn oiriúnacha nó ar bhocaí neadaireachta crochta ar chuailí. Tabharfar tús áite do bhoscaí neadaireachta a thógáil ar chrainn oiriúnacha, nuair is féidir.</p> <p>Tógfar boscaí crochta ar chrainn 3m ar a laghad os cionn na talún ar chrann fásta le beagán brainsí nó brainsí ísle chun an bosca neadaireachta a chur faoi cheilt. Beidh an crann a roghnófar ina aonar i bhfál sceaigh nó suite ar imeall coillearnaí agus aghaidh an phoill rochtana ar an talamh oscailte.</p> <p>Tógfar boscaí neadaireachta ag 4.5m ar a laghad os cionn na talún.</p> <p>Beidh dearadh an bhosca neadaireachta (e.g. méid an phoill iontrála, achar an urláir agus an doimhneacht ó bhun na hiontrála go dtí an nead) de réir na riachtanas dearaidh arna bhfoilsíú ag The Barn Owl Trust (http://www.barnowltrust.org.uk/). Déanfar scrúdú bliantúil ar bhoscaí neadaireachta chun fabhtai/damáiste a thabhairt faoi deara agus glanfar amach/deiseofar iad de réir mar is gá chun uiscedhíonacht agus doimhneacht an bhosca inmheánaigh a chinntiú.</p> <p>Fabhcún gorm</p> <p>Chun an baol go gcuirfidh suíomh nead an fhabhcúin ghoirm isteach ar oibreacha tógála gar do Chairéal Leacaigh a íoslághdú, tosóidh na hoibreacha ó Thollán Leacaigh go dtí Acomhal Bhóthar Áth Cinn an N84 roimh lár mhí Feabhra. Cinnteoidh sé sin go mbeidh a fhios ag an bhfabhcún gorm go bhfuil cur isteach éigin ó thógáil ag tarlú, má tá sé chomh mór is gur dóigh go gcuirfidh sé an fabhcún gorm amach as an gcairéal fad is a bheidh na hoibreacha tógála ar dul ar aghaidh, nuair a roghnóidh sé láthair na neide agus ní bheidh tionchar aige ar fhabhcún bainneann a bheidh ag gor ar an nead. Suiteálfar na boltaí carraige ar aghaidh na n-aillte gar don suíomh neide agus déanfar é sin ar bhealach leochaileach (mar a mholfadh éiceolaí a bhfuil an taithí chuí aige/aici) ionas nach gcuirfear isteach ach go beag ar shuíomh na neide i rith an tséasúir phórucháin, go háirithe má tá éan sa nead.</p> <p>Éin Gheimhrithe Bearta chun Éin Gheimhrithe a Chosaint i rith na Tógála</p> <p>Coinneofar an torann ón tógáil chomh híseal agus is féidir de réir BS 5228 (2009).</p> <p>Sonrófar sna cáipéisí conartha go mbeidh sé de dhualgas ar an gConraitheoir, a bheidh ag déanamh na n-oibreacha, bearta sonracha laghdaithe torainn a ghlacadh agus cloífidh sé leis an dea-chleachtas a bhfuil cuntas air i gCairdeán BS 5228 – 1 na Breataine: 2009 +A1 2014: <i>Cód cleachtais i gcomhair rialú torainn agus creathaidh ar shuíomhanna tógála agus oscailte</i> – treoirlínte <i>Torainn agus an Údarás um Bóithre Náisiúnta</i> (anois TII) <i>Treoirlínte Dea-Chleachtais maidir le Láimhseáil Torainn i rith phleanáil Scéimeanna Bóthair Náisiúnta</i> (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2014).</p> <p>Déanfar pléascadh a bhaineann leis an mbealach isteach thoir chuig Cairéal Leacaigh (Ch. 11+800 go Ch. 12+100) idir Aibreán agus Meán Fómhair (agus an dá mhí sin san áireamh) chun nochtadh éin gheimhrithe do chur isteach a bhaineann le pléascadh a íoslághdú ag Loch Bhaile an Dúlaigh.</p> <p>Tógfaidh sé thart ar naoi mí an pléascadh a bhaineann leis an ngearradh sa Chaisleán Gearr (Ch. 12+550 go Ch. 13+650) a chur i gcrích, le thart ar cúig phléascadh in aghaidh na seachtaine. Chun nochtadh éin gheimhrithe do chur isteach a bhaineann le pléascadh a íoslághdú ag Loch Bhaile an Dúlaigh, ní mór do na naoi mí sin go léir a bheith sa tréimhse ó Aibreán go Meán Fómhair (agus an dá mhí sin san áireamh) i mblianta as a chéile.</p>	<p>Éin ghoir</p> <p>Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar speicis éin phórucháin, ar aon scála tíreolaíoch, cé is moite den fhabhcún gorm. I ngeall ar an gcaillteanas buan is dóigh a tharlóidh do Chairéal Leacaigh mar láithreán neadaithe, seans go mbeidh éifeacht iarmharach diúltach suntasach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar an bhfabhcún gorm, ar scála tíreolaíoch contae.</p> <p>Éin gheimhrithe</p> <p>Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar speicis éan, ar aon scála tíreolaíoch.</p>
Amfaibiaigh	<p>Caillteanas Gnáthóige, Cur Isteach agus Riosca Mortlaíochta</p> <p>Má tá oibreacha chun aon chuid de na gnéithe gnáthóige atá oiriúnach chun tacú le speicis amfaibiacha chun tosú i rith an tséasúir ina bhféadfadh síol froganna nó torbáin a bheith iontu (Feabhra – lár an tsamhraidh), nó ina bhféadfadh earc fásta pórucháin, a gcuid uibheacha nó larbha a bheith acu (lár Márta – Meán Fómhair), déanfar suirbhé réamh-thógála le cinneadh cibé an bhfuil amfaibiaigh ann.</p> <p>I gcás froganna, gabhfar aon síol froganna, torbáin, froganna óga nó fásta agus tabharfar amach as an ngnáthóg sin iad le líontán láimhe agus aistreofar iad chuig an limistéar is gaire de ghnáthóg oiriúnach atá ar fáil, taobh amuigh de CT na forbartha bóthair atá beartaithe.</p>	<p>Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar an bhFrog nó ar an Earc luachra, ar aon scála tíreolaíoch.</p>

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<p>I gcás an earc luachra, béarfar ar chinn aonair agus tabharfar amach as an ngnáthóg sin é le líontán láimhe nó trína sháinniú agus a aistriú chuig an limistéar is gaire de ghnáthóg oiriúnach atá ar fáil, taobh amuigh de CT na forbartha bóthair atá beartaithe. Má úsáidtear gaistí, ceadóidh an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra cineál agus dearadh na ngaistí. Is modh caighdeánach agus cruthaithe é seo chun breith ar an earc luachra agus é a lonnú áit éigin eile.</p> <p>Má tá méid nó doimhneacht ghné na gnáthóige ar dhóigh a fhágann nach féidir a rá gur gabhadh gach amfaibiach, draenálfar é faoi mhaoirsiú éiceolaí a mbeidh tairbhí oiriúnach aige le deimhniú nach bhfuil aon speiceas amfaibiach fágtha sula scriostar nó sula líontar isteach é. Beidh sciath ar aon chaidéal meicniúil a úsáidfead chun an ghné gnáthóige a dhraenáil, agus leagfar síos é, ar bhealach a fhágfaidh nach féidir aon speiceas amfaibiach a shú isteach sa chaidéal.</p> <p>Déanfar aon ghabháil agus athlonnú díreach sula nglanfar an suíomh/sula dtosóidh na hoibreacha tógála.</p> <p>Díghrádú Gnáthóige – Cáilíocht Uisce Dromchla</p> <p>Tá na bearta maolaithe chun cáilíocht an uisce a chosaint i sruthchúrsaí glactha i rith na tógála tugtha thíos i gcomhair Hidreolaíochta.</p>	
Reiptílí	<p>Bearta chun Reiptílí a Chosaint i rith na Tógála Caillteanas Gnáthóige, Cur Isteach agus Riosca Mortlaíochta</p> <p>Ag glacadh le raon leathan na gcineálacha gnáthóige is fearr leis an laghairt choiteann, agus toisc go dtéann formhór den fhorbairt bóthair atá beartaithe trí mhósáicí de ghnáthóga den sórt sin, seans maith go dtiocfar ar an speiceas i rith oibreacha glanta suímh ag aon tráth den bhliain, go gcuirfead isteach air agus go bhféadfadh sé tarlú go marófaí nó go ngortófaí é.</p> <p>Chun go n-íoslaghdófaí an baol go gcuirfeadh glanadh suímh agus oibreacha tógála isteach ar an laghairt choiteann, nó go maróidís é, leanfar an sceideal seo a leanas d'oibreacha glanta suímh sna limistéir atá aibhsithe ar Fhíoracha 8.10.1 go 8.10.8, áit ina bhfuil sé deimhnithe go raibh an laghairt choiteann:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bainfead féar, scrobarnach nó fásra fraoigh i rith thréimhse an gheimhridh, nuair is féidir, ag seachaint suíomhanna féideartha de ghnáthóga geimhreachais (láithreáin thirime a bhíonn saor ó shioc e.g. ballaí cloch, rapacha beaga mamach faoi thalamh, carnán brosná nó smionagair) • nuair nach féidir é sin a dhéanamh agus go ndéanfar an glanadh i rith an tséasúir ghníomhaigh (Márta go Meán Fómhair, agus an dá mhí sin san áireamh), gearrfar an fásra ar dtús go dtí thart ar 15cm, agus ansin go talamh, faoi mhaoirsiú éiceolaí. Leis sin beidh deis ag an laghairt éalú agus an limistéar a fhágáil • bainfead ballaí cloch (nó suíomhanna de ghnáthóga geimhreachais eile féideartha) i rith an tséasúir ghníomhaigh (Márta go Meán Fómhair, agus an dá mhí sin san áireamh), faoi mhaoirsiú éiceolaí, nuair nach mbeidh an oiread seans ann go mbeidh siad in úsáid ag laghairteanna támhacha 	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ar an laghairt choiteann, ar aon scála tíreolaíoch.
Iasc	<p>Bearta chun Speicis Éisc a Chosaint i rith na Tógála Caillteanas Gnáthóige</p> <p>Dearadh na struchtúir i gcomhchomhairle le IFI agus de réir na gcritéar dearaidh atá leagtha síos i <i>dTreoirlínte do Thrasnú Sruthchúrsaí nuair atá Scéimeanna Bóthair Náisiúnta á dtógáil</i> (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2005) agus na <i>Treoirlínte maidir le hIascaigh a Chosaint i rith Oibreacha Tógála agus Cóngarach d'Uisce</i> (IFI, 2016). Is dóigh de bharr na mbearta seo, ina gcuimsítear, i dtéamaí leithne aithris a dhéanamh ar phróifíl agus substráite reatha an chainéil, go n-íoslaghdófar éifeachtaí an chaillteanais gnáthóige go méid áirithe ach aithnítear go mbeidh sé sin teoranta toisc gur cainéil shaorga iad laistigh de struchtúr bosca teorannaithe éadrom.</p> <p>D'fhonn éifeachtaí an chaillteanais gnáthóige ar speicis éisc a íoslaghdú, déanfar gach cuid den chainéal abhann/srutháin laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe, ach ní laistigh de lorg na forbartha bóthair atá beartaithe agus den bhonneagar gaolmhar, a chosaint ó ghlánadh suímh agus ó oibreacha tógála. Cuirfead fál nó claí ar aibhneacha/srutháin ag fad 5m ar a laghad ó bhruach na habhann agus coinneofar an fásra bruachánach nádúrtha laistigh den chríos sin.</p> <p>Díghrádú Gnáthóige – Cáilíocht Uisce Dromchla</p> <p>Tá na bearta maolaithe chun cáilíocht an uisce a chosaint i sruthchúrsaí glactha i rith na tógála tugtha thíos i gcomhair hidreolaíochta.</p> <p>Díghrádú gnáthóige - Screamhuisce</p> <p>Tá na bearta maolaithe a bhaineann le cosaint na hacmhainne screamhuisce i rith na tógála tugtha thíos i gcomhair Hidrigeolaíochta.</p> <p>Riosca Mortlaíochta & Cur Isteach/Díláithriú</p> <p>Chun éifeachtaí féideartha na n-oibreacha tógála ar speicis éisc a íoslaghdú cuirfead na bearta maolaithe seo a leanas i bhfeidhm:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ní dhéanfar aon oibreacha ionsrutha idir míonna Dheireadh Fómhair agus an Mheithimh (agus an dá mhí sin san áireamh) d'fhonn an t-am is leochailí do speicis éisc agus do ghluaiseachtaí speiceas éisc a sheachaint • Beidh dearadh chodanna nua de chainéal na habhann de réir na bprionsabail a bhfuil cuntas orthu in Channels & Challenges. Enhancing Salmonid Rivers. (O'Grady, 2006) • Díreach sula gcuirtear aibhneacha/srutháin ar mhalairt slí isteach i gcainéal nó i dtóchar nuathógtha, déanfar leictreascaireacht orthu (más gá) chun iasc a ghabháil agus a aistriú ón mbun-chainéal chuig an gceann nua. A luaithe is a bheidh an sruthchúrsa curtha ar mhalairt slí ina dhiaidh sin déanfar cuardach láimhe ar an mbun-sruthchúrsa chun aon iasc a bheidh fágtha a aistriú chuig an gcainéal nua abhann/srutháin • Comhaontófar aon phointí astarraingthe uisce a theastóidh chun deannach a chur faoi chois leis an IFI agus déanfar sciathadh ar an súdeann lena chinntiú nach mbaintear iasc i rith an phróisis astarraingthe 	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach diúltach suntasach ar speicis éan, ar aon scála tíreolaíoch.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<p>Deighilt Gnáthóige/Éifeacht Bacainne</p> <p>Déanfar gach struchtúr trasnaithe sealadach a úsáidtear chun sruthchúrsaí a thrasnú i rith na tógála a dhearadh de réir na <i>dTreoirlínte maidir le hIascaigh a Chosaint i rith Oibreacha Tógála in Uisce agus in aice leo</i> (IFI, 2016) agus <i>Treoirlínte maidir le Trasnú Sruthchúrsaí i rith Thógáil Scéimeanna Bóthair Náisiúnta</i> (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2005) d'fhonn pasáiste éisc agus maicrinveirteabrach a chothú, agus chun dríodró agus creimeadh a chosc.</p>	
Ithreacha		
Tógáil créfoirt	<p>Glacfar le teicnící tógála a chloíonn le ceanglais na gcomhlachtaí reachtúla i dtéarmaí torainn, creathaidh, éilliú ithreach agus screamhuisce agus ó thaobh diúscairt ábhar éillithe le haghaidh gearrhacha ithreach agus carraige.</p> <p>Cailteanas Talamh Talmhaíochta agus Geolaíocht Sholadach</p> <p>Déanfar gach ábhar tochairte, cé is moite de mhéid beag féideartha d'ábhar guaiseach, a athúsáid mar líonadh tógála agus limistéir sil-leagain ábhar rud a laghdóidh an méid den ghné a chaillfead. Cinnteoidh an Conraitheoir go mbeifear sásta glacadh leis an ábhar lena athúsáid laistigh den fhorbairt bóthair atá beartaithe agus go ndéanfar an t-ábhar a láimhseáil, a phróiseáil agus a leithscaradh go hiomchuí.</p> <p>Ábhar a thabhairt isteach atá díorthaithe as Liteolaíocht dhifriúil</p> <p>Cuirfear clár créfoirt tógála i bhfeidhm mar chuid den CEMP atá áirithe in Aguisín A.7.5, arna chur i gcrích ag an gConraitheoir, le haghaidh na forbartha bóthair atá beartaithe ina ndéantar catagóiriú ar fhoinsé an ábhair le haghaidh gach coda líonta. Nuair a bheidh bailchríoch á cur ar an gclár seo, déanfar na teorainneacha líonta a bhfuil cuntas orthu thíos a ionchorprú.</p> <p>D'fhonn tionchar ar na gnáthóga áitiúla móna a chosc, déanfar na teorainneacha líonta seo a leanas a ionchorprú ag na suíomhanna aitheanta i dTábla 9.18: de Chaibidil 9, Ithreacha agus Geolaíocht.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ní cheadaítear ach amháin do shraitheanna cosáin agus barrchaidhpe a bhfuil cosaint acu ó rith chun srutha uisce dromchla agus gluaiseachtaí screamhuisce a dhíorthú as ábhar nach ábhar dúchasach é Beidh gach ábhar líonta eile atá inghlactha díorthaithe as ábhar dúchasach nó ábhar pH eile atá comhoiriúnach <p>Bacainn Tuile</p> <p>Déanfar sraith draenála nó sraith tosaíthe, de réir fhoilseachán TII CC-SCD-00606, a chur i bhfeidhm chun claífoirt a thógáil in áiteanna atá i gcontúirt ó thuille. Cinnteofar nuair a thabharfar isteach sraith draenála go mbeidh seoltacht hidrálach ar fud na tuilemhá agus go gcuirfear deireadh leis an mbaol go mbeidh an claífort ann mar bhacainn tuile.</p> <p>Tarlú Créfoirt</p> <p>Beidh tarlú créfoirt feadh bhealaí réamhchinntithe laistigh agus lasmuigh de theorainn na forbartha atá beartaithe mar a thaispeántar ar Fhíoracha 7.101 go 7.123 de Chaibidil 7, Gníomhaíochtaí Tógála.</p> <p>Tá na bealaí tarlaithe sainaitheanta feadh bhealaí náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla atá ann cheana nó laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe.</p> <p>I gcás ina dtarlaíonn balcadh i ngeall ar ghluaiseachtaí trucail agus gníomhaíochtaí eile tógála ar dhromchlaí neamhchríochnaithe, tabharfar faoi oibreacha leasúcháin chun an talamh a chur ar ais mar a bhí sé ag an tús. Nuair is indéanta, seachnófar balcadh ithreach nó fo-ithreach ar bith atá le coinneáil feadh na forbartha bóthair atá beartaithe.</p> <p>Glanadh Mionachar / Rith chun srutha dríodair</p> <p>Má úsáidtear líonadh gráinneach i dtógáil claífoirt gach seans nach dtarlóidh glanadh mionachar. Mar sin féin, i gcás go dtógfar an claífort le hábhar áitiúil, má chuirtear sraith draenála nó sraith tosaigh ag obair (mar a pléadh sa chuid ar Bhacainn Tuile thuas) laghdófar an baol go ngabhfaidh ábhar mion chun srutha.</p> <p>Nó, má chuirtear deighilteoir geoiteicstíle ag obair laghdófar an tionchar a d'fhéadfadh a bheith aige i limistéir. Cuirfear córas ilchodach, ina mbeidh meascán de shraith draenála agus deighilteoir geoiteicstíle, ag obair i gclaífoirt a tógadh le líonadh comhghreamaitheach.</p> <p>Tugtar léargas ar na modhanna rialaithe dríodair san CEMP in Aguisín A.7.5 agus sna codanna Hidreolaíocht agus Hidrigeolaíocht thíos.</p> <p>An Tionchar ar an Talamh Máguaird</p> <p>Cuirfear socraíocht talún, gluaiseacht chothrománach agus monatóireacht creatha i bhfeidhm i rith gníomhaíochtaí tógála lena chinntiú nach sáraíonn an tógáil na teorainneacha dearaidh.</p> <p>I gcásanna gur cinneadh le dearadh an phléasctha a bhain go sonrach leis an suíomh nach féidir pléascadh a dhéanamh i suíomh ar leith mar gheall ar chreathadh iomarcach sa talamh, d'fhéadfaí modhanna astarraingthe eile cosúil le briseadh hidrálach, scoilteadh hidrálach, scoilteadh ceimiceach agus díscáileadh leictreach a chur i bhfeidhm agus a fhaire. Cuirfear monatóireacht i bhfeidhm i rith an phléasctha, i rith tochairte gearrhacha, le haghaidh fánaí ró-ualaithe níos géire ná 1V:2H (V= fána ingearach, H = fána cothrománach) agus fánaí carraige níos géire ná 1V:1.5H.</p> <p>Ceapfaidh an Conraitheoir saineolaí geoiteicniúil agus beidh sé i láthair chun monatóireacht a dhéanamh ar chreathadh talún máguaird in aice le gabhdóirí leochaileacha i rith oibreacha pléasctha. I gcás go dtarlódh sé agus gach seans nach dtarlóidh go sárófar teorainn chreathaidh an phléasctha ag an dromchla, scoirfear d'oibreacha pléasctha ar an suíomh</p>	Mar thoradh ar chailteanas beag na gné (Cosán Aolchloiche (iad go léir lasmuigh de láithreáin ainmnithe Eorpacha)) beidh tionchar iarmharach suntasach/measartha ann.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Ábhar láithreáin a athúsáid agus a phróiseáil	go dtí go dtuigtear cén bunús atá leis an gcreathadh méadaithe. Déanfar dearadh an phléasctha a athchalabrú arís ansin agus leanfar d'oibreacha pléasctha le monatóireacht leanúnach. Tá na hachair atá incheadaithe le haghaidh na modhanna tógála éagsúla tugtha thíos sa Chuid Torann agus Creathadh. Cuirfear clár tógála créfoirt i bhfeidhm le haghaidh na forbartha bóthair atá beartaithe ina ndéanfar foinse an ábhair le haghaidh gach píosa líonta a chur i gcatagóirí. Tráth a gcuirfear bailchríoch ar an gclár seo déanfar na teorainneacha líonta a bhfuil cuntas orthu thuas a ionchorprú ag na suíomhanna a chuirtear i láthair i dTábla 9.18.de Chaibidil 9, Ithreacha agus Geolaíocht.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Ábhair a iompórtáil, a easpórtáil agus a dhiúscairt	Ábhair a iompórtáil, a easpórtáil agus a dhiúscairt Coinneofar iompórtáil ábhar ó lasmuigh den suíomh chomh beag agus is féidir trína chinntiú go n-úsáidtear na hábhair a eascraíonn ó laistigh de limistéar an tsuímh a oiread agus is féidir. Cuirfear aon ábhar a bheidh fágtha nach féidir a ionchorprú isteach sna gníomhaíochtaí líonta tógála a chur i limistéir shil-leagain ábhar laistigh den fhorbairt bóthair atá beartaithe. Laghdóidh sé sin go suntasach sil-leagan ábhair lasmuigh den suíomh. Tógfar ábhar guaiseach ón suíomh le diúscairt nó le haisghabháil ag suíomhanna ag a mbeidh ceadúnas nó atá ceadaithe go cuí mar atá sonraithe thuas sa chuid Gníomhaíochtaí Tógála agus sa CEMP (Aguisín A.7.5).	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Tollánú	Cloífidh na teicnící tógála a ghlacfar le ceanglais na gcomhlachtaí reachtúla i dtéarmaí torainn, creathaidh, éilliú ithreach agus screamhuisce agus ó thaobh diúscairt ábhar éillithe. Nuair a bheidh Tollán Leacaigh á thógáil déanfar monatóireacht ar an éadan carraige faoi thacaíocht Aghaidh Chairéal Leacaigh agus déanfar monatóireacht ar na ballaí coinneála le haghaidh an Bhealaigh Isteach Thiar i gcomhair gluaiseachta. Ceapfaidh an Conraitheoir saineolaí geoiteicniúil agus beidh sé i láthair chun monatóireacht a dhéanamh ar chobhsaíocht carraigmhaise i rith a dtréimhse tógála. I gcás go dtarlódh sé agus gach seans nach dtarlódh go dtugtar éagobhsaíocht faoi deara laistigh den charraigmhais, cuirfear isteach bearta tacaíochta breise lena chinntiú nach mbeidh tionchar aige ar an dromchla thuas. Cuimsítear sna bearta tacaíochta breise ancairí talún, boltaí carraige, duail charraige, mogall carraige, rois-choincréit nó meascán de na bearta sin, atá deartha chuig na caighdeáin deartha iomchuí agus na treoicháipéisí dea-chleachtais. Mar sin féin, bunaithe ar an gcur chuige coimeádach deartha, meastar go seachnófar an baol éagobhsaíochta agus nach dteastóidh bearta tacaíochta breise.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Tógáil Déanmhas	Ceapfaidh an Conraitheoir saineolaí geoiteicniúil agus beidh sé i láthair chun monatóireacht a dhéanamh ar an gcreathadh ag an dromchla, lena n-áirítear na limistéir ina bhfuil cosán Aolchloiche, i rith oibreacha pléasctha chun Tollán Leacaigh agus an Bealach Isteach Thiar a thógáil. Sainítear sprioc-theorainn creathaidh an phléasctha mar cheann atá 20% níos coimeádaí ná an cur chuige coimeádach dearaidh de theorainn creathaidh 25mm/soic ag dromchla na talún ina n-áirítear limistéir ina bhfuil cosán Aolchloiche, a thugann cúinse sábháilteachta breise do na hoibreacha tógála lena chinntiú nach mbeidh tionchar ag an bpléascadh ar shláine struchtúrach an chosáin Aolchloiche. I gcás go dtarlódh sé agus gach seans nach dtarlódh go sárófar an sprioc-theorainn creathaidh ag an dromchla, scoirfear d'oibreacha pléasctha ar an láithreán go dtí go dtuigtear cén bunús atá leis an gcreathadh méadaithe. Déanfar dearadh an phléasctha a athchalabrú arís ansin agus leanfar d'oibreacha pléasctha le monatóireacht leanúnach. Chun tuilleadh eolais a fháil maidir le Tollán Leacaigh téigh ag Cuid 9.3.2.5 de Chaibidil 9 Ithreacha agus Geolaíocht agus in Aguisín A.7.3.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Talamh éillithe	Cuirfear an obair thógála ar struchtúir i gcrích i gcomhréir leis an CEMP in Aguisín A.7.5 . Comhlíonfaidh tógáil Dhroichead Abhainn na Gaillimhe riachtanais Scrúdú ar Thógáil Droichead Abhainn na Gaillimhe Aguisín A.7.1 ; comhlíonfaidh Tarbhealach Mhionlaigh riachtanais Scrúdú ar Thógáil Tarbhealach Mhionlaigh Aguisín A.7.2 , comhlíonfaidh Tollán Leacaigh riachtanais Luacháil Geoteicniúil agus Hidrigeolaíochta Thollán Leacaigh Aguisín A.7.3 agus comhlíonfaidh Tollán Ráschúrsa na Gaillimhe Tuarascáil Thógáil Thollán Ráschúrsa na Gaillimhe Aguisín A.7.4 . Rialófar socraíochtaí talún tríd an gcineál bunsraithe a roghnú agus an modh tógála atá feiliúnach le haghaidh na riochtaí talún ar leith. Chun gluaiseachtaí ithreach a íoslghdú i ngeall ar oibríochtaí píle gar do ghabhdóirí leochaileacha, tógfar gach píle go seicheamhach i dtreo i bhfad ón ngabhdóir leochaileach. Bíonn píllí a cuireadh isteach roimhe sin mar sciath toisc go mbíonn gluaiseachtaí ithreach níos mó i dtreo i bhfad ón gcrios docht i.e. i bhfad ó na píllí agus ó na gabhdóirí leochaileacha. I rith na tógála, tabharfar cosaint don chosán Aolchloiche ag Tarbhealach Mhionlaigh agus ní bheidh tionchar orthu nuair a chuirfear córas cosanta i bhfeidhm ina mbeidh geoighreille, geoiteicstíl chosanta agus sraitheanna ábhair mar atá léirithe ar Phláta 9.2 i gCaibidil 9 Ithreacha agus Geolaíocht . Bainfear é sin chomh luath is a bheidh an tógáil déanta. Tagair don Tuarascáil ar Bhailíocht Thógáil Tharbhealach Mhionlaigh in Aguisín A.7.2 i gcomhair tuilleadh sonraí.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
	Ní raibh aon limistéir de thalamh éillithe darbh fhios laistigh den limistéar staidéir. Déanfar tástáil i gcomhair éillithe ar shamplaí talún a bhfuil amhras fúthu iad a bheith éillithe i rith an imscrúdaithe mionsonraithe agus déanfar diúscairt ar thalamh a ndéanfar tochailt air ó na limistéir sin chuig suíomhanna ag a bhfuil ceadúnas nó cead iomchuí de réir na reachtaíochta reatha ar Bhainistiú Dramhaíola in Éirinn. Cuirfear cosc ar éilliú na hithreach má dhéantar dea-bhainistiú (glanadh laethúil an tsuímh, úsáid as boscaí bruscair diúscairta, etc) ar an suíomh, agus má bhaintear úsáid cheart as na substaintí sin agus a gcoimeádáin agus má dhéantar iad a stóráil agus a dhiúscairt i gceart.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
	Maidir le gach gníomhaíocht ina mbaintear úsáid as truailléin fhéideartha nó ábhair ghuaiseacha, láimhseálfar ábhar mar coincreít, breoslaí, bealaí agus sreabháin hiodrálacha go cúramach agus stórálfar iad chun doirteadh a sheachaint. Coinneofar truailléin fhéideartha sábháilte freisin i gcoinne loitiméireachta agus cuirfear srian ceart orthu de réir na gcód cleachtais. Cuirfear srian láithreach ar aon doirteadh agus tógfar ithir éillithe ón suíomh agus déanfar í a dhiúscairt chuig suíomh ag a bhfuil ceadúnas nó cead iomchuí de réir na reachtaíochta reatha atá ag an gConraitheoir maidir le Bainistiúocht Dramhaíola in Éirinn.	

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Gnéithe carst	<p>Iarrtar ar an gConraitheoir socrú a dhéanamh chun fáil réidh le haon uisce níocháin coincreíte. Cuirfear trucail choincreíte ar ais chuig a ngléasra baisceála chun iad a ní. Pléifear an socrú maidir le coincreít a thabhairt chuig an suíomh le soláthraithe sula dtosóidh an obair, agus tabharfar cuntas ar na bealaí measúnaithe a bheidh comhaontaithe, ag cur cosc ar shruthlú ar an suíomh agus pléifear nósanna imeachta éigeandála.</p> <p>Beidh líonra draenála an charrbhealaigh séalaithe ar a laghad ar bith in áiteanna ina dtrasnaíonn an fhorbairt bóthair atá beartaithe carraig atá tugtha do charstú. Trí réitigh innealtóireachta a úsáid, lena n-áirítear bacainn neamhscagach, sciodar stroighín nó leachtmhoirtéal, cuirfear cosc ar rith chun srutha díreach ó dhromchla pábháilte na forbartha bóthair atá beartaithe ó dhul isteach sa charraig feadh an ailínithe beartaithe, toisc go bhféadfadh sé sin tuilleadh meatha agus éagobhsaíocht carraigmhaise a chruthú. Déanfar measúnú ar bhearta maolaithe aonair ar bhonn cás ar chás, arna gcinneadh de réir mhéid an charst agus comhdhéanamh na forbartha bóthair atá beartaithe a bhfuil cuntas air sa phrótacal carst atá mar chuid den CEMP in Aguisín A.7.5. Tabharfaidh hidrigeolaí agus/nó saineolaí geoiteicniúil faoi chigireachtaí ar ghnéithe carst d'fhonn an beart leasúcháin iomchuí a chinneadh. Áirítear leis na bearta leasúcháin sin ach níl siad teoranta do bhaint gach ábhar ithreach scaoilte, bog, lag nó folamh, poill a aislíonadh le meascán aontaithe de dhuirleoga bolláin / carraig mhór / sciodar stroighín agus geo-ábhar sintéiseach láidir a shuiteáil chun ardán bunraithe inniúil agus sábháilte a chruthú.</p> <p>Tá bearta maolaithe chun gnéithe carst a chosaint léirithe tuilleadh sa chuid thíos ar Hidrigeolaíocht agus curtha san áireamh sa CEMP in Aguisín A.7.5 mar chuid de phrótacal carst.</p>	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.
Hidrigeolaíocht		
Cainníocht agus Cáilíocht Screamhuisce	<p>Trí athrú ar dhearadh na forbartha bóthair atá beartaithe áiríodh bearta sa dearadh chun tionchair shonracha a laghdú nó a sheachaint nuair ab fhéidir. Ionchorpraíodh na bearta seo a leanas i ndearadh na forbartha bóthair atá beartaithe.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ní dhéanfar aon dí-uisciú ar uiscíoch na buncharraige i rith na tógála ag Tarbhealach Mhionlaigh nó Tollán Leacaigh (nó na bealaí isteach chucu). Ina theannta sin, cuirfear san áireamh i seicheamh na tógála luaineacht shéasúrach an screamhuisce. I rith an gheimhridh nuair a bhíonn an screamhuisce ard d'fhéadfadh gá a bheith le teorainn a chur le doimhneacht na n-oibreacha ionas nach dteastóidh dí-uisciú Batailit Eibhir na Gaillimhe EW01, 02 (trí ghearradh), 04 07 agus 09: Déanfar screamhuisce a stopfar a bhailiú agus a phíobú chuig gabhdóir uisce dromchla a ndraenálfadh sé go nádúrtha chuige Aolchloch: D'fhéadfadh gá a bheith le dí-uisciú tógála ar uiscíoch na buncharraige ar bhonn séasúrach in EW27 nuair is airde a bhíonn na leibhéil screamhuisce. Scaoilfear aon dí-uisciú chuig an GWB céanna Beidh dí-uisciú riachtanach ar uiscíoch na buncharraige chun Tollán Ráschúrsa na Gaillimhe agus na bealaí isteach chuige a thógáil. Déanfar an screamhuisce go léir a stopfar a bhainistiú agus a scaoileadh amach laistigh den GWB céanna EW27: Rialófar screamhuisce laistigh den tochailt trína bhailiú i ndraenacha nó sumpáí. Má stoptar screamhuisce, déanfar é a pháobú agus a scaoileadh amach ag imchuach insíothlaithe laistigh den GWB céanna. Rialaítear screamhuisce stoptha agus insíothlaíonn sé ar ais chuig an réimse screamhuisce céanna I gcás ina n-úsáidtear imchuacha insíothlaithe chun rith chun srutha ón láithreán a scaoileadh i rith na tógála déanfar bainistiú ar an rith chun srutha ar an láthair, baileofar é agus cóireálfar é de réir an Phlean Rialaithe Dríodair, Creimthe agus Truailithe (Tagair do Chuid 8 den CEMP in Aguisín A.7.5) <p>Áirítear le dearadh na forbartha bóthair atá beartaithe dí-uisciú ar uiscíoch na buncharraige i ngearrthacha i mBatailit Eibhir na Gaillimhe agus i ngearrthacha san Aolchloch Neamhdhifreáilte Viséach cé is moite de thógáil Tharbhealach Mhionlaigh nó Thollán Leacaigh (nó na bealaí isteach chuige). Rinneadh measúnú ar an íostarraingt ó na gearrthacha sin. Tá tionchair na híostarraingthe teoranta ó thaobh méide agus ní bhíonn tionchar acu ar láithreáin Eorpacha nó ar Limistéir Oidhreachta Náisiúnta. Ní bheartaítear aon mhaolú hidrigeolaíochta i dtaca le dearadh dí-uisciú na tógála.</p> <p>I dtaca leis an Aolchloch Neamhdhifreáilte Viséach mar gheall ar an mbaol atá le gnéithe carst a bheith á stopadh i dtoghailtí i gcomhair créfoirt (lena n-áirítear tarbhealaí, droichid agus tolláin) agus imchuacha insíothlaithe, forbraíodh bearta maolaithe chun nascacht hidrálach na gné a chaomhnú agus séalaítear é ansin ón tochailt. Cinnteoidh an beart maolaithe maidir le Prótacal Carst nach mbeidh aon tionchar ar chosáin sreafa screamhuisce chuig gabhdóirí cleithiúnacha uisce. Tá an plean maolaithe carst mionsonraithe sa CEMP in Aguisín A.7.5 agus tá achoimre de sa chuid thíos i mBearta Maolaithe Sonracha d'Uiscíochta.</p> <p>Beidh bearta breise sna himchuacha insíothlaithe sin i GWB Eanach 1 (Mionlach) Loch Coirib (S19a agus S19b) ionchorpraithe ina dtógáil chun cosaint bhreise a thabhairt don réimse screamhuisce. Áirítear leis an imchuach insíothlaithe S19a agus S19b líneáil ar thaobhanna na tochailte chun insíothlú screamhuisce ingearach a chinntiú ionas go ndraenálann gach doirteadh tríd an bhfo-ithir atá leagtha síos le haghaidh tiús iomlán an chreasa neamhsháithithe.</p> <p>Tar éis measúnú ar na tionchair fhéideartha mar thoradh ar an dearadh, ina n-áirítear na bearta thuas, forbraíodh bearta maolaithe sonracha chun aon tionchair thromchúiseacha suntasacha ar an hidreolaíocht a sheachaint, a chosc, a laghdú agus, más féidir, a leigheas.</p> <p>Bainfear maolú na dtionchar tógála féideartha amach trí dhian-chur i bhfeidhm nósanna imeachta dea-chleachtais tógála agus rialuithe comhshaoil d'fhonn an deis le haghaidh doirteadh éillithe rith chun srutha na tógála mar atá leagtha síos sa CEMP a íoslaghdú (Aguisín A.7.5). Áireofar le cleachtais den sórt sin bundú leordhóthanach le haghaidh coimeádán ola, niteoirí rothaí agus cosc deannaigh ar bhóithre an láithreáin, agus cothabháil rialta ar phlandaí.</p>	<p>Níl aon tionchair hidreolaíochta iarmharacha do láithreáin Eorpacha.</p> <p>Bíonn tionchair hidreolaíochta iarmharacha ann fós do thionchair íostarraingthe ar leibhéal screamhuisce faoi shuíomh cúig ghnáthóg Iarscibhinn I, lasmuigh d'aon láithreáin Eorpacha, ar Batailit Eibhir na Gaillimhe ag:</p> <ul style="list-style-type: none"> Na Foraí Maola Thiar Ch. 0+650 go Ch. 0+750 Na Foraí Maola Thoir Ch. 1+1250 go Ch. 1+500 Troscaigh Thiar (Ch. 1+850 go Ch. 2+400) Aille (Ch. 3+300 go Ch. 3+900) Baile na mBúrcach (Ch. 4+800 go Ch. 5+900)

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
<p>Gabhdóirí cleithiúnacha screamhuisce</p>	<p>Cuirfear na bearta seo a leanas atá áirithe sa CEMP i bhfeidhm chun an baol atá ann go dtarlóidh truailliú ó dhoirteadh de thaisme ar an suíomh a rialú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ní cheadaítear stoc-charnadh a dhéanamh ar ábhar éillithe • Cuirfear cosc ar éilliú na hithreach má dhéantar dea-bhainistiú (glanadh laethúil an tsuímh, úsáid as boscaí bruscair diúscartha, etc) ar an suíomh i rith na tógála, agus má bhaintear úsáid cheart as na substaintí sin agus a gcoimeádáin agus má dhéantar iad a stóráil agus a dhiúscairt i gceart • Maidir le gach gníomhaíocht ina mbaintear úsáid as truailléin fhéideartha nó ábhair ghuaiseacha, faoin CEMP, iarrfar ar an gConraitheoir a chinntiú go láimhseálfar ábhar mar coincreít, breoslaí, bealaí agus sreabháin hidrálacha go cúramach agus go stórálfar iad chun doirteadh a sheachaint. Coinneofar truailléin fhéideartha sábháilte freisin i gcoinne loitiméireachta agus cuirfear srian ceart orthu de réir na gcód cleachtais. Cuirfear srian láithreach ar aon doirteadh agus tógfar ithir éillithe ón suíomh agus déanfar í a dhiúscairt i gceart • Cuirfidh an Conraitheoir bailchríoch ar an bPlean Freagartha Teagmhas sa CEMP in Aguisín A.7.5 sula gcuirfear tús leis an obair agus déanfar nuashonrú rialta air le haghaidh éigeandálaí truaillithe a fhorbróidh an Conraitheoir ceaptha. Sainaitheofar sa phlean na gníomhaíochtaí a bheidh le glacadh i gcás go dtarlóidh teagmhas truaillithe de réir threoir CIRIA. Mar atá molta i dtreoir CIRIA, áirítear iad seo a leanas leis an bplean teagmhas le haghaidh éigeandálaí truaillithe: <ul style="list-style-type: none"> o Bearta éillithe o Bealaí doirte éigeandála o Liosta den trealamh iomchuí agus de na hábhair glantacháin o Sceideal cothabhála do threalamh o Sonraí maidir leis an bhfoireann oilte, suíomh agus soláthar le haghaidh cumhdach 24 uair an chloig o Sonraí maidir le freagrachtaí na foirne o Nósanna imeachta fógra chun an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (EPA) nó rannóg chomhshaoil Comhairle Chontae na Gaillimhe a chur ar an eolas o An sceideal a iniúchadh agus a athbhreithniú o Uimhreacha teileafóin na gcomhairlí reachtúla uisce o Liosta de chuideachtaí glantacháin truaillithe speisialaithe agus a gcuid uimhreacha teileafóin o Ní cheadófar aon sceithphointe neamhchóireáilte díri de rith chun srutha tógála go dtí an screamhuisce o I gcás ina n-aimsítear teagmhas truaillithe, stopfar na hoibreacha tógála go dtí go mbeidh foinse thruaillithe na tógála sainaitheanta agus leigheasta o Cuirfear saoráidí agus nósanna imeachta rialú truaillithe atá leagtha amach sa Phlean Bainistíochta Rialaithe Dríodair, Creimthe agus Truaillithe Tógála atá áirithe sa CEMP in Aguisín A.7.5 i bhfeidhm más gá o Suiteálfar na saoráidí rialaithe agus cóireála truaillithe agus an líonra monatóireachta lena n-áirítear ionstraimí agus nósanna imeachta a bunaíodh roimh na gníomhaíochtaí tógála a tharlaíonn ar an talamh gar do shruthchúrsaí agus gabhdóirí dromchla agus screamhuisce leochaileacha. Samhlaítear go ndéanfar monatóireacht laethúil ar na saoráidí rialaithe truaillithe d'fhonn a bhfeidhm leanúnach a chinntiú <p>Forbraíodh roinnt beart maolaithe freisin go sonrath le haghaidh gabhdóirí cleithiúnacha screamhuisce. Tá siad sin mionsonraithe thíos le haghaidh uiscíoch, toibreacha soláthair agus gnáthóga.</p> <p>Uiscíoch</p> <p>Tá bearta maolaithe uiscíocha sonracha curtha i bhfeidhm áit a dtagtar ar chriosanna tréscailteachta carst nó arda i rith an chláir tógála.</p> <p>I gcás ina dtagtar ar charst cuirfear an Prótacal Carst i bhfeidhm, agus breactar é sin sa CEMP (Aguisín A.7.5). Tá achoimre de fheidhmiú an Phrótacail Carst thíos chun sonraí a thabhairt faoin áit a gcuirfear i bhfeidhm iad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I gcás ina dtagtar ar ghnéithe carst i rith oibreacha tógála déanfaidh hidrigeolaí agus geolaí innealtóireachta measúnú air. Fágfaidh na gnéithe sin go gcaithfear a bhfairsinge ar fud na forbartha bóthair atá beartaithe a mharcáil. I gcás tochairtí (gearrthacha bóthair, tolláin, tochairtí ar ché droichid) ansin déanfar an ghné charst a thochailt agus a aislíonadh le líonadh garbh agus déanfar é a shéalú. Cuirfidh sé sin cosc ar dhraenáil rith chun srutha isteach sa ghné agus dá bhrí sin tabharfaidh sé cosaint i gcoinne doirteadh de thaisme. Ar an mbonn sin, ní dhoirtfidh rith chun srutha ón tógáil chuig cosán carst agus gheobhaidh sé maolú agus caolú nádúrtha san uiscíoch • Maidir leis na gnéithe carst a bheith á stopadh i dtochairtí le haghaidh créfort (lena n-áirítear tarbhealaí, droichid agus tolláin) agus imchuacha insíothlaithe. Caomhnaíonn an Prótacal Carst nascacht hidrálach na gné trí ábhar gráinneach a úsáid le líonadh ach ansin séalaítear a carst ón tochairt le líneáil (geoiteicstíl agus nó coincreít ag brath ar shonraíochtaí an láithreáin) a chuirfidh cosc ar nasc idir tochairt agus carst • I gcás ina bhfuil dí-uisciú beartaithe ar uiscíoch na buncharraige, suiteálfar monatóireacht ar leibhéal screamhuisce roimh an tógáil, i rith chéim na tógála agus 12 mhí tar éis na tógála ionas go mbeifear in ann éifeachtaí féideartha ó dhí-uisciú a shainaitheint. I ngearrthacha éadoimhne na forbartha bóthair atá beartaithe ní bheidh ach fíorbheagán dí-uisciú ar uiscíoch na buncharraige ag teastáil; mar sin féin, beidh clár monatóireachta i bhfeidhm. Má thugtar le fios leis an monatóireacht go bhfuil tionchar intomhaiste ann thar mar atá luaite sa Tuarascáil MTT, ansin déanfar obair a bhfuil sé de chumas aige fóstarraingt a mhéadú sábháilte agus scoirfear dó go dtí go ndéanfar athbhreithniú ar an measúnú hidrigeolaíoch bunaithe ar dhálaí an tsuímh agus ar mhaolú a úsáideadh más iomchuí 	

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> D'fhonn tionchair éillithe féideartha a laghdú, cuirfear cosc ar stoc-chnardh ábhar éillithe agus cuirfear cosc ar ghiniúint láisteáite. I gcás ina dtarlaíonn sé go dtagtar ar ábhar éillithe féideartha déanfar é a thástáil agus a dhíúscairt ar bhealach iomchuí agus ag teacht le reachtaíocht bainistíú uisce reatha. Mura féidir ábhar éillithe a bhaint láithreach, ansin stórálfar é, agus clúdófar é le leathánra polaitéine ionas nach dtiocfaidh uisce báistí isteach tríd an ábhar. Ní bheidh ach fíorbheagán ama i gceist ó dhéanfar an tochailt agus an bhaint <p>Toibreacha Soláthair</p> <p>Glacfar leis na bearta maolaithe atá sa liosta thíos i rith chéim tógála na forbartha bóthair atá beartaithe:</p> <ul style="list-style-type: none"> Caillfear cúig thobar (W50-10, W50-12, W50-13, W50-14 agus W50-15) i rith thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe. Maolófar gach ceann acu sin trí thobar nua a sholáthar, á nascadh le soláthar príomhlíonra nuair atá sé ar fáil nó trí chúiteamh airgeadais. San áit a ndéanfar toibreacha a thréigean mar chuid den fhorbairt bóthair atá beartaithe déanfar iad a shéalú agus a thréigean go ginearálta de réir Threoirlínte Druileála Toibreacha arna gcur le chéile ag Institiúid Geolaithe na hÉireann (IGI 2007) Déanfar coimisiúnú ar thoibreacha nua, umair stórála, trealamh agus píopaí pumpála gaolmhara in ionad Thoibreacha W50-13 agus W50-14 agus tástálfar iad lena chinntiú go mbeidh rátaí toradh imleora ann sula ndéanfar díchoimisiúnú ar thoibreacha W50-13 agus W50-14 D'fhéadfadh tionchar a bheith ag leibhéal screamhuisce laghdaithe i rith na tógála ar thoibreacha lasmuigh de theorainn na forbartha bóthair atá beartaithe ach atá laistigh den chrios tionchair íostarraingthe. Déanfar monatóireacht ar gach tobar laistigh de 150m de theorainn na forbartha atá beartaithe (nó 50m ón CT íostarraingthe ríofa más mó) le haghaidh an leibhéal uisce gach mí ar feadh 12 mhí roimh thógáil, i rith na tógála agus ar feadh 12 mhí i ndiaidh na tógála. Má thugtar le fios leis an monatóireacht go raibh tionchar ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar thobar soláthair nó geoiteirmeach ansin cuirfear maolú i bhfeidhm Cuirtear gnáth-bhearta maolaithe agus bearta maolaithe sonracha uiscíocha ag obair chun an screamhuisce a chosaint. D'fhonn cosaint cháilíocht na soláthairtí screamhuisce óil a chinntiú, déanfar monatóireacht ar gach tobar laistigh de 150m de theorainn na forbartha atá beartaithe ar bhonn míosúla. Déanfar monatóireacht ar na thoibreacha sin le haghaidh gnáth-pharaiméadair cháilíocht an uisce óil ar bhonn míosúil ar feadh 12 mhí roimh thógáil, i rith na tógála agus ar feadh 12 mhí i ndiaidh na tógála. Má thugtar le fios sa mhonatóireacht go raibh tionchar ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar sholáthar, ansin beidh feidhm le maolú <p>GWDTE</p> <p>Tá na GWDTE sin atá aibhsithe mar chinn atá i mbaol i réimsí ina bhfuil na cosáin screamhuisce carstach. Chuige sin, tá an Prótacal Carst (sa CEMP Aguisín A.7.5), mar atá mionsonraithe sna codanna roimhe seo thuas, ina chuid de mhaolú ionas nach mbeidh tionchar ar cháilíocht ná ar chainníocht an screamhuisce. Cuirtear maolú breise i bhfeidhm lena chinntiú nach mbíonn tionchar ar na láithreáin Eorpacha</p> <p>Léiríonn na gníomhaíochtaí tógála foinse fhéideartha tionchair ar cháilíocht uisce Lochanna Chúil Each, atá mar chuid de cSAC Loch Coirib, ó rith chun srutha neamhrialaithe ón tógáil agus éilliú féideartha an screamhuisce ó dhoirthead tógála. Ní bheidh aon doirthead ó uisce dromchla go lochanna Chúil Each agus déanfar cóireáil ar an rith chun srutha go léir sula scaoilfear chun talún é ag imchuacha insíothlaithe. Tá imchuacha insíothlaithe deartha chun lonnaíocht a áireamh d'fhonn dríodar a bhaint agus tiús cuí d'fho-ithir a bheith faoi leibhéal an inbhéarta</p> <p>Ní dhóirtear an coincreít i dtoghailtí (Droichead Abhainn na Gaillimhe, Tarbhealach Mhionlaigh agus Tollán Leacaigh) ach amháin tar éis do hidreolaí cáilithe scrúdú a bheith déanta aige ar an tochailt. Déanfar imscrúdú ar dhoimhneacht agus ar fhairsinge iomlán gach toghailte le sainnithint cibé an bhfuil aon bhealaí sreafa suntasacha, cosúil le feabhas carst ar thréscailteacht na buncharraige, ann. Mura bhfuil aon bhealaí sreafa suntasacha ann, ansin breacfaidh an hidreolaí é sin síos agus deimhneoidh sé nach bhfuil aon bhaol ann don screamhuisce ó sceitheadh coincreíte. Má tá bealaí suntasacha ann ansin dearfaidh an hidreolaí tionchair a d'fhéadfadh teacht chun cinn ó shreabhadh feadh na mbealaí sin bunaithe ar an bplean maolaithe carst, ina bhféadfaí crios tréscailteachta ard a shuiteáil in ionad na mbealaí screamhuisce a bhainfí le bunraitheanna agus/nó tríd an nasc ón toghailt a shéalú chun an carst a chosaint. Ceadóidh hidreolaí cáilithe dearadh na mbearta maolaithe le deimhniú nach mbeidh aon tionchar diúltach ar screamhuisce.</p> <p>Cinntoidh na bearta thuas go rialaítear an riosca do thruailliú réimsí screamhuisce. Cuirtear na bearta maolaithe sin i bhfeidhm i rith na tógála, beidh Méid Dhiomaibhseach agus Tábhacht Do-airithe leis na tionchair ar cháilíocht an screamhuisce faoin suíomh.</p>	
Hidreolaíocht		
Draenáil, cáilíocht an uisce do riosca tuilte ginearálta, moirfeolaíocht chainéil agus príomhghabhóirí éiceolaíocha	<p>Is gnáth-chleachtas é gurb é an Conraitheoir a chuirfidh an CEMP atá áirithe in Aguisín A.7.5 i gcrích sula dtosófar ar an tógáil agus cuirfear iad seo a leanas i bhfeidhm mar chuid den phlean seo:</p> <ul style="list-style-type: none"> Plean Freagartha Teagmhas ina sonraítear na nósanna imeachta atá le cur i gcrích i gcás doirthead dramhaíl cheimiceach, bhreosla nó dramhaíl ghuaiseach eile, teagmhais neamhchomhlíontachta agus aon rioscaí eile a bhféadfadh teagmhas truaillithe a bheith mar thoradh orthu a logáil, lena n-áirítear rioscaí tuilte (Déan tagairt do Chuid 10 den CEMP in Aguisín A.7.5) Plean Rialaithe Dríodair, Creimthe agus Truaillithe (Déan Tagairt do Chuid 8 den CEMP in Aguisín A.7.5). Áireofar leis sin monatóireacht ar cháilíocht uisce agus ráitis modha lena chinntiú go gcomhlíonfar caighdeáin cháilíochta comhshaoil atá sonraithe sa reachtaíocht ábhartha (i.e. rialacháin uisce dromchla agus Rialacháin Salmainide 1988) 	Ní bheidh aon tionchair hidreolaíocha iarmharacha suntasacha ar dhraenáil agus ar riosca tuilte, cáilíocht uisce, moirfeolaíocht chainéil nó ar phríomhghabhóirí éiceolaíocha.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> • Gach cead agus ceadúnas riachtanach le haghaidh oibreacha tógála ionsrutha a bhaineann le tóchair, droichid agus sruth éalaithe abhann. Tá toiliú Alt 50 OPW faighte i dtaca le gach tóchar agus droichead atá beartaithe sa Tuarascáil MTT. D’fhonn athruithe a dhéanamh ar na struchtúir sin mar chuid den chéim deartha agus tógála mionsonraithe beidh gá toiliú nua Alt 50 a fháil • Treoir a fháil agus dul i gcomhairle le Rannóg Draenála Artairí an Iarthair den OPW atá freagrach as scéim Draenála Artairí Loch Coirib-Measca agus as rialú leanúnach leibhéil abhann agus locha ag Baráiste Dhroichead na mBradán i gCathair na Gaillimhe • Leanúint ag tabhairt treorach agus ag dul i gcomhairle le hIascaigh Intíre Éireann (IFI) • Leanúint ag tabhairt treorach agus ag dul i gcomhairle leis an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra (NPWS) <p>Beidh gníomhaíochtaí tógála ag teastáil chun na treoircháipeisí seo a leanas a chur san áireamh i gcomhair obair thógála, os cionn uisce nó gar d’uisce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Treoirlínte maidir le hIascaigh a Chosaint i rith Oibreacha Tógála in Uisce agus Cóngarach d’Uisce (Iascaigh Intíre Éireann, 2016) • Bord Iascaigh Réigiúnach na Sionainne – Gnáthóg Iascaigh a Chosaint agus a Chaomhnú le tagairt ar leith do Thógáil Bóithre • Riachtanais maidir le Gnáthóg Iascaigh a Chosaint i rith Tógála agus Oibreacha Forbartha ag Láithreáin Abhann (Bord Iascaigh Réigiúnach an Oirthir) • Cainéil agus Dúshláin an Phríomh-Bhoird Iascaigh – Feabhas ar Aibhneacha Salmainide • CIRIA C793 Lámhleabhar SUDS • CIRIA C624 Forbairt agus Riosca Tuilte - treoir do thionscal na tógála • CIRIA C532 Rialú ar Thruailliú Uisce ó Láithreáin Thógála - Treoir do Chomhairleoirí agus do Chonraitheoirí • CIRIA C648 Rialú ar Thruailliú Uisce ó Thionscadail Tógála Líní, treoir theicniúil • CIRIA C649 Rialú ar Thruailliú Uisce ó Thionscadail Tógála Líní, treoir suímh • Treoirlínte maidir le Sruthchúrsaí a Thrasnú i rith Thógáil Scéimeanna Náisiúnta Bóthair (NRA, 2006) • Draenáil Bóthair agus an Timpeallacht Uisce DN-DNG-03065 (TII, Meitheamh 2015) • Córais Draenála Fásmhara le Rith Chun Srutha Bóthair DN-DNG-03063 (TII, Meitheamh 2015) <p>Bunaithe ar na treoircháipeisí thuas maidir le rialú na dtionchar tógála ar an timpeallacht uisce, tá cuntas sa mhéid seo a leanas de na príomhbhearta maolaithe a fhorordófar le haghaidh na céime tógála d’fhonn gach dobharcheantar, sruthchúrsa agus limistéar faoi chosaint éiceolaíoch a chosaint ó thionchair dhíreacha agus indíreacha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Caithfear gach limistéar compúin tógála a leagan ar thalamh tirim agus a bheith suite siar ó chainéil abhann agus srutháin agus amuigh as limistéir thuilemhá. I measc na limistéar tuilemhá tá Criosanna Riosca Tuilte A agus B agus dá bhrí sin ní mór do gach limistéar compúin tógála a bheith ar thailte os cionn leibhéil tuilte na tréimhse athfhillte 1000 bliain • Ní dhéanfar olaí, breosla, ceimiceáin, sreabháin hidrálacha a stóráil, etc. laistigh de 100m d’Abhainn na Gaillimhe nó laistigh de Limistéar Tuilemhá mar atá sainithe thuas • Déanfar uisce dromchla a ritheann isteach i limistéar na tógála a íoslághdú trí bheirmeacha sealadacha a sholáthar, cainéil atreoraithe agus díoga gearrtha, nuair is iomchuí • Déanfar bainistiú ar stoc-chairn d’ábhar iomarcach chun sioltachán chórais sruthchúrsaí a chosc trí rith chun srutha i rith stoirmeacha báistí. Leis sin d’fhéadfaí fásra a bhunú ar an ithir nochta agus uisce sceite a atreorú anuas de na stoc-chairn sin ar na linnte socraithe tógála agus stoc-charnadh ábhair gar do shruthchúrsaí leochaileacha a chosc • I gcás ina ndéantar oibreacha tógála cóngarach do thurlaigh, eanaigh, cainéil srutháin agus abhann agus lochanna, déanfar cosaint ar dhobharlaigh den sórt sin trí ualach siolta trí limistéir maolánacha féir caomhnaithe, fálta adhmaid le fálta siolta nó beirmeacha cré. Soláthróidh na bearta sin cóireáil imleor ar uisce rith chun srutha ó láithreán tógála sula sroictear na sruthchúrsaí • Úsáid as linnte síothlaithe, baic shiolta agus bundaí agus gníomhaíochtaí tógála laistigh de shruthchúrsaí a íoslághdú. Nuair a bheidh an t-uisce le pumpáil, úsáidfear scagairí ag pointí iontógála agus déanfar an scaoileadh trí ghaiste dríodair nó <i>sedi-mat</i> • Cuirfear fál ar gach sruthchúrsa atá i limistéir thalún a úsáidfear i gcomhair compúin suímh/saoráidí stórála ag achar 5m ar a laghad. Ina theannta sin, cuirfear bearta i bhfeidhm lena chinntiú nach dtéann rith uisce dromchla éillithe nó siolt ualaithe isteach díreach sa sruthchúrsa. Ní thógfáir compúin ar thailte atá ainmnithe mar Chrios Tuilte A nó B de réir Threoirlínte An Chórais Pleanála agus Bainistíocht Riosca Tuilte de chuid Oifig na nOibreacha Poiblí (Samhain 2009). Ní cheadófar compúin suímh i Láithreáin Eorpacha (i.e. cSAC Loch Coirib) • Cuirfear bearta cosanta i bhfeidhm lena chinntiú go ndéantar gach hidreacarbón a úsáidtear i rith chéim na tógála a láimhseáil, a stóráil agus a dhiúscairt go hionchuí de réir cáipéisí TII “Treoirlínte chun sruthchúrsaí a thrasnú nuair atá Scéimeanna Bóthair Náisiúnta á dtógáil”. Coinneofar gach suíomh líonta breosla agus ceimiceach laistigh de limistéir bhundaithe agus leagfar siar iad 10m ar a laghad ó shruthchúrsaí agus limistéir thuilemhá • Déanfar draenáil bhréan ó gach oifig suímh agus saoráidí tógála a choimeád agus a dhiúscairt ar bhealach iomchuí chun truailliú a chosc • Déanfar cóireáil ar an scaoileadh ón tógáil ar bhealach a fhágfaidh nach laghdóidh sé caighdeán cháilíocht chomhshaoil na sruthchúrsaí glactha • Cuirfear fálú ar fhásra bruachánach feadh sruthchúrsaí leochaileacha a aithneofar chun crios maolánach a sholáthar a bheidh 5m ar a laghad ó bhaile ach amháin pointí trasnaithe atá beartaithe lena chosaint 	

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Riosca Tuilté ar Bhóthar Thuama an N83	<ul style="list-style-type: none"> Déanfar úsáid agus bainistiú coincréite (a bhfuil éifeacht dhochrach aici ar cheimic uisce agus ar ghnáthóga agus ar speicis uisceacha) i sruthchúrsaí nó gar dóibh a rialú go cúramach chun doirteadh a sheachaint. I gcás ina mbeartaítear baisceáil ar an láithreán, déanfar an ghníomhaíocht sin i bhfad ar shiúl ó shruthchúrsaí. Ní dhéanfar an tuilecrios ó phlandaí measctha den sórt sin ach amháin i limistéar neamh-thréscaoilteach coimeádta ainmnithe Ní mór gach limistéar sil-leagain ábhar a bheith bundaithe go leordhóthanach agus a bheith roinnte ina ndeighleoga ar bhealach a rialaíonn i gceart an t-uisce báistí ó na saoráidí sin agus go ndéantar cóireáil air sula sroicheann sé na sruthchúrsaí dromchla glactha. Tá na ceanglais maidir le rialú dríodair leagtha amach sa Phlean Bainistíochta Rialaithe Dríodair, Creimthe agus Truailithe den CEMP (tagair do Aguisín A.7.5) <p>D'fhonn an riosca éillithe do eSAC Choimpléasc Chuan na Gaillimhe a íoslaghdú, rinneadh forbairt ar Phlean Bainistíochta um Rialú Dríodair, Creimthe agus Truailithe le haghaidh chéim na tógála agus áiríodh é sa CEMP in Aguisín A.7.5, ina bhfuil foráil maidir le seachaint, laghdú, maolú agus monatóireacht. Seachnófar tionchair cháilíochta uisce agus hidreolaíochta tógála ar eSAC Choimpléasc Chuan na Gaillimhe agus SPA Chuan Istigh na Gaillimhe i rith na tógála.</p> <p>Cuirfear limistéar stórála ar fáil ar an taobh thoir de Bhóthar Thuama an N83 chun an cailteanas stórála tuilte ó limistéar tuilte de thoradh báistí a mhaolú. Is mar seo a leanas atá na bearta maolaithe i gcomhair faoiseamh ó thuilte chun deireadh a chur leis an riosca tuilte agus an riosca tuilte atá ann cheana a laghdú sa limistéar seo (tagair freisin do Fhíor 11.6 de Chaibidil 11 Hidreolaíocht):</p> <ul style="list-style-type: none"> Cosc a chur ar an gcuid uasghrádaithe de Bhóthar Thuama an N83 ó dhoirteadh ó thuaidh isteach i gcabhsáin tithe atá i mbaol tuilte cheana féin trí: Líonra draenála bóthair éifeachtach a uasghrádú agus a sholáthar feadh Bhóthar Thuama an N83 mar atá. Síneann an draenáil bóthair uasghrádaithe atá beartaithe don phársa N83 ar feadh 780m Draein idircheaptha a sholáthar chun an rith chun srutha tapa ó fhána an chnoic a thabhairt leis ón oirdheisceart ag sroicheadh Bhóthar Thuama an N83 Soláthar d'insíothlú an draein idircheaptha seo le haghaidh na stoirmeacha báistí nach mbíonn chomh trom An draein idircheaptha sin a nascadh leis an stóráil chúiteach tuilte atá beartaithe An stóras tuilte a chailtear a chúiteamh trí stóráil chúitimh 8,030m³ i bhfoirm linn stórála saorga dronuilleach tochairle a sholáthar le hairde an bhoinn ag 16m OD agus airde leibhéal uisce le dearadh bairr de 17.5m OD An stóras cúitimh sin a cheangal leis an limistéar stórála tuilte nádúrtha a luíonn íseal atá lonnaithe siar ó thuaidh den fhorbairt bóthair atá beartaithe ionas go mbeidh an dá limistéar stórála nasctha ar bhonn hidrálach trí thóchair Soláthar a dhéanamh i gcomhair stáisiún pumpála buan agus an príomhlíonra a ardú ón tsaoráid stórála bia cúitimh atá beartaithe le scaoileadh chuig an séarach stoirme atá ann cheana le toilleadh pumpála 250l/s <p>Déan tagairt freisin do Thábla 11.41 i gCaibidil 11, Hidreolaíocht ina dtugtar cuntas ar na toirteanna stórála atá riachtanach don dobharcheantar le haghaidh raon tréimhsí athfhillte agus imeachtaí fad.</p> <ul style="list-style-type: none"> Is ionann an stóras tuilte riachtanach, le ráta pumpála de 0.25cumec (i.e. 250l/s) ón linn stórála saorga, agus 20,700m³ le haghaidh an imeachta 100 bliain rud a mhéadaítear tuilleadh go 24,800m³ chun 20% athrú aeráide a chur san áireamh Is éard atá sa stóras atá ar fáil a sholáthraítear sa linn stórála saorga ag barrleibhéal uisce de 17.5m OD ná stóras cúitimh de 8,030m³ agus tugann an stóras nádúrtha eile (leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe) a thugtar de 18,470m³ stóras tuilte iomlán ar fáil de 26,500m³, ar leor é chun an stóras riachtanas a chomhlíonadh agus a sháru 	<p>Beidh tionchar iarmharach dearfach measartha go suntasach ar thuilte agus ar riosca tuilte ag ceantar Chlaí an Dá Mhíle ar Bhóthar Thuama an N83, toisc go laghdóidh an beart maolaithe atá beartaithe an riosca tuilte don bhóthar reatha agus do na sé theach atá fágtha.</p> <p>Mar sin féin beidh tionchair tuilte iarmharacha beaga diúltacha a bhaineann leis na bearta faoisimh ó thuilte ar an N83 fós ann:</p> <ul style="list-style-type: none"> Scaoilfear uisce tuilte isteach in Imchuach Thír Oileáin ag 250 l/s agus dá bharr sin tiocfaidh méadú beag ar leibhéil tuilte laistigh de chainéal Abhainn Thír Oileáin. Is tionchar fíorbheag é tionchar an sceite sin ar leibhéil tuilte in Imchuach Thír Oileáin ag léiriú mion-thionchar iarmharach buan ar leibhéil tuilte Laghdófar an toilleadh atá ar fáil laistigh den séarach stoirme atá ann suite díreach ó dheas i bPáirc Ghnó Thuaisceart na Cathrach (meastar go bhfuil an acmhainn tollta iomlán sa phíopa 900l/s agus dá bhrí sin laghdóidh an scaoileadh uasta de 250l/s atá beartaithe an acmhainn atá ar fáil de 27%. Meastar gur tionchar beag é sin Riosca tuilte iarmharach ag Bhóthar Thuama an N83 a bhaineann le briseadh síos féideartha an stáisiúin pumpála uisce stoirme, agus blocáil an limistéir stórála agus draenacha agus sruthanna éalaithe gaolmhara. Meastar go bhfuil sé sin beag i bhfianaise cigireachtaí míosúla rialta atá beartaithe
Tírdhreach agus Saincheistean Amhairc		
Glanadh súimh agus gníomhaíochtaí tógála	<p>Beidh aird ag maolú na dtionchar tírdhreacha agus amhairc don fhorbairt bóthair atá beartaithe ar an gcur chuige atá leagtha amach sna treoircháipéisí NRA/TII a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Treoirlínte chun Plean Oibriúcháin Comhshaoil a Chruthú agus a Chothabháil (2007) Treoir maidir le Cóireáil Tírdhreacha do Scéimeanna Náisiúnta Bóthair in Éirinn (2006) 	Beidh tionchair iarmharacha suntasacha ann i rith na tógála go dtí go leagfar síos na moltaí maolaithe tírdhreacha atá beartaithe agus de réir mar a éiríonn siad níos éifeachtaí

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> Treoirlínte maidir le Cosaint agus Caomhnú ar Chrainn, ar Fhála Sceach agus ar Roschoill Sula dtógfar Scéimeanna Bóthair Náisiúnta, lena linn agus nuair a bheidh siad tógtha (2006) Treoirlínte ar Bhainistiú Fiáilí Díobhálacha agus Speicis Planda Ionracha Neamhdhúchasacha ar Bhóithre Náisiúnta (Athbhreithniú 1, 2010) Mionsonraí Tógála Caighdeánacha (2000-2017) Sonraíocht d'Oibreacha (2000-2017) <p>Cuirfear na cur chuigí agus na prionsabail atá leagtha amach sa Treoir maidir le Cóireáil Tírdhreacha do Scéimeanna Náisiúnta Bóthair in Éirinn san áireamh i moltaí maolaithe tírdhreacha, go hairithe maidir le Caibidil 4: Comhcodanna de Thírdheach ar Thaobh an Bhóthair; Caibidil 5: Tosca Tíreolaíochta Ithreach; agus Caibidil 6: Cóireála Tírdhreacha. Mura luaitear a mhalairt sa mhéid seo a leanas nó i gCaibidil 8, Bithéagsúlacht, beidh moltaí síolaithe agus curadóireachta, lena n-áirítear speicis agus cineál plandaithe de réir Chaibidil 6 de na Treoirlínte Tírdhreacha, agus iad oiriúnaithe mar is gá do na coinníollacha timpeallachta agus tírdhreacha áitiúla</p> <p>I rith chéim na tógála, cuirfidh an Conraitheoir an CEMP in Aguisín A.7.5 i gcrích agus glacfaidh sé leis'. Beidh sé mar cheanglas de chuid an chonartha cloí leis an CEMP agus cinnteoidh sé sin go leantar dea-chleachtais oibre ionas go ndéanfar aon tionchair chomhshaoil suntasacha, diúltacha a éiríonn ón tógáil a foslághdú agus a bhainistiú. Chomh maith le míreanna eile, áirítear leis an CEMP an maolú atá leagtha síos laistigh den chaibidil seo agus ionchorpraítear na bearta seo mar chuid dá gcur i bhfeidhm.</p> <p>Cinnteooidh an maolú go ndéanfar monatóireacht leanúnach ar na hoibreacha faoin CEMP ionas go gcinnteofar go mbeidh dóthain cosanta ag limistéir lasmuigh de na hoibreacha tógála.</p> <p>Cinnteooidh bearta sonracha:</p> <ul style="list-style-type: none"> Go n-oibreoidh innealra suímh laistigh de limistéar tógála na forbartha bóthair atá beartaithe Beidh limistéir stórála lonnaithe chun nach mbeidh aon tionchar breise acu ar mhaoín chónaithe atá ann cheana agus ar mhaoín eile, coillearnacha, crainn, fála sceach, patrúin draenála, etc. Cuirfear clársconsa soladach suímh a bheidh 2.0m ar airde ar a laghad ar fáil feadh na n-oibreacha tógála in aice le maoín chónaithe nó fónais caitheamh aimsire Cuirfear clársconsa soladach nó rud cosúil leis, a bheidh 2.0m ar airde ar a laghad ar fál feadh gach aon taobh de chompún tógála beartaithe, i gcás go bhfuil siad lonnaithe i bhfoisceacht 100m de mhaoine cónaithe Déanfar díchoimisiúnú iomlán ar chompúin tógála agus déanfar iad a chur ar ais go dtí an riocht ina raibh siad roimh an tógáil ag deireadh an chonartha tógála mura bhfuil na limistéir sin sainaitheanta mar chúiteamh gnáthóige nó limistéir sil-leagain ábhar Ullmhófar taobh-fhánaí agus réimsí tírdhreacha eile feadh na forbartha bóthair atá beartaithe i gcomhair salaithe, agus déanfar iad a shíolú agus/nó a chur chomh luath is a gheofar deis. Dá réir sin, d'fhéadfadh scóip a bheith ann chun tabhairt faoi limistéir móra síolaithe agus curadóireachta sula dtabharfar na hoibreacha tógála chun críche. Mar sin féin, mar gheall ar chláreagrú na tógála agus ar shrianta séasúracha, is dóigh freisin nach dtabharfar faoi mhór-oibreacha curadóireachta go dtí deireadh mhór-chéim na tógála 	
Seandálaíocht, Ailtireacht agus Oidhreacht Chultúrtha		
Gníomhaíochtaí tógála lena n-áirítear glanadh suímh agus oibreacha scartála	<p>Tá na bearta maolaithe atá beartaithe don oidhreacht sheandálaíochta, ailtireachta agus chultúrtha tugtha thíos agus mionsonraithe in Aguisín A.13.11: Tá achoimre ar gach láithreán, struchtúr, tionchair fhéideartha agus an maolú atá beartaithe san áireamh i dTáblaí 13.21 go 13.26 i gCuid 13.8 de Chaibidil 13 Seandálaíocht, Oidhreacht Ailtireachta agus Chultúrtha.</p> <ul style="list-style-type: none"> Cuirfear clár tástála trinsí seandálaíochta i gcrích laistigh de lorg na forbartha bóthair atá beartaithe sula ngabhfaidh an obair thógála ar aghaidh. Díreoidh sé sin ar shuíomhanna agus réimsí a bhfuil acmhainn oidhreachta seandálaíochta agus cultúrtha ag baint leo faoi mar atá sonraíte i gCuid 13.5.3 de Chaibidil 13 Seandálaíocht, Oidhreacht Ailtireachta agus Chultúrtha mar aon le limistéir neamhchorraithe laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe Déanfar tástáil trinsí faoi Threoracha Aireachta i gcomhchomhairle leis an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus Seandálaí ó Thionscadal TII. Déanfar soláthar iomlán chun tochair a dhéanamh ar aon ghnéithe seandálaíochta agus/nó sil-leagain a d'fhéadfaí a aithint, má mheastar gurb é sin an bealach is oiriúnaí chun leanúint ar aghaidh Roimh an scartáil, déanfar suirbhé iomlán tomhaiste, i scríbhinn agus grianghrafadóireachta den teachín ceann tuí BH 12. Déanfaidh duine nó foireann a bheidh cáilithe go cuí an suirbhé sin faoi Threoracha Aireachta i gcomhchomhairle leis an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus Seandálaí ó Thionscadal TII Déanfar taifead grianghrafadóireachta agus i scríbhinn mionsonraithe ar an tírdheach diméin a bhaineann le Caisleán Mhionlaigh (DL 8), ag an Daingean Íochtarach (DL7) agus ag Teach Pháirc na Sceach (DL4) sula dtosófar ar thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe. Déanfaidh duine nó foireann a bheidh cáilithe go cuí an suirbhé sin faoi Threoracha Aireachta i gcomhchomhairle leis an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus Seandálaí ó Thionscadal TII Déanfar suirbhé i scríbhinn agus grianghrafadóireachta mionsonraithe ar gach láithreán Oidhreachta Cultúrtha (CH) atá liostaithe i dTábla 13.17 de Chaibidil 13, Seandálaíocht, Oidhreacht Ailtireachta agus Chultúrtha ina bhfuil oidhreacht thógtha fós (chun tástáil trinsí a áireamh nuair is cuí). Déanfar é sin faoi Threoracha Aireachta i gcomhchomhairle leis an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus Seandálaí ó Thionscadal TII. Déanfar soláthar iomlán chun tochair a dhéanamh ar aon ghnéithe seandálaíochta agus/nó sil-leagain a d'fhéadfaí a aithint, má mheastar gurb é sin an bealach is oiriúnaí chun leanúint ar aghaidh Déanfar measúnuithe lapaireachta nó faoi uisce ag aon sruthchúrsaí nádúrtha (AAPanna) a mbeidh tionchar ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe orthu ach a gcuirfidh an fhorbairt isteach ar a mbuacha nó a leapacha. Déanfar é sin faoi Threoracha Aireachta i gcomhchomhairle leis an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus Seandálaí ó 	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<p>Thionscadal TII. Déanfar soláthar iomlán chun tochair a dhéanamh ar aon ghnéithe seandálaíochta agus/nó sil-leagain a d'fhéadfaí a aithint, má mheastar gurb é sin an bealach is oiriúnaí chun leanúint ar aghaidh</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beidh píosa ar bith de Theorainn Bhaile Fearainn a mbeidh tionchar ag an bhforbairt air faoi réir suirbhé i scríbhinn agus grianghrafadóireachta mionsonraithe (chun tástáil trinsí a áireamh nuair is cuí). Déanfar é sin faoi Threoracha Aireachta i gcomhchomhairle leis an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus Seandálaí ó Thionscadal TII. Déanfar soláthar iomlán chun tochair a dhéanamh ar aon ghnéithe seandálaíochta agus/nó sil-leagain a d'fhéadfaí a aithint, má mheastar gurb é sin an bealach is oiriúnaí chun leanúint ar aghaidh • Déanfar tochair ar gach suíomh seandálaíochta a taifeadh roimhe seo – i gcás ina dtiteann siad sin, go hiomlán nó i bpáirt, laistigh de lorg na forbartha – faoi chomhairliúchán Threoir Aireachta leis an Roinn Cultúir, Oidhreachta agus Gaeltachta agus Seandálaí Thionscadal TII 	
Talmhaíocht		
Gníomhaíochtaí tógála	<ul style="list-style-type: none"> • Tabharfar rochtain don úinéir talún ar gach dáileacht talún atá scartha i rith thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe. I gcás ina gcuirtear isteach go sealadach ar an rochtain sin tabharfar fógra roimh ré do na húinéirí talún • I gcás ina gcuirtear isteach ar sholáthairtí uisce agus leictreachais reatha i rith chéim na tógála cuirfear foinse uisce nó soláthar leictreachais eile ar fáil e.g. umar uisce nó ductáil cáblaí leictreacha. Má chuirtear srian buan ar rochtain ar fhoinsí uisce óil dromchla soláthraí soláthairtí eile (nó cúiteamh chun deis a thabhairt don fheirmeoir a thobar féin a dhruileáil) • Crochfar fál teorann oiriúnach chun líne theorainn na forbartha atá beartaithe a idirdhealú agus ionas nach gcuirfear isteach ar thalamh cóngarach • Ceapfar príomh-theagmhálaí i rith chéim na tógála chun cumarsáid a éascú idir na húinéirí talún a bheidh i gceist agus chun an t-atheagrú a dhéanfaidh feirmeoirí ar fhiontair feirme a éascú i rith tréimhsí criticiúla • Tabharfar fógra roimh ré d'úinéirí talún a bhfuil talamh acu cóngarach do shuíomhanna ar a dtarlóidh briseadh cloch, pléascadh nó píleáil maidir leis na gníomhaíochtaí sin • Íoslághdófar na tionchair ar cháilíocht an uisce trí bhíthin clár beart maolaithe le haghaidh foinsí uisce dromchla agus screamhuisce mar atá tuairiscithe sna codanna thuas ar Hidrigeolaíocht agus Hidreolaíocht • Íoslághdófar scaipeadh deannaigh anuas ar thalamh in aice láimhe trí bhearta maolaithe atá leagtha síos sa chuid thíos ar Cháilíocht an aeir agus Aeráid. Go hiondúil, ní bhíonn an tionchar a bhíonn ag deannach ar bheostoc ar féarach suntasach • I gcás ina n-athraítear sruth éalaithe draenála go sealadach nó go mblocáiltear nó go ndéantar damáiste do dhraenacha talún coinneofar sruth éalaithe draenála a bheith dóthanach agus deiseofar draenacha ar an talamh 	Beidh an 48 tionchar tógála Suntasach, na 8 dtionchar an-suntasach agus 12 thionchar dhíobhálacha fós ann agus láimhseálfar iad mar chuid den phróiseas fála talún agus comhaontófar iad níos déanaí le luachálaí. Ní cuid den phróiseas MTT é an cúiteamh agus dá bhrí sin ní bhreithnítear tuilleadh é.
Sócmhainní Ábhartha Neamhthalmhaíochta		
Ionaid réadmhaoine	<ul style="list-style-type: none"> • Sa chás go gceadóidh an Bord Pleanála an Scéim Bóithre Cosanta agus an Scéim Mótárbealaí agus go gceadófar sin faoi Alt 51 d'Acht na mBóithre 1993 (arna leasú) agus faoi réir maoiniú a bheith ar fáil, seirbheálfar Fógra Gnóthaíochta ar dtús báire ar úinéirí, ar léasaithe agus ar áititheoirí na dtithe cónaithe agus na maoiní tráchtála a bheidh le ceannach, laistigh de sé mhí ó thiofadh an scéim i bhfeidhm, sin mura mbeidh iarratas déanta ar Athbhreithniú Breithiúnach, agus sa chás sin déanfar an Fógra Gnóthaíochta a sheirbheáil de réir fhorálacha Alt 217 (6A) den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000 mar atá curtha isteach ag an Acht um Orduithe Ceannaigh Éigeantaigh (Teorainneacha Ama a Fhadú) 2010. Is é/í an t-eadránaí maoiné a chomhaontóidh nó a chinnteoidh cúiteamh chomh luath agus is féidir ach a ndéanfar an Fógra Gnóthaíochta a sheirbheáil. Ach a mbeidh an cúiteamh comhaontaithe nó cinntithe agus teideal sásúil tugtha, féadfar íocaíocht i bpáirt a dhéanamh agus féadfaidh an t-éilitheoir fanacht ar feadh tréimhse chomhaontaithe sa mhaoin a bheidh le ceannach. Leis sin cuirfear deireadh leis an éiginnteacht a bheidh ar an éilitheoir agus éascóidh sé socrúithe a bheith á ndéanamh, chomh luath agus is féidir, chun maoin eile a chinntiú dó féin. • I gcás ina bhfuil tionchar ar an rochtain reatha ar réadmhaoine, cuirfear é sin ar ais nó cuirfear rochtain mhalartach ar fáil • I gcás go bhfaighfear píosa réadmhaoine nó talún atá timpeall ar réadmhaoine, tá bealaí isteach iomchuí deartha agus tógfar teorainn iomchuí • Scarann an fhorbairt bóthair atá beartaithe saoráidí champas spóirt OÉG. Cothófar rochtain theoranta ar fud an limistéir thógála ag saoráidí champas spóirt OÉG i rith na tógála • Cuirfear saoráidí malartacha páirce ar fáil in ionad na bpáirceanna reatha a mbeidh tionchar díreach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe orthu. Áirítear leis na saoráidí páirc CLG 3G faoi shoilse agus limistéar traenála 3G faoi shoilse agus bonneagar láithreáin gaolmhar chun na páirceanna a dhraenáil agus troscán cosúil le fál/engach chun an liathróid a stopadh. Trasnaíonn an fhorbairt bóthair atá beartaithe an puball spóirt reatha agus dá bharr sin bíonn tionchair dhíreacha acu ar an gceann thiar agus déanfar an mionathrú seo a leanas ar an bhfoirgneamh: <ul style="list-style-type: none"> ○ déanfar an seomra gléasra reatha ar an taobh thiar, seomra feistis amháin, limistéar stórála amháin, limistéar meáchan amháin agus hallaí rochtana gaolmhara ar urlár na talún agus na leibhéil uachtaracha a scartáil ○ athlonnófar an seomra gléasra thiar agus an trealamh gaolmhar atá ag gabháil leis 	<p>Tá na tionchair iarmharacha ó na tionchair an-suntasach/suntasacha, 54 réadmhaoine chónaithe, ocht réadmhaoine thráchtála agus cead pleanála cónaithe amháin, a gheofar agus/nó a dhéanfar a scartáil chun freastal ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe, fós ina dtionchair an-suntasach/suntasacha toisc nach féidir iad a mhaolú chun an tionchar a laghdú. Ní féidir measúnú a dhéanamh ar an tionchar iarmharach tar éis an chúitimh toisc go bhfuil an cúiteamh atá le comhaontú mar chuid de fháil na talún lasmuigh de raon feidhme an phróisis MTT.</p> <p>Cuirfidh bearta maolaithe mar atá mionsonraithe i gcomhaontuithe aonair ar oibreacha cóiríochta deireadh leis na tionchair iarmharacha a bhaineann leis na réadmhaoine lena mbaineann páirt-thógáil talún.</p> <p>Níl aon tionchair iarmharacha ar thithe cónaithe óna bhfaighfear cuid den chiseal bóthair nó ar sheirbhísí nó bonneagar seirbhísí.</p>

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tógfar agus déanfar athchumrú ar na ballaí inmheánacha agus seachtracha, ar an d'fion, agus an áit ina bhfuil na fuinneoga agus na doirse ● I rith thógáil Dhroichead Abhainn na Gaillimhe, soláthrófar rochtain mhalartach feadh bhruach Abhainn na Gaillimhe ● Cuirfear stáblaí sealadacha ar fáil do Ráschúrsa na Gaillimhe nuair a bheidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe á tógáil go dtí go mbeidh Tollán Ráschúrsa na Gaillimhe críochnaithe agus nuair a bheidh na stáblaí buana tógtha. ● Mar gheall ar bhearta maolaithe faoi mar atá mionsonraithe i gcomhaontuithe oibreacha cóiríochta aonair, cosúil le cóireáil teorann, bealaí isteach i dtithe, suirbhéanna ar riochtaí maoinne (mar atá i gcás Torann agus Creathadh), duchtáil a sholáthar chun seirbhísí a éascú, rochtain a chothabháil i rith na tógála agus míreanna eile, cuirfear deireadh le tionchair a bhaineann le maoinne a bhfuil páirt-thógáil talún i gceist leo. Beidh na bearta cúiteacha as cailteanas talún, foirgneamh agus díobhálacha eile ina gcuid den phróiseas fála talún agus comhaontófar é níos déanaí le luachálaí. Ní cuid den phróiseas MTT é an cúiteamh agus dá bhrí sin ní bhreithnítear tuilleadh é. 	<p>Beidh na tionchair iarmharacha ar Champas Spóirt OÉG fós an-suntasach in éagmais máistirphlean nua spóirt don ollscoil. Scoiltfidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe go bunúsach an campas spóirt in dhá leath, ag baint amach an dá pháirc de mhéid páirc iomlán CLG féarbhunaithe gainimh atá suite sa lár. Ag teacht leis sin déanfar athrú ó bhonn ar chomhthéacs reatha shocrú agus chúirtealaíste na n-áiseanna feistis reatha. Ach máistirphlean iomchuí a bheith ceaptha agus na nithe seo a leanas a chur i bhfeidhm i máistirphlean dá leithéid laghdófaí an tionchar iarmharach go dtí ceann measartha:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Teastóidh plean agus straitéis nua campas spóirt ón gcampas spóirt ag an Daingean mar chóiríocht nua do na páirceanna a bhainfear agus don phuball spóirt coimhdeach. Ní mór dó sin a bheith ag teacht le fíis fhoriomlán na hollscoile i dtaca le spóirt ● Caithfear saoráidí den chineál céanna nó saoráidí feabhsaithe a chur in áit na bpáirceanna spóirt reatha a bhainfear agus beifear in ann úsáid níos déine a bhaint as lorg an champais laghdaithe a bheidh fágtha sin ● Caithfear fóntais, bóithre agus bealaí rochtana agus amach timpeall an champais a athphleanáil as an nua chun comhtháthú leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe ● Teastóidh athmhúnlú ó na páirceanna spóirt a bheidh fágtha chun freastal ar an úsáid níos déine a bhainfear as an lorg campais reatha ● Caithfear suíomh tírdhreacha an champais reatha a fhorbairt mar scáth d'éifeachtaí amhairc Dhroichead Abhainn na Gaillimhe atá beartaithe ó na páirceanna máguaird ● Caithfear saoráidí tacaíochta coimhdeacha cosúil leis an gcarrchlós agus saoráidí feistis a athmhúnlú <p>Ní féidir measúnú a dhéanamh ar an tionchar iarmharach ar Champas Spóirt OÉG tar éis an chúitimh toisc go bhfuil an cúiteamh atá le comhaontú mar chuid de fháil na talún lasmuigh de raon feidhme an phróisis MTT.</p> <p>Beidh tionchar iarmharach dearfach ar Ráschúrsa na Gaillimhe a luaithe is a bheidh na bearta maolaithe tógtha agus rochtain fheabhsaithe ar an áitreabh agus clós nua stáblaí curtha ar fáil.</p>
Seirbhísí/Fóntais	Tá gach ceann de mhalairtí treo na bhfóntas atá ceangailte leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe pleanáilte le rannpháirtíocht mhionsonraithe leanúnach le soláthraithe fóntais ábhartha i rith ullmhú na Tuarascála MTT. Leanfar den rannpháirtíocht sin roimh na gcéimeanna tógála agus lena linn. Rinneadh measúnú ar gach malairt slí ó thaobh tógála de, ach freisin ó thaobh oibríochta de.	Ní dóigh go mbeidh aon tionchair iarmharacha suntasacha ann.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<p>I gcás ina mbeidh tionchar ar an mbonneagar do sholáthraithe seirbhíse, cuirfear é sin ar mhalairt slí nó cuirfear ar ais é de réir cheanglais na soláthraithe seirbhíse roimh an tógáil. Tabharfar fógra roimh ré d'úsáideoirí seirbhíse maidir le haon chur isteach sealadach nó aon bhriseadh cumhachta a chaithfear a dhéanamh mar gheall ar na hoibreacha tógála. Beidh an cur isteach ar sheirbhísí nó an briseadh cumhachta pleanáilte go cúramach ionas nach dtarlóidh siad ach ar feadh achar gearr.</p> <p>Athnasfar an soláthar uisce poiblí agus na córais uisce bhréin a bheidh i gceist. Déanfar na malairtí slí riachtanacha go léir de réir cheanglais an údaráis áitiúil agus Uisce Éireann. I gcás ina mbeidh tionchar ar sholáthairtí uisce óil príobháideacha, cuirfear tobar nua nó soláthar malartach uisce nó cúiteamh airgid ar fáil nuair a chaillfear an tobar.</p> <p>Comhaontóidh an luachálaí an maolú de bharr cur isteach ar umair sheipteacha níos déanaí.</p>	
Aer agus Athrú Aeráide		
Cáilíocht an aeir	<p>Rachaidh astaíochtaí san aer nuair a bhogfar cré agus le linn tógála, cé go gcabhróidh an aimsir ag an am, méid an láithreáin agus an fad atá sé ó ghabhdóirí leochaileacha chun bainistiú aon tionchair a éascú. Dá bhrí sin díreofar sna nósanna imeachta rialaithe ar ghiniúint ábhar aeriompartha a laghdú.</p> <p>Áirítear leis an measúnú ar thionchair fhéideartha tógála 'maolú caighdeánach' a chur i bhfeidhm, mar atá luaite sna Treoirlínte TII. Áireofar na bearta seo a leanas leis sin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spraeáil gníomhaíochtaí créfoirt nochtá agus bóithre tarlaithe láithreáin i rith aimsir thirim • Níochán rothaí a sholáthar ag pointí sceite • Rialú luasanna feithiclí agus srianta luas. Tá sé beartaithe go ndéanfaí trácht suímh a shrianadh go 20km/u. Cuideoidh sé sin chun ath-fhuaidreán deannaigh a íoslághdú • Bóithre dromchla crua a scuabadh <p>Ina theannta sin, cuirfear na bearta seo a leanas i bhfeidhm. Tá na bearta sin bunaithe ar dhea-chleachtas faoi mar atá tugtha sa cháipéis de chuid British Research Establishment (BRE) 'Controlling particles, vapour and noise pollution from construction sites' agus treoir na hInstitiúide um Bainistiú Cháilíocht an Aeir (IAQM) 'Guidance on the assessment of dust from demolition and construction', 2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cuirfidh an Conraitheoir straitéis cumarsáide poiblí i bhfeidhm ina dtabharfar cuntas ar na nósanna imeachta chun baill den phobal a chur ar an eolas faoi ghníomhaíochtaí a d'fhéadfadh a bheith suaiteach, tá tuilleadh sonraí in Aguisín A.7.5. Áirítear leis an aguisín seo freisin sonraí maidir le clár gearán a chuirfear i bhfeidhm i rith chéim na tógála • Beidh astaíochtaí sceite ó fheithiclí a bheidh ag obair laistigh den láithreán, lena n-áirítear trucail, tochtóirí, gineadóirí díosail nó trealamh gléasra eile, á rialú ag an gConraitheoir trí sheirbhísiú rialta ar innealra • I rith aimsir thirim nó nuair a bheidh sé gaofar tráth a mbeidh deannach níos fairsinge, déanfar limistéir thógála agus feithiclí a bheidh ag seachadadh ábhar a d'fhéadfadh deannach a chruthú a spraeáil le huisce, de réir mar is cuí • Cuirfear limistéir ina láimhseálfar agus ina ndéanfar stoc-charnadh ar ábhair ar shiúl ó phríomhbhealaí isteach an láithreáin. Beidh na limistéir sin deartha freisin chun a nochtadh ar ghaoth a íoslághdú – coinneofar gach stoc-charn ag an airde phraiticiúil is lú le fánaí réidhe • Ní dhéanfar aon stoc-charnadh fadtéarmach ar an láthair agus íoslághdófar an t-am stórála • Déanfar airde titime ábhar ó ghléasra go gléasra nó ó ghléasra go stoc-charn a íoslághdú • Úsáidfear sochtadh uisce i rith scartáil foirgneamh • Lonnófar gléasra baiseála brúite agus coincreíte chomh fada ó ghabhdóirí leochaileacha agus is féidir go praiticiúil. Cumhdófar gach bosca stórála agus pointe aistrithe. Feisteofar sadhlanna le cúlscagairí aer-scairde <p>Cuirfear sciathadh deannaigh ag suíomhanna ina bhféadfadh tionchar a bheith ar cháilíocht an aeir i rith chéim na tógála i.e. ag suíomhanna ina bhfuil gabhdóirí leochaileacha lonnaithe i bhfoisceacht 100m de na hoibreacha. Ina theannta sin, cuirfear sciathadh deannaigh 2m ag na suíomhanna i limistéir an fhorluite idir an fhorbairt bóthair atá beartaithe agus cSAC Loch Coirib san áit a bhfuil an fhorbairt bóthair atá beartaithe gar do Phortaigh NHA Mhaigh Cuilinn.</p> <p>Is rud tábhachtach freisin é feachtas fostaithe ionas go bhféadfadh deannach a rialú ar aon láthair. Cinntíonn oiliúint foirne agus bainistiú stuama oibríochtaí go gcuirfear gach modh sochta deannaigh i bhfeidhm agus go ndéanfar cigireacht leanúnach orthu. Tá tuilleadh sonraí maidir le hoiliúint foirne tugtha san CEMP in Aguisín A.7.5.</p> <p>Déanfar monatóireacht PM₁₀/PM_{2.5} agus ar an sil-leagan deannaigh chun éifeachtacht na mbeart maolaithe a dheimhniú.</p> <p>Déanfar monatóireacht ar theistíocht deannaigh freisin ag roinnt suíomhanna gar don fhorbairt bóthair atá beartaithe. Déanfar monatóireacht ar a laghad ar bith ag an dá ghabhdóir leochaileacha is gaire ag suíomhanna áit ina bhfuil oibreacha ar scála 'ollmhór' beartaithe fad is a bheidh oibreacha ag tarlú in aice láimhe. Déanfar monatóireacht leis an modh Bergerhoff, i.e. anailís ar chrúscaí bailithe deannaigh a fhágfar ar an suíomh (German Standard VDI 2119, 1972). Cuirfear na torthaí i gcomparáid le treoirlínte TA Luft. I gcás ina sáraítear teorainn TA Luft i rith chéim na tógála nó go bhfaightear gearán maidir le leibhéil deannaigh, cuirfear bearta maolaithe breise, mar shampla spraeáil uisce níos rialta, i bhfeidhm. Déanfar monatóireacht ar shil-leagan deannaigh ar feadh mí amháin ar a laghad sula gcuirfear tús leis na hoibreacha d'fhonn bonnlíne a leagan síos.</p>	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Aeráid	<p>Ina theannta sin, tá sé i gceist monatóireacht a dhéanamh ar cháithníní (PM₁₀ agus PM_{2.5}) ag na gabhdóirí leochaileacha is gaire in aghaidh na gaoithe agus le gaoth de na hoibreacha tógála san áit inar saináithníodh gabhdóirí leochaileacha i bhfoisceacht 25m de na hoibreacha. Beidh an clár monatóireachta ar bun nuair a bheidh oibreacha is dóigh a chruthóidh deannach á gcur i gcrích. Tabharfaidh an mhonatóireacht deis comparáid a dhéanamh le caighdeán cháilíochta aeir PM₁₀ agus PM_{2.5} ar bhonn laethúil.</p> <p>Úsáidfeadh na teorainneacha cáithníní agus sil-leagáin deannaigh chun tarlúintí féideartha de núis deannaigh a bhaineann leis na hoibreacha tógála atá beartaithe a chinneadh. I gcás go mbeadh an baol ann go sárófaí na luachanna teorann i rith na n-oibreacha tógála, glacfaidh an Conraitheoir taifead de na leibhéil. Déanfar imscrúdú ina dhiaidh sin chun na cúiseanna féideartha a chinneadh agus na roghanna atá ar fáil chun an leibhéal deannaigh a laghdú.</p> <p>Déanfar anailís ar na cúiseanna féideartha go léir leis na leibhéil arda deannaigh. Áireofar leo sin na hoibreacha tógála féin a bheith ar bun, foinsí féideartha taobh amuigh den suíomh agus dálaí meitéareolaíochta. I gcás go n-aithneofaí na hoibreacha tógála atá ar siúl mar phríomhchúis leis an leibhéal ard deannaigh, cinnteoidh an Conraitheoir go bhfeabhsófar na bearta maolaithe atá liostaithe thuas. I gcás go bhfuil leibhéil arda deannaigh fós ann i ndiaidh na bhfeabhsuithe sin, soláthróidh an Conraitheoir bearta maolaithe eile agus/nó déanfaidh sé athruithe ar na hoibreacha tógála atá ar siúl.</p> <p>Cuirfeadh na bearta maolaithe seo a leanas i bhfeidhm i rith chéim thógála na forbartha d'fhonn astaíochtaí CO₂ a íoslaghdú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gheofar ábhair a theastóidh i gcomhair na n-oibreacha tógála go háitiúil nuair is féidir. Tá cairéil i mbun oibre gar don fhorbairt bóthair atá beartaithe. Brisfeadh clocha ar an suíomh nuair is féidir, ionas nach gcaithfeadh an oiread cloch bhrúite a iompórtáil isteach. • Cuirfeadh an Plean Bainistíochta Trácht Tógála a bhfuil cuntas air sa CEMP in Aguisín A.7.5 i bhfeidhm ina iomlán. Leis sin íoslaghdófar brú tráchta agus spreagfar roinnt carranna agus úsáid as iompar poiblí. • Láimhseálfar ábhair go héifeachtúil ar an suíomh chun an tréimhse feithimh i gcomhair ualaithe agus dí-ualaithe a íoslaghdú, rud lena laghdófar astaíochtaí féideartha • Múchfar innill nuair nach mbeidh innealra in úsáid. • Déanfar cothabháil rialta ar ghléasra agus ar threalamh. • Úsáidfeadh innealra a bhfuil tionchar laghdaithe acu ar an gcomhshaol nuair a bheidh fáil orthu, amhail: <ul style="list-style-type: none"> ○ Úsáidfeadh Slaig Foirnéise Soinneáin Gránaithe Meilte (GGBS) agus Luaith Cháithníníeach Púdraithe (PFA) mar ionadaithe i gcomhair stroighin Portland ○ Cruach athchúrsáilte <p>Iarrfar ar an gConraitheoir Córas Bainistíochta Fuinnimh a chur i bhfeidhm fad is a mhairfidh na hoibreacha. Áireofar iad seo a leanas ar a laghad leis sin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Úsáidfeadh rialuithe teirmeastatacha ar gach córas teasa i bhfoirgnimh suímh • Úsáidfeadh struchtúir thógála shealadacha inslithe • Úsáidfeadh trealamh ísealfhuinnimh agus feidhmeanna coigilte cumhachta ar gach ríomhchóras • Úsáidfeadh feistis sconnaí agus cithfholcthaí ar shreabhadh íseal • Úsáidfeadh cumhacht na gréine/theirmeach chun uisce a théamh le haghaidh na saoráidí leasa ar an suíomh cosúil le doirtíl agus cithfholcthaí. 	Ní dóigh go mbeidh aon tionchar iarmharach suntasach ann.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Torann agus Creathadh		
Torann	<p>Tá bearta maolaithe don chéim tógála leagtha amach thíos chun na tionchair fhéideartha a laghdú a mhéid is praiticiúil go dtí laistigh de na spriocanna deartha a glacadh maidir le torann agus creathadh.</p> <p>Saineofar na critéir maidir leis an torann tógála a gcaithfidh na hoibreacha tógála a oibriú laistigh dóibh go soiléir i gcáipéis an chonartha atá cuimsithe i gCaibidil 17, Torann agus Creathadh. Beidh sé de dhualgas ar an gConraitheoir a bheidh i mbun thógáil na n-oibreacha bearta sainiúla um laghdú torainn a dhéanamh agus cloífidh sé leis an dea-chleachtas atá leagtha amach in British Standard BS 5228-1:2009+A1:2014 <i>Code of Practice for Noise and Vibration Control on Construction and Open Sites - Noise</i> agus Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Astaíocht Torainn ó Threalamh lena Úsáid Lasmuigh), 2001. Cinnteofar an méid seo a leanas leis na bearta:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ní bheidh cead ag gléasra ar bith a úsáidtear ar an láithreán bheith ina núis phoiblí leanúnach de dheasca torainn Bainfear leas as an modh is fearr agus is féidir, lena n-áirítear cothabháil chúí an ghléasra, chun an torann a chruthóidh oibríochtaí láithreáin a íoslaghdú Beidh na feithiclí go léir agus an gléasra meicniúil go léir feisithe le ciúnadóirí sceite éifeachtúla agus coinneofar i mbail mhaith oibre iad ar feadh thréimhse an chonartha Beidh na comhbhrúiteoirí ina samhlacha caolaithe a bheidh feisithe le clúdaigh fhuaimne a bheidh líneáilte agus séalaithe mar is cuí agus a choinneofar dúnta nuair a bheidh na meaisíní in úsáid agus beidh na huirlisí neomatacha coimhdeacha ar fad feisithe le ciúnadóirí oiriúnacha Dúnfar innealra a úsáidfead go headrannach nó déanfar iad a mhaolú go dtí an méid is ísle nuair nach mbeidh siad in úsáid Gléasra ar bith, amhail gineadóirí nó caidéal, a bheidh le hoibriú roimh 7am nó i ndiaidh 7pm, cuirfear fál fuaime nó scáthlán in-iompartha thart orthu. Le linn chlár na tógála, beidh ar an gConraitheoir na hoibreacha a bhainistiú ionas go gcloífidh siad leis na teorainneacha atá mionsonraithe i dTábla 17.1 de Chaibidil 17, Torann agus Creathadh, ag baint úsáide as na modhanna atá leagtha amach in BS 5228-1:2009+A1 2011. Cuid 1 - Torann <p>In BS 5228 -1:2009+A1 2011 áirítear treoir maidir le roinnt gnéithe de na cleachtais láithreán tógála, lena n-áirítear an méid seo a leanas, ach ní sin amháin:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gléasra ciúin a roghnú Foinsí torainn a rialú Sciathadh Uaireanta na hoibre Idirchaidreamh leis an bpobal Monatóireacht <p>Tá nóta tráchta eile ar na míreanna sin ar fáil sna codanna seo a leanas agus in Aguisín A.17.2, ach beidh bearta rialaithe sonracha a bhaineann leis na gníomhaíochtaí tógála arna ndéanamh ag an gConraitheoir leagtha amach laistigh de phlean bainistíochta torainn agus creatha na tógála. Áirítear ar na bearta rialaithe torainn a bhreithneofar sa phlean, gléasra ciúin a roghnú, fála agus scáthlán a chur thart ar fhoinní torainn, na huaireanta oibre a theorannú agus monatóireacht a dhéanamh ar an torann. Tá tuilleadh eolais maidir leis na bearta sin curtha ar fáil thíos. Beidh sé ceangailte ar an gConraitheoir tuartha ar thorann na tógála a dhéanamh sula gcuirfear tús leis na hoibreacha agus na bearta rialaithe torainn cuí a chur i bhfeidhm ag brath ar an leibhéal laghdaithe torainn a theastóidh ag suíomh amháin ar bith.</p> <p>Gléasra Ciúin a Roghnú</p> <p>Déanfar measúnú ar fhéidearthacht baill ghléasra ar bith chun torann a chruthú sula dtabharfar an piosa chuig an láithreán. Roghnófar an ball gléasra is lú torann nuair is féidir. Má fhaightear go gcruthaíonn ball áirithe gléasra atá ar an láithreán cheana arleibhéil torainn, an chéad rud a dhéanfar ná a fháil amach an féidir nó nach féidir ball eile níos ciúine a chur in aonad an bhaill sin.</p> <p>Le haghaidh gléasra ina stad amhail comhbhrúiteoirí agus gineadóirí a úsáidtear ag láithreacha oibre amhail campúin tógála etc., cuirfear fála fuaime dílisithe an déantóra ar fáil sna hionaid nuair is féidir.</p> <p>Déanfaidh an Conraitheoir measúnú ar an rogha do phléail, tochailt, briseadh agus modh eile oibre agus cuirfidh sé na dálaí éagsúla talún agus srianta láithreáin san áireamh. Nuair is féidir, i gcás go bhfuil trealamh eile ann a chruthaíonn torann níos ísle agus lena mbainfí amach, sna dálaí talún faoi leith, torthaí comhionanna struchtúir/ tochailte/ briste ón taobh eacnamaíoch de, roghnófar iad sin chun an cur isteach féideartha a íoslaghdú.</p> <p>Beidh an cinneadh maidir leis an gcineál píleála, teicníc tochailte, briste carraigeacha, basctha etc. a úsáidfead ar láithreán rialaithe de ghnáth de réir srianta innealtóireachta, comhshaoil eile. Sna cásanna sin, d'fhéadfadh sé nach mbeifí ábalta ar chúiseanna teicniúla próiseas níos ciúine a chur in ionad próiseas torannach (e.g. píleáil tollta rothlach thar phílí sáite). Fiú nuair is indéanta, má ghlactar modh níos ciúine d'fhéadfaí an próiseas foriomlán a fhadú (e.g. briseadh carraigeacha de lámh i leith pléasctha); agus is é an glantóradh a bheadh air sin nach gá go mbeadh an cur isteach foriomlán a dhéanfaí ar an bpobal laghdaithe.</p> <p>The decision regarding the type of pile, excavation technique, rock breaking, crushing etc. to be used on a site will normally be governed by other engineering, environmental constraints. In these instances, it may not be possible for technical reasons to replace a noisy process by a quieter alternative (e.g. rotary bored piling over driven piles). Even if it is possible, the adoption of a quieter method may prolong the overall process (e.g. manual rock breaking versus blasting); the net result being that the overall disturbance to the community will not necessarily be reduced.</p>	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
	<p>Nótaí Tráchtá Ginearálta maidir le Rialú Torainn ag an bhFoinse</p> <p>Murar rogha inmharthana nó phraiticiúil é ball gléasra torannach a athsholáthar, breithneofar ar rialú torainn “ag an bhfoinse”. Is éard atá i gceist leis sin mionathrú a dhéanamh ar bhall gléasra, nó modhanna laghdaithe fuaimne níos fearr a chur i bhfeidhm i gcomhairliúchán leis an soláthróir nó an úsáid dea-chleachtais um láimhseáil trealamh agus ábhar chun torann a laghdú.</p> <p>I ngníomh, d’fhéadfaí gá bheith le cothromaíocht a aimsiú idir úsáid na dteicnící ar fad atá ar fáil agus na costais mar thoradh ar amhlaidh a dhéanamh. Tá sé beartaithe dá bhrí sin an coincheap “<i>Na Teicnící is Fearr atá ar Fáil</i>” a ghlacadh, faoi mar a shainítear i dTreoir CE 96/61. Sa chomhthéacs sin ciallaíonn “is fearr” “<i>an teicníc is éifeachtúla chun ardleibhéal ginearálta cosanta an chomhshaoil ina iomláine a bhaint amach</i>”.</p> <p>Ciallaíonn an tsloinn “<i>na teicnící atá ar fáil</i>” “<i>na teicnící sin a fhorbraítear ar scála lena gcumasaítear cur chun feidhme..., faoi dhálaí atá inmharthana ón taobh eacnamaíoch agus teicniúil de, ag cur san áireamh na costais agus na buntáistí, cibé acu an ndéantar nó nach ndéantar na teicnící a úsáid nó a tháirgeadh laistigh den Stát, ar an gcoinníoll go bhfuil sé ar fáil le réasún don oibreoir a bhfuil an ghníomhaíocht á déanamh aige</i>”.</p> <p>Cuimsítear sa téarma “<i>teicníc</i>” “<i>an teicneolaíocht a úsáidtear agus an dóigh a ndéantar an tsuiteáil a dhearadh, a thógáil, a chothabháil, a oibriú agus a dhíchoimisiúnú</i>”.</p> <p>Dá réir sin, le coincheap na dTeicnící is Fearr atá ar Fáil teastaíonn cothromaíocht a aimsiú idir na tairbhí comhshaoil a bhaint amach agus na himpleachtaí costais a d’fhéadfadh bheith ann. Agus na Teicnící is Fearr atá ar Fáil á sainiú, tabharfar aird ar réimse leathan tosca, ach cuirfear béim ar an “<i>oiriúnacht phraiticiúil</i>” agus an gá le “<i>hastáocht agus a tionchar ar an gcomhshaoil ina iomláine a laghdú</i>”.</p> <p>Déanfar measúnú ar theicnící beartaithe chomh maith i bhfianaise a n-éifeachta féideartha ar shábháilteacht agus sláinte cheirde. Bainneann an treoir imlíne seo a leanas le teicnící praiticiúla rialaithe torainn ag an bhfoinse a bhaineann le breithnithe saineúla láithreáin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maidir le baill gléasraí soghluaiste amhail craenacha, dumpairí, tochtóirí agus lódairí, is féidir le suiteáil sceite fuaimne agus/nó cothabháil painéal fála a bhíonn dúnta le linn an oibriúcháin leibhéal torainn a laghdú suas le 10dB. Déanfar gléasra soghluaiste a chasadh as nuair nach bhfuiltear in úsáid agus ní fhágfar díomhaoin é • Maidir le gléasra píleála, is féidir laghdú torainn a bhaint amach tríd an gcóras tiomáinte a chur isteach i gcumhdach fuaimne. Maidir le torann leanúnach seasmhach, amhail torann a chruthaíonn innill díosail, is féidir an torann a astaítear a laghdú trí chóras ciúnadóra sceite níos éifeachtaí a fheistiú nó ceannbhrat fuaimne úsáid in áit an ghnáthchumhdaigh innill • Maidir le huirlisí cnagtha amhail bristeoirí coincreíte neomatacha, druilirí carraige agus uirlisí áirítear ar líon beart rialaithe torainn tostóir nó trealamh laghdaithe fuaimne a fheistiú ar ‘uirlis’ an bhristeora agus a chinntiú go ndéanfar lígean ar bith sna haerlínte a shéalú. Scáthlám áitiúla a thógáil thart ar bhristeoir nó ar bhéalmhír druilire nuair a oibrítear iad gar do theorainneacha torann-íogaire agus cineálacha oiriúnacha eile laghdaithe torainn • Maidir le measctóirí coincreíte, bainfear leas as bearta rialaithe le linn glantacháin lena chinntiú nach ndéanfar casúireacht ríogach ag druma an mheasctóra • Maidir le láimhseáil uile na n-ábhar, cinnteoidh an Conraitheoir go mbeidh na bearta rialaithe torainn láithreáin dea-chleachtais curtha chun feidhme lena n-áirítear a chinntiú nach dtitfidh ábhair ó airdí iomarcacha agus go mbeidh fánáin scaoilte/dumpairí línithe le hábhair athléimneacha. Is breithniú tábhachtach é sin le haghaidh campúin láithreáin áit a lódáiltear agus a dílódáiltear ábhair. Cuimseofar dianbheartas um rialú torainn a bhaineann le láimhseáil ábhar sna campúin láithreáin gar do limistéir torann-íogaire (féach Tábla 17.10 de Chaibidil 17, Torann agus Creathadh) • I gcás go mbeidh comhbhrúiteoirí, gineadóirí agus caidéal lonnaithe gar do réadmhaoine/limistéir torann-íogaire agus go bhféadfadh siad na critéir torainn a shárú, beidh fálú fuaimne thart orthu nó beidh siad fálaíthe laistigh d’fhálta fuaimne ina mbeidh aeráil ar fáil • Is féidir éifeachtaí athshondais in obair phainéil nó plátaí cumhdaigh a laghdú trí champúin mhaolúcháin a stalcaidh nó a chur i bhfeidhm; is féidir torainn ghliogair agus dhíoscánacha a rialú trí ábhair athléimneacha a fheistiú idir na dromchla a bheidh i dteagmháil lena chéile • Is féidir fála indíghléasta a úsáid chomh maith chun scáthlám a chur thart ar oibreoirí a úsáideann uirlisí láimhe agus is féidir iad a bhogadh thart ar an láithreán de réir mar is gá • Déanfar cothabháil rialta ar gach ball gléasra. Leis an gcothabháil sin is féidir méaduithe ar bith ar thorann gléasra neamhriachtanach a chosc agus d’fhéadfadh sé éifeachtúlacht na mbearta rialaithe torainn a fhadú <p>Sciathadh</p> <p>Modh éifeachtach is ea sciathadh de ghnáth chun an leibhéal torainn ag suíomh glacadóra a laghdú agus is féidir é a úsáid go rathúil mar bheart bhreise le cineálacha eile rialaithe torainn. Braithfidh éifeachtúlacht scáthlám torainn ar airde agus fad an scáthlám, ar a mhais, agus ar a shuíomh i gcoibhneas leis an bhfoinse agus leis an nglacadóir.</p> <p>Ba cheart go mbeadh fad an scáthlám, i ngníomh, cúig oiread na hairde ar a laghad, ach má bhíonn gá le codanna níos gairide casfar bairr an scáthlám thart ar an bhfoinse.</p> <p>In 5228 -I:2009+AI 2011 sonraítear gur cheart an scáthlám a chur chomh gar agus is féidir don fhoinse nó don nglacadóir ar láithreáin chothroma. Tógfar an bhacainn ionas nach mbeidh bearnaí nó oscailtí ar bith ag ailt in ábhar an scáthlám. I bhformhór na gcásanna praiticiúla bíonn éifeachtúlacht an scáthlám teoranta ag an tarchur fuaimne thar bharr na bacainne seachas an tarchur tríd an mbacainn féin. I ngníomh, tabharfar feidhmíocht dhóthanach shlán inslíthe le scáthlám a thógtar le hábhair ag a bhfuil mais in aghaidh an aonad d’achar dromchla níos mó ná 10 kg/m². Mar shampla, trí bhalla clár láithreáin tógála 2.4m ar airde a úsáid soláthrófar leibhéal dóthanach de sciathadh torainn nuair a bheidh sé suiteáilte ag suíomh oiriúnach idir an fhoinse agus an glacadóir. In Iarscríbhinn B den BS 5228-I:2009+AI:2014 (Fíoracha B1, B2 agus B3) soláthraítear gnáthshonraí maidir le scáthlám, botháin, agus fála fuaimne sealadacha agus shoghluaiste ar féidir iad a thógáil ar an láithreán ó ghnáthábhair.</p>	

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Pléascadh agus Róbhrú Aeir	<p>Lena chois sin, breithneofar ar phleanáil chúramach leagan amach an láithreáin chomh maith. Laistigh de champúin láithreáin, má bhíonn foirgnimh láithreáin amhail oifigí agus siopaí suite idir an láithreán agus suíomhanna íogaire is féidir leibhéal maith sciata torainn a chur ar fáil. Mar an gcéanna, i roinnt cásanna is féidir le hábhair amhail barrithir nó comhlán feadh bhealach na forbartha bóthair atá beartaithe méid áirithe sciata torainn a chur ar fáil má chuirtear idir an fhoinsé agus an glacadóir é.</p> <p>Uaireanta na hOibre Beidh an ghníomhaíocht tógála ar siúl den chuid is mó le linn uaireanta an lae ó Dé Luain go Dé hAoine agus Dé Sathairn (féach Cuid 17.2.2.1 de Chaibidil 17, Torann agus Creathadh). Ag brath ar leibhéil na n-astaíochtaí torainn agus an tionchar torainn gaolmhar a bheidh ann, beidh an Conraitheoir solúbtha agus beidh sé ábalta oibreacha áirithe a dhéanamh ag uaireanta nuair nach mbeidh réadmhaoine sa chomharsanacht chomh íogair i leith torainn.</p> <p>Beidh gá le ragobair (lena n-áirítear an deireadh seachtaine) agus meithleacha oíche a dhéanamh ag céimeanna criticiúla áirithe le linn an tionscadail. Thar an gcéim tógála 36 mí atá tuartha beidh suas le 10 seachtaine d'obair san oíche i gceist feadh chodanna éagsúla den fhorbairt bóthair atá beartaithe chun oibreacha droichid thar bhóithre atá ann a éascú go príomha.</p> <p>Breathnófar ar sceidealú na ngníomhaíochtaí ar bhealach a thiocfaidh le suíomh an láithreáin agus cineál na réadmhaoine sa chomharsanacht. Breathnófar ar gach gníomhaíocht/imeacht a d'fhéadfadh a bheith torannach de réir a fhiúntais aonair agus déanfar iad a sceidealú de réir a leibhéil torainn, a ghaireachta do shuíomhanna íogaire agus roghanna féideartha le haghaidh rialú torainn. I gcásanna ina mbeidh gníomhaíochtaí an-torannach sceidealaithe e.g. gníomhaíochtaí atá sainaitheanta i dTábla 17.9 de Chaibidil 17, Torann agus Creathadh (briseadh carraigeach / bascadh / píleáil tionchair etc.) nó gníomhaíochtaí eile ar leibhéal torainn comhchosúil, déanfar úsáid gníomhaíochtaí eile ar an láithreán a sceidealú chun leibhéil torainn charntha a rialú.</p> <p>Idirchaidreamh leis an bPobal Ar ghnáthláithreáin tógála bóithre, bíonn na mórfhoinsí torainn móibíleach go bunúsach agus dá réir sin beidh an torann a gheofar ag pointí rialaithe ar bith éagsúil ó lá go lá de réir má théann an obair chun cinn. Bíonn an tréimhse do phléáil, tochair, briseadh agus oibreacha nó gníomhaíochtaí ard-torainn nó ardchreatha eile gairid de ghnáth i gcoibhneas le fad na hoibre tógála ina hiomláine, agus ní fhéadfadh an méid ama a chaitear ag obair gar do limistéir íogaire ach bheith ina chuid den tréimhse fhoriomlán. Tá sé tábhachtach, dá réir sin, go mbunófar cineálacha soiléire cumarsáide idir an Conraitheoir agus limistéir torann-íogaire in aice láimhe ionas go mbeidh na cónaitheoirí nó áititheoirí na bhfoirgneamh feasach faoi fhad na ngníomhaíochtaí ar dócha go gcruthóidh siad torann nó creathadh níos airde.</p> <p>Ceapfar oifigeach idirchaidrimh torainn ainmnithe ar an láithreán le linn na n-oibreacha tógála. Déanfaidh an t-oifigeach idirchaidrimh gach gearán faoi thorann a thairfeadh agus a fhiosrú go pras.</p> <p>Monatóireacht Le linn na céime tógála déanfar monatóireacht torainn ag na suíomhanna íogaire is gaire lena chinntiú nach sárófar teorainneacha an torainn tógála atá léirithe i dTábla 17.1 de Chaibidil 17, Torann agus Creathadh. Déanfar an mhonatóireacht torainn i gcomhréir leis an gCaighdeán Idirnáisiúnta ISO 1996: <i>Acoustics – Description, measurement and assessment of environmental noise</i> Cuid 1 (2016) agus Cuid 2 (2017). Beidh rogha na suíomhanna monatóireachta bunaithe ar na foirgnimh íogaire is gaire don limistéar oibre a rachaidh ar aghaidh feadh fhad na tógála bóthair.</p> <p>Tá sé molta go ndéanfar iniúchtaí rialaithe torainn ag eatraimh rialta le linn chlár na tógála i gcomhar le monatóireacht ar thorann. Is é an cuspóir a bheidh leis na hiniúchtaí a chinntiú go bhfuil na bearta cuí uile á ndéanamh chun astaíochtaí torainn tógála a rialú agus chun deiseanna a shainiú le haghaidh feabhais, nuair is gá.</p> <p>Tá sé deacair róbhrú aeir ó phléasc a rialú i ngeall ar a inathraitheacht, ach, is féidir a lán rudaí a dhéanamh chun an éifeacht a laghdú agus an dearadh pléisce a rialú ag an bhfoinsé. I gcomhthéacs rialú an deartha pléisce, gheofar treoir shainiúil ó na moltaí atá cuimsithe laistigh de BS 5228-2:2009+A1:2014 Code of Practice for Noise and Vibration Control on Construction and Open Sites - Vibration maidir le oibríochtaí pléisce chomh maith le teicnící rialaithe pléisce a bhfuil taithí orthu arna n-úsáid ag an gConraitheoir. Áireofar cuid díobh seo a leanas leo sin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cuirfidh Conraitheoirí atá oilte go gairmiúil an pléascadh go léir i gcrích. • Srian ar na huaireanta inar féidir pléascadh a chur i gcrích (09:00 – 18:00) • Déanfar pléascanna trialach a thástáil i limistéir nach bhfuil chomh íogair chun cuidiú le dearaí pléisce agus criosanna féideartha tionchair a shainiú • Déanfar lánáin phléascacha a shrianadh go cuí trí mhéid dóthanach coiscthe • Cinnteoidh Conraitheoir an phléasccha nach n-úsáidfeadh ach an méid is lú de chorda maidhmitheach, agus nach mbeidh corda maidhmitheach ar bith suite os cionn na talún • Déanfar próifiliú i ndiaidh gach pléisce lena chinntiú gur féidir geoiméadracht an éadain charraige a dhearbhu, rud a chumasóidh an t-ualach agus an spásáil is fearr a chuirfeadh i bhfeidhm do phléascanna ina dhiaidh sin. • Beidh breithnithe speisialta ag taisteal maidir le dearadh, cur i gcrích nó críochnú pléasccha ar bith laistigh de 150 méadar de struchtúr atá ann. Áireofar leis sin suirbhéanna struchtúracha réamhbhaile agus iarbhaile a dhéanfaidh innealtóir struchtúrach inniúil • Déanfar creathadh talún agus róbhrú aeir (AOP) a thairfeadh go comhuaineach le haghaidh gach pléisce ag na suíomhanna is íogaire, ag brath ar an limistéar oibreacha a bheidh á phléascadh 	<p>Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.</p> <p>Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.</p>

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Creathadh	<ul style="list-style-type: none"> Nuair a bhogfar an pléascadh go limistéar nua, déanfar pléasc ar leibhéal íseal ar dtús (i.e. Uaslánán Láithreach Íseal (MIC)) agus déanfar monatóireacht go comhuaineach ag roinnt réadmhaoine íogaire i dtreonna difriúla chun graif achair scálaithe faoi leith a chruthú Bainfear úsáid as na graif achair scálaithe chun an MIC is fearr a dhearbhu do limistéir phléascanna ina dhiaidh sin chun creathadh agus teorainneacha AOP faoi na huasluachanna ábhartha a rialú (faoi mar atá leagtha amach i gCuid 17.2.1 de Chaibidil 17, Torann agus Creathadh) ag na foirgnimh íogaire is gaire <p>Ar aon dul leis an dea-chleachtas tá bearta maolaithe ó fhoinní creatha, dea-chaidreamh cumarsáide agus poiblí ina bpríomhthoisic maidir le héifeachtaí geiteach do chónaitheoirí a laghdú. Sa chás sin, cuirfidh an Conraitheoir Straitéis Cumarsáide Poiblí chun feidhme ssula dtosófar oibreacha pléasctha ar bith. Sna cásanna sin, beartaítear na beartaithe maolaithe molta seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Tabharfar fógra do chónaitheoirí ábhartha in aice láimhe sula gcuirfear tús le hobair nó pléascadh ar bith (e.g. fógra i scríbhinn 24 uair an chloig ar a laghad) Cuirfear adhaint pléascanna i gcrích, nuair is féidir, ag amanna comhchosúla chun éifeacht ‘geiteach’ a laghdú Eiseofar imlitreacha leanúnacha ina gcuirfear daoine ar an eolas faoi dhul chun cinn na n-oibreacha pléasctha Coinneoidh an Conraitheoir cur chun feidhme nós imeachta gearán taifeadta Déanfaidh comhlachtaí seachtracha monatóireacht neamhspleách chun torthaí a fhíorú <p>I dTreoirlínte TII moltar lena chinntiú nach bhféadfadh damáiste creatha ar bith tarlú le linn na tógála, gur cheart creathadh ó na gníomhaíochtaí tógála a theorannú go dtí na luachanna atá leagtha amach i dTábla 17.3 de Chaibidil 17, Torann agus Creathadh.</p> <p>Ar athbhreithniú a dhéanamh ar na leibhéil chreatha dhóchúla a bhaineann le gníomhaíochtaí tógála, d’fhéadfaí a chinneadh nach bhfuiltear ag dréim le tógáil na forbartha bóthair atá beartaithe bheith ina chúis le creathadh a bheidh an-ionsáiteach nó a d’fhéadfadh bheith ina chúis le damáiste struchtúrach nó cosmaideach d’fhoirgnimh.</p> <p>I gcás leibhéil chreatha bheith ina gcúis le míchompond daoine, chun na tionchair sin a íoslaghdú, cuirfear na bearta seo a leanas chun feidhme le linn thréimhse na tógála:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bunófar clár cumarsáide soiléir chun áititheoirí foirgneamh ina aice láimhe a chur ar an eolas roimh oibreacha ionsáiteacha féideartha ar bith a d’fhéadfadh bheith ina gcúis le leibhéil chreatha ar dócha dóibh na leibhéil inbhraite a shárú. Déanfar cineál agus fad na n-oibreacha a leagan amach go soiléir sna himlitreacha cumarsáide ar fad Bainfear úsáid as modhanna oibre agus/nó baill ghléasra eile nach bhfuil chomh dian, nuair is féidir Cuirfear aonrú cuí creatha i bhfeidhm ar an ngléasra, nuair is féidir Suiteálfar trinsí scoite chun conair tarchuir an chreatha a aonrú nuair is gá I gcás oibreacha píleála nó scartála tionchair mar shampla, breathnófar ar laghdú a dhéanamh ar an bhfuinneamh ionchuir in aghaidh an séidte nuair is gá Déanfar monatóireacht ag foirgnimh íogaire a sainathnóidh, i gcás go bhféadfadh na hoibreacha atá beartaithe na huasluachanna creatha a shroicheadh nó a shárú <p>Suirbhéanna ar Bhail Réadmhaoine</p> <p>Tairgfear suirbhéanna ar bhail réadmhaoine do gach foirgneamh laistigh de 50m ó theorainn na forbartha atá beartaithe agus na foirgnimh laistigh de 150m de na hoibreacha pléasctha atá beartaithe feadh na forbartha bóthair atá beartaithe. Déanfar suirbhéanna ar bhail réadmhaoine chomh maith ag foirgnimh agus struchtúir a measfar iad a bheith cuí i gcoibhneas lena ngaireacht do na hoibreacha. Déanfaidh Suirbhéir Cairte nó Innealtóir Struchtúrach Cairte na suirbhéanna sin ar bhail réadmhaoine. Déanfar na suirbhéanna ar bhail réadmhaoine, faoi réir chomhaontú i scríbhinn na n-úinéirí réadmhaoine ábhartha, ina dhá chéim mar a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> bainfidh an chéad chéim le suirbhéanna baile réamhthógála lena n-áirítear taifid ghrianghrafadóireachta a dhéanamh sula gcuirfear tús leis an tógáil bainfidh an dara céim le suirbhéanna baile iarthógála lena n-áireofar taifid ghrianghrafadóireachta <p>Cur isteach ar Threalamh agus ar Phróisis atá An-Íogair i leith Creatha</p> <p>Sainathnóidh suíomh gníomhaíochtaí a d’fhéadfadh bheith íogair i leith creatha do shaoráidí déantúsaíochta laistigh de Pháirceanna Gnó na Páirce Móire agus an Ráschúrsa. Tá an suíomh sin gar do limistéar ina mbeidh pléascadh ar siúl mar chuid den tollán atá beartaithe i mBaile an Bhriotaigh. An cineál is éifeachtaí maolaithe don chineál sin próisis íogair ná trí chomhairliúchán leanúnach a dhéanamh leis na húinéirí réadmhaoine de réir mar a théann dearadh agus tógáil na forbartha bóthair atá beartaithe chun cinn. Bainfidh sé sin le monatóireacht ar chreathadh bonnlíne agus úsáid a bhaint as pléascanna trialach ag baint úsáide as lánán ar leibhéal íseal ar dtús le bearta creatha a bheidh á ndéanamh go comhuaineach ag an bhfoirgneamh. Bainfear úsáid as an bhfaisnéis sin le leibhéil chreatha inghlactha don tsaoir a chinneadh i dtaca le híogaireacht an trealamh oibriúcháin. Le torthaí an mheasúnaithe trialacha ansin leagfar síos uasluachanna comhaontaithe cuí ag an tsaoir lena mbaineann ar a ndéanfar monatóireacht le linn pléascanna nó modheolaíochta tochailte eile ina dhiaidh sin. I gcás nár cinneadh teorainn shábháilte ar bith, déanfar uainiú agus sceidealú na bpléascanna i gcomhar leis an tsaoir nuair nach bhfuil oibríochtaí íogaire ar bith ar siúl. Ag cur san áireamh an tréimhse ghairid ama ina ndéantar pléasc aonair (i.e. cúpla soicind), meastar go bhfuil an cur chuige sin indéanta.</p>	
Daoine, Daonra agus Sláinte		

Foinse / Scála na hÉifeachta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Suntasacha
Socheacnamaíocht	<p>Ba cheart an chuid seo a léamh i gcomhar le Táblaí 18.13 agus 18.14 i gCaibidil 18, Daoine, Daonra agus Sláinte, ina sonraítear bearta sonracha atá beartaithe maidir le tionchair socheacnamaíochta féideartha. Tá go leor de na bearta sin curtha san áireamh i ndearadh na forbartha bóthair atá beartaithe. Áirítear orthu soláthar na saoráidí trasnaithe ag Bóthar na bhForaí Maola, Bóthar Throscaigh, Bóthar Bhearna go Maigh Cuilinn an L1321 agus Bóthar Bhaile an Mhóinín chun éascú le trasbhealaí do choisithe agus/nó rothaithe den fhorbairt bóthair atá beartaithe. Tá saoráidí trasnaithe do choisithe beartaithe freisin ag an áit a chríochnaíonn Acomhal Thuaidh Bhóthar Ceangail an N59 ag Bóthar Mhaigh Cuilinn an N59 (Acomhal Bhóthar na Sceach) agus ag na ceangailtí ag na sliosbhóithre le hAcomhal Bhóthar Áth Cinn an N84. Tá bealaí rothair beartaithe chun éascú le rochtain ar pháirceanna Lána Miller agus Gort na Bró agus ag Acomhal Bhóthar Áth Cinn an N84.</p> <p>Tá na bearta sonracha maolaithe seo a leanas beartaithe chun feabhas a chur ar thaitneamhacht turais agus chun scaradh a íoslághdú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saoráidí trasnaithe do choisithe a chur ar fáil ag acomhail ag a bhfuil mionbhóithre a fhreastalaíonn ar phobail áitiúla tuaithe • Sciathadh sealadach amhairc a chur ar fáil ó oibreacha tógála ag reilig Shéipéal San Séamas i bPáirc na Sceach agus ag Scoil San Séamas, Páirc na Sceach • Saoráid trasnaithe do choisí a chur ar fáil ag Acomhal Pháirc na Sceach le N59 an Bóthar Ceangail Thuaidh le linn na tógála agus an oibriúcháin • Scaradh fadaithe ar bith a sheachaint agus an tréimhse úsáide ag trácht na tógála ag an Seanbhóthar a íoslághdú • Soláthar a dhéanamh do rochtain mhalartacha feadh bhruach Abhainn na Gaillimhe, mar aon le réamhchomhairle do shiúlóirí, má bhíonn srianta rochtana ann mar gheall ar thógáil an droichid trasnaithe • Oibreacha tógála a chéimniú chun tionchair ar imeachtaí rásaíochta ag Ráschúrsa na Gaillimhe a íoslághdú • Comharthaíocht treo a chur ar fáil ar rochtain ar an gcead díoltóireachta carranna agus Lárionad Sórtála An Post ar an N83 le linn na tógála • Saoráid trasnaithe do choisí a chur ar fáil ag Acomhal Bhóthar Áth Cinn an N84 le linn na tógála agus an oibriúcháin • Cosán a chur ar fáil laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe feadh Bhóthar na Scoile, an Caisleán Gearr • Comharthaíocht treo a chur ar fáil do Pháirc Gnó Chnoc Mhaoil Drise, lena n-áirítear cead díoltóireachta atá suite ansin le linn na céime tógála • Bearta a dhéanamh lena chinntiú nach n-úsáidtear cul-de-sac nó tailte in aice láimhe le haghaidh páirceáil neamhdhleathach sa chéim oibriúcháin <p>I Sócmhainní Ábhartha Neamhthalmhaíochta thuas tá breac-chuntas déanta ar na bearta maolaithe atá beartaithe do shaoráidí Champas Spóirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh agus Ráschúrsa na Gaillimhe.</p>	<p>Beidh tionchar iarmharach suntasach ann mar thoradh ar scartáil 44 áit chónaithe agus ceannach áiteanna cónaithe na ndaoine a bheidh páirteach sa phróiseas ceannaigh éigeantaigh ar shláine na bpobal a bheidh fágtha ina ndiaidh ó thaobh a bhféiniúlachta de.</p> <p>Beidh tionchar iarmharach suntasach ar an dá soláthróir tógála atá le fáil chomh maith.</p> <p>I Sócmhainní Ábhartha Neamhthalmhaíochta thuas tá breac-chuntas déanta ar na tionchair iarmharacha ar Champas Spóirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh agus Ráschúrsa na Gaillimhe.</p>
An Ghaeilge	<p>Is iad seo a leanas na bearta maolaithe atá beartaithe chun an Ghaeilge a chosaint:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Le linn na tógála, soláthrófar gach fógra poiblí agus gach nuashonrú ar thionscadail phoiblí i nGaeilge agus i mBéarla araon • Cé go bhfuiltear ag dréim go mbeidh an ghnáthchumarsáid laethúil a bhaineann le tógáil na forbartha bóthair atá beartaithe trí Bhéarla, beidh an cumas ag an bPríomhchonraitheoir cumarsáid agus comhfhreagras a dhéanamh trí úsáid na Gaeilge agus acmhainní dóthanacha agus comhréireacha a chur ar fáil le déileáil le duine aonair ar bith ar mian leis nó léi comhfhreagras agus cumarsáid a dhéanamh trí Ghaeilge 	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.
Sláinte an duine	<p>Sa chás go gceadóidh an Bord Pleanála an Scéim Bóithre Cosanta agus an Scéim Mótarbhealaí agus go gceadófar sin faoi Alt 51 d'Acht na mBóithre 1993 (arna leasú) agus faoi réir maoiniú a bheith ar fáil, seirbheálfar Fógra Gnóthaíochta ar dtús báire ar úinéirí, ar léasaithe agus ar áititheoirí na dtithe cónaithe agus na maoinne tráchtála a bheidh le ceannach, laistigh de sé mhí ó thioctaidh an scéim i bhfeidhm, sin mura mbeidh iarratas déanta ar Athbhreithniú Breithiúnach, agus sa chás sin déanfar an Fógra Gnóthaíochta a sheirbheáil de réir fhorálacha Alt 217 (6A) den Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000 mar atá curtha isteach ag an Acht um Orduithe Ceannaigh Éigeantaigh (Teorainneacha Ama a Fhadú) 2010. Is é/í an t-eadránaí maoinne a chomhaontóidh nó a chinnteoidh cúiteamh chomh luath agus is féidir ach a ndéanfar an Fógra Gnóthaíochta a sheirbheáil. Ach a mbeidh an cúiteamh comhaontaithe nó cinntithe agus teideal sásúil tugtha, féadfar íocaíocht i bpáirt a dhéanamh agus féadfaidh an t-éilitheoir fanacht ar feadh tréimhse chomhaontaithe sa mhaoín a bheidh le ceannach. Leis sin cuirfear deireadh leis an éiginnteacht a bheidh ar an éilitheoir agus éascóidh sé socrúithe a bheith á ndéanamh, chomh luath agus is féidir, chun maoin eile a chinntiú dó féin.</p> <p>Tá na bearta maolaithe atá beartaithe maidir le tionchair fhéideartha um cháilíocht an aeir, torann, uisce agus ithreacha sainithe thuas sna codanna faoi seach. Déanfar cur chun feidhme na mbearta maolaithe sin, astaíochtaí, lena n-áirítear aer agus torann a rialú go dóthanach lena chinntiú nach mbeidh éifeacht dhíobhálach ar bith ar shláinte an duine.</p>	Tá na tionchair iarmharacha suntasacha dóchúla ar na réadmhaoine sin atá le ceannach nó le scartáil mar atá siad le haghaidh na dtionchar socheacnamaíochta.

20.3 An Chéim Oibriúcháin

I d**Tábla 20.2** thíos leagtar amach na bearta maolaithe atá beartaithe do gach toisc chomhshaoil mar aon leis na tionchair iarmharacha shuntasacha agus a n-iarmhairt chomhshaoil le haghaidh chéim oibriúcháin na forbartha bóthair atá beartaithe.

Tábla 20.2: Measúnú ar na Tionchair Fhéideartha agus Bearta Maolaithe – An Chéim Oibriúcháin

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
Trácht		
	Léirítear leis an samhltú tráchta nach bhfuil tionchair tráchta ar bith lena mbaineann suntasacht mhór maidir le Blianta na hOscailte (2024) agus an Deartha (2039) agus dá réir sin ní theastaíonn bearta maolaithe ar bith.	Cuirfear buntáistí ar fáil leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe do sheirbhísí iompair phoiblí agus bealaí siúil agus rothaíochta reatha agus nua ar an líonra bóithre áitiúla agus réigiúnacha in aice láimhe agus bearta eile atá beartaithe i Straitéis Iompair na Gaillimhe. Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach diúltach ar bith ann.
Bainistíocht Dramhaíola		
Cothabháil	Beidh méideanna beaga den dramhaíl oibriúcháin ar dócha go gcruthófar í ón bhforbairt atá beartaithe a sheachadfar chuig saoráidí dramhaíola údaraithe de réir na nAchtanna um Bainistiú Dramhaíola 1996 go 2016.	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.
Bithéagsúlacht		
Limistéir atá Ainmnithe le haghaidh Chaomhnú an Dúlra	Láithreáin Eorpacha agus Limistéir Oidhreachta Nádúrtha agus Limistéir Oidhreachta Nádúrtha atá beartaithe Sa bhreis ar na bearta tógála atá beartaithe chun tionchair iarmharacha shuntasacha ar Láithreáin Eorpacha agus ar Limistéir Oidhreachta Nádúrtha atá beartaithe a íoslaghdú, moltar na bearta a leanas don chéim oibriúcháin freisin. Féach freisin ar an NIS i ndáil le Láithreáin Eorpacha: <ul style="list-style-type: none"> Díghrádú gnáthóg – hidrigeolaíocht: bearta maolaithe chun díghrádú gnáthóg a sheachaint i cSAC Loch Coirib mar thoradh ar thionchair fhéideartha hidrigeolaíochta le linn an oibriúcháin. Díghrádú gnáthóg – speicis ionracha neamhdhúchasacha: bearta maolaithe chun tabhairt isteach nó leathadh speiceas ionrach neamhdhúchasach ar láithreáin Eorpacha agus NHA Phortaigh Mhaigh Cuilinn a sheachaint le linn an oibriúcháin. Tá siad sin mionsonraithe sa Phlean Bainistíochta Speiceas Ionrach Neamhdhúchasach atá ina chuid den CEMP in A.7.5 Éifeacht bacainne: bearta maolaithe ionas nach gcuirfidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe srian ar ghluaiseacht Madraí Uisce i ndobharcantar Shruthán Bhearna. Riosca básmaireachta: bearta maolaithe chun an baol go marófaí/go ngortófaí Madraí Uisce mar gheall ar imbhuailtí leis an trácht bóithre a sheachaint	Ní bheidh aon tionchair iarmharacha shuntasacha ann
Gnáthóga	Déanfar limistéir ghnáthóga Iarscríbhinn I laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe agus atá aitheanta le bheith coimeáda agus fálaíthe le linn thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe a sheachaint le linn na céime oibriúcháin chomh maith. Ní bheidh aon fhálú déanta laistigh de ghnáthóga Iarscríbhinn I atá lonnaithe laistigh de cSAC Loch Coirib. Déanfar limistéir chúitimh gnáthóg, lena n-áirítear plandú na ngnáthóg mar chuid de bhearta maolaithe speiceas don chéim tógála a choimeád agus a mhonatóiriú le linn na céime oibriúcháin agus déanfar oibreacha feabhsúcháin má mheastar gur gá sin. Féach freisin ar an gcuid thíos i ndáil le Bearta Cúitimh,	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.
Bearta chun Cainníocht Screamhuisce agus Cáilíocht Screamhuisce a Chosaint agus tionchair	Tá na bearta maolaithe chun cainníocht screamhuisce agus cáilíocht screamhuisce le linn an oibriúcháin a chosaint sonraithe thíos le haghaidh Hidrigeolaíochta agus déantar a lán de na gabhdóirí bithéagsúlachta a chosaint dá réir sin.	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
fhéideartha ar ghabhdóirí bithéagsúlachta		
Bearta chun Leathadh Speiceas Ionrach Neamhdhúchasach a Rialú agus a Chosc	Tá an straitéis um maolú maidir le speicis plandaí ionracha neamhdhúchasacha a chosnóidh a lán gabhdóirí bithéagsúlachta mar atá sé sa mhéid atá léirithe thuas don chéim tógála. Tá siad sin mionsonraithe sa Phlean Bainistíochta Speiceas Ionrach Neamhdhúchasach atá ina chuid den CEMP in Aguisín A.7.5 .	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.
Plandaí agus Speicis Neamhchoitianta agus faoi Chosaint	Toisc nach bhfuil speicis plandaí neamhchoitianta nó faoi chosaint go dlíthiúil laistigh de ZoI na forbartha bóthair atá beartaithe ní rachfar i gcion orthu. Dá bhrí sin, ní theastaíonn bearta maolaithe ar bith.	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.
Madraí uisce	<p>Scaradh Gnáthóige/Éifeacht Bacainne agus Baol Imbhualite</p> <p>Úsáideann madraí uisce go leor de na bealaí uisce a thrasnaíonn an fhorbairt bóthair atá beartaithe. Chun marú Madraí Uisce ar na bóithre a sheachaint, soláthrófar saoráidí pasáiste do Mhadraí Uisce ag na bealaí uisce go léir a úsáideann an Madra Uisce (e.g. leaca ardaíthe laistigh de struchtúir, nó píopaí 600mm tirim ar leithligh ar chuirfear isteach gar do na tóchair). Tógfar íosbhealaí mamach de réir Threoirlínte do Chóireáil Mhadraí Uisce sula dTógfar Scéimeanna Bóithre Náisiúnta (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta 2008c). Tá liosta d'ionad na saoráidí pasáiste madraí uisce a chuirfear ar fáil liostaithe i dTábla 8.36 de Chaibidil 8, Bithéagsúlacht agus léirítear iad ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p> <p>Beidh gá le fálú sábháilteachta mamach chun cosc a chur ar mhadraí uisce rochtain a dhéanamh ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe agus chun madraí uisce a threorú chuig na híosbhealaí mamach. Suiteálfar fálú sábháilteacht mamach de réir na sonraíochtaí atá léirithe sna Treoirlínte ar Chóireáil Mhadraí Uisce sula dTógfar Scéimeanna Bóithre Náisiúnta (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta 2008c) agus na sonraíochtaí d'fhálú sábháilteachta mamach an TII (CC-SCD-00320/00319 faoi láthair). Beidh an fálú sábháilteachta mamach suiteáilte ag na suíomhanna atá léirithe ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p> <p>De réir na moltaí a thuairiscítear sna Treoirlínte ar Chóireáil Mhadraí Uisce sula dTógfar Scéimeanna Bóithre Náisiúnta (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta 2008c) , déanfar monatóireacht gach ráithe ar éifeachtúlacht na mbearta maolaithe sa chéad bhliain i ndiaidh na hoibreacha tógála a chur i gcrích (mar shampla, cigireacht ar an bfálú chun aon bhearnaí a thabhairt faoi deara agus cigireacht ar íosbhealaí chun a chinntiú nach bhfuil aon ní blocáilte)</p>	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.
Ialtóga	<p>Bearta chun baol mortlaíochta a laghdú agus tionchair na mbacainní laistigh de dhearadh agus d'oibriú na forbartha bóthair atá beartaithe</p> <p>Tá an maolú chun aghaidh a thabhairt ar na tionchair bacainní suntasacha deartha chun an dea-chleachtas reatha a léiriú. Áirítear ar an dá phríomhbhealach isteach a úsáidfead don fhorbairt bóthair atá beartaithe íosbhealaí ar mhéid oiriúnach ina mbeadh dearadh na forbartha bóthair atá beartaithe ar chlaifort agus uasbhealach fiadhúlra san áit a ghearrfar é. Is iad an dá bheart sin an t-aon dá rogha a léiríodh go raibh siad éifeachtach ag leibhéal an daonra (CEDR, 2016, (Elmeros and Dekker, 2016, Abbot et al 2012a, 2012b).</p> <p>Moltar íosbhealaí ag limistéir ina bhfuil pointí trasnaithe tábhachtacha agus tá siad ailínithe le gnéithe tírdhreacha reatha a bhfuil eolas ina leith go bhfuiltear in úsáid ag ialtóga mar thoradh ar shuirbhéanna. Meastar go bhfuil íosbhealaí i gceantar Mhionlaigh – An Bhóthair Nua agus ar Bhóthar Áth Cinn an N84 ríthábhachtach maidir leis an gcrú-ialtóg bheag chomh maith le do ghluaiseachtaí ialtóg eile feadh an tírdhreacha. Leagtar amach i dTábla 8.35 de Chaibidil 8, Bithéagsúlacht an sceideal struchtúir a sholáthraíonn pasáiste d'ialtóga agus luaitear an fheidhm atá leo ó thaobh conas an éifeacht bacainne féideartha a mhaolú. Le méid agus suíomh na n-íosbhealaí agus na dtóchar cuireadh san áireamh an taighde a rinne Abbott (2012a, b) agus an chomhairle a cuireadh ar fáil sna tuarascálacha CEDR, COST341 agus WC1060. Féach freisin ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14. Sa bhreis ar na struchtúir atá deartha go sonrach do phasáiste ialtóg, tá struchtúir eile mar shampla nuair a théann mionbhóithre faoin bhforbairt bóthair atá beartaithe agus is féidir iad sin a úsáid mar phointí trasnaithe sábháilte.</p> <p>Tá an chuid idir Bóthar Áth Cinn an N84 agus Bóthar Thuama an N83 beagnach uile gearrtha agus ní féidir íosbhealaí a shuiteáil ann, mar sin níl ach aon rogha éifeachtach amháin ann agus sin uasbhealach fiadhúlra (dá dtagraítear dó ar fud na tuarascála seo mar Uasbhealach Fiadhúlra an Chaisleáin Ghearr). Is cuid ríthábhachtach den straitéis é Uasbhealach Fiadhúlra an Chaisleáin Ghearr. Ligfidh sé d'ialtóga eitilt thar na forbartha bóthair atá beartaithe idir na faraí agus na gnáthóga sealgaireachta ar an taobh thuaidh agus Pluais an Chúipeara agus limistéir shealgaireachta ó dheas ag an suíomh seo. Ní mholtar leithead faoi 20m mar cé go léirítear le fianaise go mbainfidh speicis úsáid as na droichid sin fós, ní úsáidtear chomh minic iad. Tá an t-uasbhealach atá beartaithe ag an gCaisleán Gearr mar sin 30m ar leithead.</p> <p>Cuimsíonn an dearadh plandaithe atá beartaithe fál sceach dúbailte sa chuid lár den uasbhealach (chun bheith cosúil le bóithrín 4m ar leithead). Imeoidh gach fál sceach amach ansin chun “béal” a chruthú ag bealach isteach an uasbhealaigh ar an dá thaobh den fhorbairt bóthair atá beartaithe chun ialtóga a threorú chuig lár an uasbhealaigh.</p> <p>Ní soláthrófar soilsiú ar bith ag nó ar aon cheann de na struchtúir a dearadh chun pasáiste ialtóg a chur ar fáil ach amháin i gcás S06/01 ina gcuirfear soilse ar fáil chun go mbeidh coisithe in ann iad a úsáid go sábháilte. Beidh gnéithe fásra adhmadaigh ceangail ar na híosbhealaí ialtóg ar fad (chomh maith leis na faraí saorga) atá deartha do Chrú-ialtóga beaga. Ní bhraitheann speicis eile ialtóg an oiread ar fhálta sceach agus ar imill choillearnaí. Cé go bhfuil a lán gnéithe tírdhreacha atá ann lasmuigh de theorainn na forbartha atá beartaithe, ní féidir leis an straitéis um maolú ialtóg brath orthu sin san fhadtárma mar go bhféadfadh siad bheith faoi réir idirghabhálacha tríú páirtithe. Go bunúsach, is éard a chaithfear a chruthú conair fáil sceach ag dul go dtí íosbhealaí i gcuid na forbartha bóthair atá beartaithe idir Achadh an Churraigh agus an Caisleán Gearr. Cuirfear conair ghlas ráthaithe ar fáil leis an bplandú sin a nascann na huasbhealaí/íosbhealaí agus beidh ialtóga ábalta oiriúnú níos éasca do chailleanais ar scála tírdhreacha amach anseo de ghnéithe gnáthóg ceangail. Déanfar plandú na bhfálta sceach a bheidh ag dul go dtí na híosbhealaí a chothabháil agus déanfar monatóireacht ar fhás na bhfál sceach ar feadh 5 bliana tar éis na hoibreacha a bheith tugtha chun críche agus déanfar aon oibreacha feabhsúcháin má mheasfar gur gá sin.</p>	<p>Beidh tionchair iarmharacha shuntasacha fós ann i ndiaidh chur chun feidhme na mbearta maolaithe toisc nach féidir roinnt de na gníomhaíochtaí a sheachaint agus níltear ábalta iad a mhaolú ach go leibhéal áirithe cinnteachta. Is ionann iad sin agus na cinn atá léirithe thuas don chéim tógála.</p> <p>Rinneadh tuilleadh plé ar na tionchair iarmharacha sin sa togra le haghaidh bearta sonracha cúitimh atá sonraithe i gCuid 20.4.2 thíos.</p>

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
	<p><i>An clár monatóireachta atá beartaithe</i></p> <p>Toisc gur féidir le leibhéal bonnlíne ghníomhaíocht na n-ialtóg agus áitíocht faraí athrú le himeacht ama, déanfar monatóireacht réamhthógála sula gcuirfear tús leis na hoibreacha tógála chun go mbeidh na sonraí a gcuirfear an mhonatóireacht réamhthógála i gcomparáid leo chomh cothrom le dáta agus is féidir.</p> <p>Déanfar monatóireacht chomh maith ar éifeachtúlacht na mbearta maolaithe agus cúitimh ialtóg le linn na tógála agus i ndiaidh na tógála. I gcás go sainaithnítear saincheisteanna leis an monatóireacht sna bearta maolaithe nó cúitimh (e.g. doirteadh soilse ag cur as don úsáid), déanfar iad sin a leigheas lena chinntiú go mbainfear aidhmeanna na mbearta sin amach maidir le maolú nó cúiteamh do thionchair ar phobail na n-ialtóg áitiúil. Féach ar an gcuid Tógála thuas i ndáil le Monatóireacht Réamhthógála.</p> <p><i>Monatóireacht le Linn Tógála agus Iarthógála</i></p> <p><u>Monatóireacht ar fhara</u></p> <p>Cuirfear tús le monatóireacht ar áitíocht na bhfoirgneamh fara bréige (lena n-áirítear struchtúir athfheistithe) agus na mboscaí ialtóg láithreach nuair a bheidh siad suiteáilte chun a bhreithniú cé chomh luath agus a úsáidfear iad. Suiteálfar iad sula ndéanfar an príomhshuíomh a ghlanadh; mar sin, féadfar gach monatóireacht a dhéanamh trí chigireacht ó shúil de réir an sceidil seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comhaireamh maidir le teacht amach ag fara Chaisleán Mhionlaigh: déanfar comhaireamh maidir le teacht amach le linn oibreacha tógála agus sna 5 bhliana tar éis na tógála i mí na Bealtaine, Iúil agus Lúnasa. Déanfar an comhaireamh sin le taifeadh ó cheamaraí infridhearga chomh maith le cigireachtaí ó shúil ar ialtóga ag úsáid an láithreáin fara nua atá beartaithe gar do Chaisleán Mhionlaigh chun cuntas iomlán a fháil ar na hialtóga ag an suíomh seo. • Foirgnimh fara saorga: Déanfar áitíocht i bhfoirgnimh faraí saorga atá beartaithe (lena n-áirítear struchtúir aifheistithe) a chomhaireamh le linn oibreacha agus tar éis tógála sna 5 bhliana tar éis den tógáil a bheith tugtha chun críche. Déanfar suirbhéanna i lár an gheimhridh maidir le húsáid geimhrithe agus i mí na Bealtaine agus Iúil maidir le húsáid sa séasúr póraithe. Áireofar le suirbhéanna seiceálacha d'ialtóga aonair agus freisin do shalachar na n-ialtóg (nuair is gá ag baint úsáide as anailís DNA). Tógfar an salachar ón áit tar éis gach seiceáil chun a chinntiú go ndéanfar taifead ina dhiaidh sin díreach ar úsáid a rinneadh le linn na tréimhse idirlinne. Déanfar monatóireacht ar na faraí go bliantúil maidir leis na crú-ialtóga beaga agus seolfar an líon a bheidh comhairthe chuig an NPWS mar chuid den chlár monatóireachta náisiúnta ar an gcrú-ialtóg beag. Féadfaidh foireann oibre an NPWS, grúpa ialtóg na Gaillimhe nó eile an monatóireacht sin a dhéanamh nó daoine eile a roghnóidh an t-údarás áitiúil. D'fhéadfadh sé nach mbeadh gá cuairt a thabhairt ar na faraí i gcónaí mar gheall ar chianbhealaí monatóireachta trí leas a bhaint as teicneolaíocht nua agus go bhféadfar íomhánna infri-dhearga laistigh den fhara a sheoladh gan sreang. Sa chás go léireoidh monatóireacht nach mbeidh ialtóga á n-úsáid, déanfar tuilleadh suirbhéanna dírithe chun iarracht a dhéanamh tuiscint a fháil ar ghluaiseachtaí na n-ialtóg go háitiúil agus é mar aidhm leis aghaidh a thabhairt ar aon fhadhbanna. Déanfar aon athruithe a mheastar a bheidh riachtanach a chomhordú agus a chur in iúl chun a chinntiú nach mbeidh siad ag teacht salach ar aon réamh-mheastacháin tionchar nó bearta maolaithe atá tugtha sa tuarascáil seo. Suiteáilfear tóireadóirí teochta agus bogthaise chomh maith le logálaithe sonraí sna faraí ar feadh dhá bhliain tar éis tógála agus glactar bearta (e.g. poill a fheistiú, tréimhse na n-umar uisce a mhéadú sa limistéar fara geimhrithe) chun aghaidh a thabhairt ar aon fhadhbanna a thagann chun cinn. • Boscaí Ialtóg: Ní heol do na húdair aon íoschaighdeán nó caighdeán molta maidir le monatóireacht ar bhoscaí ialtóg. Ach a mbeidh na boscaí suiteáilte, déanfar cigireacht ó shúil orthu gach raithe in aghaidh na bliana don chéad dá bhliain. Léirigh taighde ar éifeachtacht na mbearta maolaithe gur ionann ar an meán áitíocht na mboscaí ialtóg agus 50% toisc go bhféadfadh sé go mb'fhearr leis na hialtóga láithreáin fara eile go háitiúil. Is féidir aon bhoscaí nach léiríonn aon chomharthaí sóirt áitíochta sa tréimhse sin a athlonnú chuig áiteanna eile laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe in aice láimhe in áit éigin a bheadh chun sochair an daonra ialtóg áitiúil. Sna blianta 3-5 bliana tar éis na boscaí a bheith curtha isteach, déanfar iad a sheiceáil go déanach i mí an Mhárta agus i mí Mheán Fómhair chun úsáid san Gheimhreadh agus sa Samhradh a thairfeadh agus chun nach gcuirfí isteach orthu le linn na tréimhsí fogair geimhrithe. • Déanfar na boscaí ialtóg a sheiceáil ar feadh 5 bliana ar a laghad ó thógfar iad. <p><u>Monatóireacht ar phointí trasnaithe</u></p> <p>Bainfear leas le linn na monatóireachta ar bhrathadóir fuaimne agus ar thairfeadh ó cheamara infri-dhearga ag na tóhair sna cúig áit a ndearnadh suirbhé réamhthógála iontu, is iad sin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Limistéar 1: Ó Thuaidh de Choill Bhearna • Limistéar 2: Achadh an Churraigh • Limistéar 3: Abhainn na Gaillimhe go dtí An Bóthar Nua • Limistéar 4: Siar ó Bhóthar Áth Cinn an N84 • Limistéar 5: Baile an Dúlaigh go dtí An Caisleán Gearr, lena n-áirítear Uasbhealach Fiadhúlra an Chaisleáin Ghearr <p>Comhairfear úsáid na n-ialtóg i gcomparáid le neamhúsáid (e.g. bealaí eitilte eile in úsáid). Fágfaidh sin go gcaithfear a chinneadh an bhfuil na struchtúir pasáiste ialtóg éifeachtach ag leibhéal an daonra (sa chás go nglactar leis go bhfuil 90% de na hialtóga ábalta trasnú faoin bhforbairt bóthair atá beartaithe). Déanfar an mhonatóireacht an athuair ag gach suíomh chun sraith sonraí láidir a sholáthar. Sa chás go mbreithnítear nach bhfuil na struchtúir pasáiste ialtóg atá beartaithe lena n-áirítear Uasbhealach Fiadhúlra an Chaisleáin Ghearr éifeachtach, ansin beidh gá le tuilleadh suirbhéanna chun na cúiseanna a bhreithniú agus aghaidh a thabhairt orthu ar bhealach réasúnach nuair is féidir (mar shampla, soilse a rialú, aghaidh a thabhairt ar athruithe sa tírdhreach áitiúil). Caithfear aon athruithe a mheastar a bheidh riachtanach a chomhordú agus a chur in iúl chun a chinntiú nach mbeidh siad ag teacht salach ar aon réamh-mheastacháin tionchar nó bearta maolaithe atá tugtha sa tuarascáil seo.</p> <p>I gcomhréir le Treoir CEDR (2016) tá sé beartaithe go mbeidh dhá shuirbhé ar leith sa séasúr pórúcháin agus dhá shuirbhé ar leith (i dtráth) i lár mhí Lúnasa go dtí deireadh mhí Mheán Fómhair ar a laghad i gceist leis an monatóireacht iarthógála sin, chun teacht le tréimhsí gluaiseachtaí ar an scála tírdhreacha, agus go ndéanfar na suirbhéanna sin le haghaidh dhá shéasúr gníomhaíochta ialtóg (Bealtaine-Lúnasa) i ndiaidh thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe a bheith críochnaithe.</p>	

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
	<p>Baineann an clár monatóireachta a bhfuil cur síos déanta thuas air freisin leis na bearta cúitimh d'ialtóga a bhfuil cur síos déanta air i gCuid 8.9.2 de Chaibidil 8 Bithéagsúlacht agus iad tugtha anseo thíos an athuair i gCuid 20.4.2.</p> <p>Tógfar traschriosanna de ghníomhaíochtaí na n-ialtóg feadh na n-áiteanna céanna agus a tógadh na traschriosanna réamhthógála chun aon éifeachtaí díláraithe mar thoradh ar thionchair chur isteach a aithint le linn na tógála agus an oibriúcháin. Cé go bhfuil teorainneacha fós ag baint le feidhmiú na modheolaíochta de chuid Berthinussen & Altringham (2015) mar gheall nach bhfuil sé ach curtha i bhfeidhm i dtírdhreacha talmhaíochta oscailte, is ionann é agus bunchloch do bhealach suirbhé inatáirgthe atá oiriúnach don fhorbairt bóthair atá beartaithe. Sa chás go mbraitear éifeacht díláithrithe (flúirse agus éagsúlacht laghdaithe gar don fhorbairt bóthair atá beartaithe) ansin beidh gá le tuilleadh suirbhéanna dírithe chun cúiseanna a bhreithniú agus aghaidh a thabhairt orthu nuair is féidir (mar shampla, soilse a rialú, aghaidh a thabhairt ar athruithe ar an tírdhreach áitiúil trí phlandú breise). Caithfear aon athruithe a mheastar a bheidh riachtanach a chomhordú agus a chur in iúl chun a chinntiú nach mbeidh siad ag teacht salach ar aon réamh-mheastacháin tionchar nó bearta maolaithe atá tugtha sa tuarascáil seo. Tá sé beartaithe go mbeadh monatóireacht ar siúl le linn tógála agus i dhá shéasúr gníomhaíochta ialtóg ach a mbeidh tógáil na forbartha bóthair atá beartaithe a bheidh tugtha chun críche</p>	
Broic	<p>Scaradh Gnáthóg/Éifeacht Bacainne agus Baol Básmhairreachta Le saoráidí broc atá ar fáil ag na suíomhanna atá liostaithe i dTábla 8.36 de Chaibidil 8, Bithéagsúlacht agus léirithe ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14 déanfar broic a chosaint le linn na céime oibriúcháin.</p> <p>Luíonn líon de na struchtúir pasáiste mamach laistigh den chrios doirte éadroim samplach agus d'fhéadfadh soilsiú saorga dul i gcion ar a n-úsáid ag Broic: struchtúir C07/04, C07/01(b) agus C12/01. Cuirfear sciathadh ar fáil lena chinntiú nach gcuirfidh doirteadh éadrom isteach ar shlíte agus iontrálacha na struchtúr sin.</p> <p>Beidh gá le fálú sábháilteachta mamach chun broic a threorú chuig na híosbhealaí agus suiteáilfear iad de réir na sonraíochtaí atá léirithe in <i>Guidelines for the Treatment of Badgers prior to the Construction of National Road Schemes</i>, agus na sonraíochtaí d'fhálú sábháilteachta mamach an TII (CC-SCD-00320/00319 faoi láthair), agus áireofar leis cosaint do bhroic ar bhóithre rochtana éigeandála agus ag pointí rochtana cosúla, sa chás go mbeadh siad lonnaithe in áiteanna a mbeadh fálú sábháilteachta mamach le suiteáil ann. Tá na háiteanna a mbeidh fálú sábháilteachta mamach le suiteáil iontu léirithe ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p> <p>De réir na moltaí a thuairiscítear in <i>Guidelines for the Treatment of Badgers during the Construction of National Road Schemes</i> (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2005), déanfar monatóireacht ráithiúil ar éifeachtúlacht na mbearta maolaithe sa chéad bhliain i ndiaidh na hoibreacha tógála a chur i gcrích. (mar shampla, cigireacht ar fhálú chun a chinntiú nach bhfuil bearnaí ann agus cigireacht ar íosbhealaí chun a chinntiú nach bhfuil aon ní blocáilte)</p>	Ní bheidh éifeacht iarmharach shuntasach ar bith ar Bhroic, ar scála geografach ar bith.
Speicis mhamach eile (gan ialtóga san áireamh)	<p>Scaradh Gnáthóg/Éifeacht Bacainne Le comhcheangal an líonra saoráidí tiomanta do phasáistí mamach, mar aon le struchtúir an droichid agus an tarbhealaigh (Droichead Abhainn na Gaillimhe agus Tarbhealach Mhionlaigh atá beartaithe), agus na tailte coimeádta os cionn Thollán Leacaigh atá beartaithe agus Tollán Ráschúrsa na Gaillimhe soláthrófar ardleibhéal tréscailteachta tírdhreacha feadh na forbartha bóthair atá beartaithe do na speicis mhamach eile ar fad a taifeadadh, nó ar dócha go mbeidh siad i láthair, leis an limistéar staidéir. Tá cur síos déanta ar na suíomhanna i dTábla 8.36 de Chaibidil 8, Bithéagsúlacht agus léirithe ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p> <p>Léiríodh go mbaineann speicis mhamach beag úsáid as saoráidí pasáiste fiadhúlra amhail Gráinneoga, Dallóga fraoigh agus Lucha féir (Dolan 2006; Eldridge & Wynn 2011); cé nár tástáladh a n-éifeachtúlacht. Mar sin féin, is dóigh go laghdóidh tréscailteacht ard na forbartha bóthair atá beartaithe éifeachtaí scartha nó éifeacht bacainne ar bith nó baol imbuaile a d'fhéadfadh baint a bheith aige leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe (Haigh, 2012) a mhéid is nach rachfaí i gcion ar stádas caomhantais na speiceas.</p>	Ní bheidh éifeacht iarmharach shuntasach ar bith ar speicis mhamach ar bith (gan ialtóga san áireamh), ar scála geografach ar bith.
Inveirteabraigh	<p>Cráifisceanna liathdhonna agus Diúilicín péarla fionnuisce Toisc nach bhfuil tionchair ar bith ann, ní theastaíonn bearta maolaithe ar bith.</p> <p>Seilide rinseach réisc <i>Díghrádú Gnáthóg – Screamhuisse</i> Tá cur síos déanta thíos ar na bearta maolaithe maidir leis an acmhainn screamhuisse a chosaint le linn an oibriúcháin le haghaidh Hidrigeolaíochta.</p> <p>Fritileán réisc Ní bheidh éifeachtaí suntasacha diúltacha dóchúla ar na Fritileáin réisc le linn an oibriúcháin tuartha agus ní theastaíonn bearta maolaithe ar bith.</p>	<p>Cráifisceanna liathdhonna agus Diúilicín péarla fionnuisce Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.</p> <p>Seilide rinseach réisc Níl tionchar iarmharach suntasach diúltach ar na Seilidí rinseacha réisc, ar scála geografach ar bith.</p> <p>Fritileán réisc Níl tionchar iarmharach suntasach diúltach ar na Fritileáin réisc, ar scála geografach ar bith.</p>
Éin	<p>Éin Phórúcháin <i>Cailteanas Gnáthóg, Scaradh Gnáthóg/Éifeacht Bacainne agus Baol Básmhairreachta</i> Le plandú na ngnáthóg coillearnaí, fála sceaigh agus féaraigh feadh bhealach na forbartha bóthair atá beartaithe faoi mar a shonraítear i líníochtaí an tírdhreacha (Fíoracha 12.2.01 go 12.2.14) cuirfear gnáthóg chúitimh ar fáil do roinnt speiceas éan. I roinnt cásanna, amhail i limistéir mhóra d'fhearach talmhaíochta feabhsaithe nach bhfuil teorainneacha páirceanna fásmhara ar bith orthu, cuirfidh sé sin feabhas ar éagsúlacht na ngnáthóg éan.</p>	<p>Éin phórúcháin Ní bheidh éifeacht iarmharach shuntasach dhiúltach ar na speicis éan pórúcháin, ar scála geografach ar bith, seachas an Fabhcún gorm. Toisc gur dóigh go gcaillfear Cairéal Leacaigh mar láithreán neide ar bhonn buan, is dóigh go mbeidh éifeacht iarmharach</p>

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
	<p>D'fhéadfadh sé nach neadóidh a lán speiceas gar d'fhorbairt bóthair mar gheall ar chur isteach (e.g. múchadh cheol na n-éan ag torann an tráchta). Cé nach cosúil go gcúiteoidh an plandú cailteanas na ngnáthóg pórúcháin go hiomlán (mar gheall ar an ngaireacht de chur isteach an tráchta bóthair ar an mbóthar oibriúcháin) is cosúil go soláthróidh sé gnáthóg bhreise shealgaireachta do roinnt speiceas.</p> <p>Chun éifeachtaí chailteanas na ngnáthóg pórúcháin a íoslaghdú tuilleadh, tógfaidh éiceolaí cáilithe 20 bosca neide ar an iomlán i suíomhanna oiriúnacha ar shiúl ó na hacmhail/bóithre gnóthacha. Cinnfidh éiceolaí suíomh agus cineál na mboscaí neide ag suíomhanna ina gcuirfear nó ina gcoimeádfar crainn feadh bhealach na forbartha bóthair atá beartaithe; mar a léirítear ar Fhíoracha 12.2.01 go 12.2.15.</p> <p>Scréachóg reilige Déanfar codanna den fhorbairt bóthair atá beartaithe a phlandú le clúdach dlúth de scrobarnach ísealfháis (e.g. draighean) chun Scréachóga reilige a dhíspreagadh ó shealgaireacht gar don fhorbairt bóthair atá beartaithe. Beidh an plandú déine go leor chun an mhoill a íoslaghdú idir an plandú agus clúdach dóthanach talún a fháil chun na Scréachóga reilige a dhíspreagadh ó shealgaireacht.</p> <p>I limistéir ina bhfuil an-seans go ndéanadh Scréachóga reilige iarracht dul trasna na forbartha bóthair atá beartaithe (an chuid den chlaífort idir Ch. 9+600 agus Ch.10+100), déanfar líne de chrainn a bheidh gar dá chéile (láir thart ar 2m), níos mó ná 3m ar airde, a phlandú feadh bharr chlaífoirt na forbartha bóthair atá beartaithe; lasmuigh den bhacainn sábháilteachta agus den chrios glan. Déanfar an tsraith mheánach a phlandú go dlúth. Déanfar amhlaidh chun bacainn láidir fháismhar a chur i láthair chun Scréachóga reilige a shraonadh ó na limistéir ard-riosca sin agus/nó chun tabhairt ar éin eitilt thar an bhforbairt bóthair atá beartaithe os cionn an tráchta bóthair.</p> <p>Beidh an plandú maolaitheach ar fad i bhfeidhm chomh luath agus is féidir le linn na tógála lena chinntiú go mbeidh an maolú chomh éifeachtach agus is féidir, i ndiaidh oscailt na forbartha bóthair atá beartaithe.</p> <p>Tá na suíomhanna ina n-úsáidfear plandú chun laghdú a dhéanamh ar bhaol básmhaireachta na Scréachóg reilige ón trácht bóthair léirithe ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14 agus ar líníochtaí an tírdhreacha (Fíoracha 12.2.01 go 12.2.14).</p> <p>Tá na bearta maolaithe seo a leanas molta:</p> <ul style="list-style-type: none"> Déanfar suirbhéanna ar phlandú cois bóthair ag deireadh bhlianta a haon agus a dó chun plandú nach n-éireoidh leis a shainiú agus a athsholáthar Déanfar éaneolaí cuícháilithe ag a mbeidh taithí ar suirbhéanna ar thimpistí bóthair chun básanna scréachóg reilige feadh na forbartha bóthair atá beartaithe a thaifeadadh uair amháin sa tseachtain ar feadh tréimhse dhá bhliain. Déanfar an fhorbairt bóthair atá beartaithe ag dlús seasta sa dá threo ionas go ndéanfar suirbhé mar is ceart ar na codanna ar fad agus an dá thaobh den bhealach. I gcás go mbeidh sé sonraithe, sannfar básanna uile na scréachóg reilige don séasúr “pórúcháin” (Márta go hIúil) nó don séasúr “neamh-phórúcháin” (Lúnasa go hEanáir). Taifeadfar sonraí faoi áit na timpiste, lena n-áirítear comhordanáid GPS 10 ndigit, an suíomh ar an mbealach (lárstráice, cruu-ghrua, nó gruaimhín) agus an treoshuíomh (ó dheas, ó thuaidh, soir, siar). Déanfar aicme aoise an éin a dhearbhu agus a aicmiú mar a bheith ina éan “réamh-phórúcháin” más é an chéad nó dara bliain fhéilire a athshlánaíodh é roimh Mhárta, nó mar “aosach” más é an dara bliain fhéilire a athshlánaíodh é tréimhse nach déanaí ná Márta nó níos sine ná sin. Sonrófar an ghné ghnáthóige in aice láimhe. Tá an mhodheolaíocht sin i gcomhréir le <i>Barn Owl population status and the extent of road mortalities in relation to the Tralee Bypass</i> (O'Clery et al., 2016); Monatóireacht chun gníomhaíocht agus stádas pórúcháin na láithreán gníomhach ar fad laistigh de 5km den fhorbairt bóthair atá beartaithe thar dhá shéasúr pórúcháin (Márta go hIúil). Déanfar é sin i gcomhréir leis an suirbhé ar thimpistí bóthair, agus beidh dhá chuairt ar láithreáin fhéideartha agus aitheanta neadaithe i gceist chun méid na n-álta agus an rath pórúcháin a dhearbhu. Nuair is inrochtana, tabharfar cuairt ar neadacha chun ulchabháin óga a fháinniú (faoi réir ceadúnas cuí ón SPNF) <p>Cuirfear tuarascáil ina ndéanfar achoimre ar thorthaí na monatóireachta thuas isteach chuig SPNF ag deireadh bhliain a dó. D'fhéadfadh na moltaí seo a leanas bheith sa tuarascáil, ag feitheamh thorthaí na suirbhéanna.</p> <p>Éin Gheimhrithe Bearta chun Éin Gheimhrithe a chosaint le linn an Oibriúcháin Cur isteach/Díláithriú In ainneoin chonclúid an mheasúnaithe nach dóigh go mbeidh éifeachtaí leibhéil pobail ar éin gheimhrithe mar thoradh ar chur isteach le linn oibriú na forbartha bóthair atá beartaithe, déanfaidh plandú fáilte sreach feadh teorainn na forbartha atá beartaithe (ag na suíomhanna atá léirithe ar líníochtaí an tírdhreacha (Fíoracha 12.2.01 go 12.2.14)) an cur isteach féideartha ar éin gheimhrithe ón trácht bóthair a íoslaghdú tuilleadh.</p>	<p>shuntasach dhiúltach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar an bhFabhcún gorm, ar an scála geografach contae.</p> <p>Éin Gheimhrithe Ní bheidh éifeacht iarmharach shuntasach ar bith ar éin gheimhrithe, ar scála geografach ar bith.</p>
Amfaibiaigh, Reiptílí	<p>Bearta chun Amfaibiaigh a chosaint le linn an Oibriúcháin Scaradh Gnáthóige agus Éifeacht Bacainne Le comhcheangal an líonra saoráidí do phasáistí fiadhúlra, tóchair, struchtúir na ndroichead agus an tarbhealaigh (e.g Droichead Abhainn na Gaillimhe agus Tarbhealach Mhionlaigh atá beartaithe), soláthraítear ardleibhéal tréscailteachta tírdhreacha feadh na forbartha bóthair atá beartaithe. Coimeádfaidh sé sin nascacht ar scála áitiúil idir láithreáin a úsáideann na speicis amfaibiach agus tá sé tuartha go laghdóidh sé scaradh fadtéarmach nó éifeachtaí bacainne fadtéarmacha ar bith a bhaineann leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe sa chaoi is nach ndóigh go mbeidh drochthionchar aige ar stádas caomhantais na speiceas amfaibiach. Tá cur síos déanta ar na suíomhanna i dTábla 8.36 de Chaibidil 8, Bithéagsúlacht agus léirítear ar Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14.</p>	<p>Ní bheidh éifeacht iarmharach shuntasach dhiúltach ar na Froganna coiteann nó ar na hEarca coiteanna, Laghairteanna coiteanna, ar scála geografach ar bith.</p>

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
Ithreacha		
Tollán Leacaigh	<p>Le linn na céime oibriúcháin, leanfar le monatóireacht ar chobhsaíocht na maise carraige. Leanfar le monatóireacht a dhéanamh ar na córais choinneála carraige agus scraithe uachtair i gCairéal Leacaigh agus Bealach Isteach an Iarthair mar chuid de sceideal cothabhála TII (Bonneagar Iompair Éireann). Má thabharfar éagobhsaíocht faoi deara laistigh den mhais charraige, rud nach dócha, suiteálfar na bearta tacaíochta breise atá léirithe thuas i gCodanna Error! Reference source not found. agus Error! Reference source not found. de Chaibidil 9 Ithreacha agus Geolaíocht, don chéim tógála lena chinntiú nach mbeidh tionchar ar bith ar shláine struchtúrach an chosáin Aolchloiche. Bunaithe ar chur chuige an deartha caomhantais, áfach, (an córas tacaíochta cumaisc atá suiteáilte agus monatóireacht le linn na tógála) meastar go seachnófar an riosca éagobhsaíochta agus ní bheidh bearta tacaíochta breise de dhíth.</p> <p>Déantar tuilleadh plé ar bhearta maolaithe oibríochta do Thollán Leacaigh in Aguisín A.7.3.</p> <p>Is é toradh chur chun feidhme an deartha, bhearta rialaithe modheolaíochta na tógála agus beart maolaithe nach bhfuil bearta maolaithe ar bith don chéim oibriúcháin maidir le tionchar féideartha díreach agus indíreach a sheachaint ar na hithreacha agus ar an timpeallacht gheolaíochta don fhorbairt bóthair atá beartaithe.</p>	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.
Hidrigeolaíocht		
Cainníocht agus Cáilíocht an Screamhuisce	<p>Le linn chéim oibriúcháin na forbartha bóthair atá beartaithe déanfar cigireacht agus cothabháil lena chinntiú go leanfaidh na habhantracha insíothlúcháin ag oibriú mar atá beartaithe do shaolré dheartha na forbartha bóthair atá beartaithe.</p> <p>Déanfar cigireacht rialta ar na habhantracha insíothlúcháin lena dhearbhu nár tharla turnamh inbhraite ar bith san insíothlú mar gheall ar charst. Níl treoirlínte ar bith ann maidir le minicíocht na cigireachta d'abhantracha insíothlúcháin, ach, bunaithe ar na bearta maolaithe a cuireadh chun feidhme meastar go bhfuil an baol go dtarlódh turnamh íseal agus moltar cigireacht a dhéanamh gach 5 bliana.</p> <p>Má bhíonn carst i gceist agus má fhaightear conairí féideartha le linn na cigireachta, mar sin cuirfear an Prótacal um Charst a forbraíodh don chéim tógála chun feidhme lena chinntiú nár cruthaíodh conairí fabhracha ar bith laistigh den abhantrach insíothlúcháin.</p>	Tá tionchair iarmharacha hidrigeolaíochta fós ann maidir le tionchair thriomaithe ar leibhéal screamhuisce faoi shuíomh cúig ghnáthóg Iarscríbhinn I ar Bhatailít Eibhir na Gaillimhe atá sonraithe thuas don chéim tógála.
Hidreolaíocht		
Riosca Tuile	<p>I leibhéal an tuile deartha atá beartaithe do na bearta faoisimh ag Bóthar Thuama an N83 áirítear teagmhas tuile na tréimhse athfhillte 100 bliain le lamháltas 20% maidir leis an athrú aeráide, 17.5m OD Malin, rud a chuirfidh cosc ar thuile na gcabhsán chuig na háiteanna cónaithe agus ar Bhóthar Thuama an N83.</p> <p>Tá cur síos déanta i dTábla 20.1 le haghaidh Hidreolaíochta ar na bearta maolaithe um fhaoiseamh tuile chun riosca tuile na forbartha bóthair atá beartaithe a dhíothú agus chun an riosca tuile atá ann sa limistéar seo a laghdú.</p> <p>Chun an riosca tuile iarmharach a bhaineann le blocáil tóchar faoisimh tuile agus sócmhainní draenála lena mbaineann a íoslaghdú, moltar an beart maolaithe oibriúcháin sin a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> Cigireacht rialta (míosúil) a dhéanamh ar shaoráidí Faoisimh Tuile an N83 lena chinntiú go bhfuil an córas ag obair i gceart agus go bhfuil sé ag feidhmiú de réir mar a dearadh é. 	<p>Ní bheidh tionchair iarmharacha shuntasacha dhiúltacha hidreolaíochta ar bith ar dhraenáil agus ar an riosca tuile ginearálta, ar cháilíocht an uisce, ar mhoirfeolaíocht bealaí nó ar phríomhghabhdóirí éiceolaíochta.</p> <p>Faoi mar atá sonraithe thuas i dTábla 20.1 faoi Hidreolaíocht, beidh tionchar iarmharach suntasach dearfach ar riosca tuile Bhóthar Thuama an N83.</p> <p>Mar sin féin beidh tionchair bheaga dhiúltacha iarmharacha tuile ann fós a bhaineann le bearta faoisimh tuile an N83 atá sonraithe i dTábla 20.1.</p>
Tírdhreach agus Amharc		
Bearta Tírdhreacha Tionscadal	<p>Breithnítear bearta atá beartaithe chun tionchair tírdhreacha agus amhairc chéim oibriúcháin na forbartha bóthair atá beartaithe faoi Bhearta Tionscadal agus Bearta Sainiúla.</p> <p>Tá breac-chuntas déanta thíos ar na bearta tionscadal agus tá siad léirithe ar Fhíoracha 12.4.01 go 12.4.14 de Chaibidil 12 Tírdhreach agus Amharc.</p> <ul style="list-style-type: none"> Fánaí gearrtha ar bhóithre príomhlíne, ceangail agus áitiúla <ul style="list-style-type: none"> Beidh fánaí gearrtha bhailchríochnaithe go grádáin chothroma agus cuirfear barrithir orthu mura sonraítear a mhalairt sa tábla seo nó áit ar bith eile sa Tuarascáil MTT. Beidh fánaí saor ó smionagar agus ó chlocha thar thrastomhas 50mm. Déanfar smionagar/clocha dá leithéid a thógáil nó cuirfear faoi thalamh iad. Mura sonraítear a mhalairt déanfar fánaí a shíolú ina bhféarach neamhthalamhaíochta a bheidh furasta a choinneáil nó ina mbáinseach éagsúil fhéir/blátha fhiáin, de réir mar is cuí. Féadfar fánaí géara a hidreashíolú. I gcás ina bhfuil siad nochta, coimeádfar gearrthacha/fánaí carraige cobhsaí mar ghné tírdhreacha feadh na conaire bealaigh atá beartaithe. Claífoirt ar bhóithre príomhlíne, ceangail agus áitiúla 	Le linn na céime tosaigh oibriúcháin leanfaidh tionchair tírdhreacha agus amhairc ag méadú ó láithreach fhisiceach agus oibríocht na forbartha bóthair atá beartaithe. Beidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe ina gné nua shuntasach agus cheannasach sa tírdhreach – go dtí go mbunófar tograí maolaithe tírdhreacha agus go n-éireoidh siad níos éifeachtaí ar a laghad. Mar sin, beidh na tionchair tírdhreacha agus amhairc ag an gcéim tosaigh oibriúcháin feiceálach agus diúltach fós sa ghearrthearma (i.e. an chéim réambhunaithe). Le forbairt an phlandaithe maolaithe, maolófar suntasacht agus déine na

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Beidh claifóirt bailchríochnaithe go grádáin chothroma agus cuirfear barrithir orthu mura sonraítear a mhalairt sa tábla seo nó áit ar bith eile sa Tuarascáil MTT. Beidh fánaí saor ó smionagar agus ó chlocha thar thrastomhas 50mm. Déanfar smionagar/clocha dá leithéid a thógáil nó cuirfear faoi thalamh iad. Mura sonraítear a mhalairt déanfar fánaí a shíolú ina bhféarach neamhthalamhaíochta a bheidh furasta a choinneáil nó ina mbáinseach éagsúil fhéir/blátha fhiáin, de réir mar is cuí. Féadfar fánaí géara a hidrea-shíolú. ● Gruaimhíní agus Timpealláin ar bhóithre príomhlíne, ceangail agus áitiúla <ul style="list-style-type: none"> ○ Soláthrófar gruaimhíní feadh an dá thaobh den príomhlíne. Soláthrófar gruaimhíní chomh maith thart ar acomhail agus feadh athailíniú bóithre áitiúla agus ceangal. Déanfar gruaimhíní agus timpealláin a bhailchríochnú go grádáin chothroma nó grádáin a shreabhann go réidh, agus beidh barrithir 200mm ar a laghad orthu. Cuirfear na clocha faoi thalamh nó déanfar iad a rácaíl sna limistéir agus beidh siad saor ó smionagar agus ó chlocha thar thrastomhas 25mm. Déanfar gruaimhíní agus timpealláin a shíolú ina meascán síolta a bheidh furasta a choinneáil. ● Locháin, claiseanna reatha, ‘V-dhraenacha’ etc. <ul style="list-style-type: none"> ○ Déanfar na fánaí go léir a ghrádú go cothrom agus beidh siad saor ó smionagar agus ó chlocha thar thrastomhas 50mm. Déanfar fánaí a shíolú ina bhféarach neamhthalamhaíochta a bheidh furasta a choinneáil nó ina mbáinseach éagsúil fhéir/blátha fhiáin, rud a chumasóidh forbairt nádúrtha le himeacht ama. Féadfar fánaí géara ar imill lócháin agus ‘V-dhraenacha’ a hidrea-shíolú. ○ Beidh limistéir thart ar locháin ina dtírdhreach éagsúil d’fhéarach a bheidh furasta a choinneáil/ báinseach ar mhórán féir/blátha fhiáin agus plandú de phlandú tor agus/nó coillearnach agus plandú tor le ceannbhrait ísle. Bunófar fála sceaigh draighin agus sceiche gile, coil, agus cuilinn, gan speicis chrann, feadh teorainneacha nach bhfuil cois bóthair. ○ Suiteálfar fálú de chineál neamhphailise (e.g. fálú palaidín nó adhmaid agus fálú eangaí frithdhreaptha) chun limistéir ina bhfuil locháin a choinneáil slán. ● Bacainní / bundaí torainn <ul style="list-style-type: none"> ○ Nuair is féidir bunófar tor fáil sceaigh nó plandú tor agus/nó coillearnach ceannbhrat íseal de speicis dhúchasacha mar phlandú caol de leithead 3.0m ar a laghad nó fál sceaigh i líne dhúbailte chéimnithe feadh éadan iomlán easbhóthair na mbacainní. ○ Bunófar plandú ceannbhrat íseal agus/nó plandú tor de speicis dhúchasacha ar éadan easbhóthair na mbundaí. Áireofar sa phlandú na speicis fuinseoige*, beithe, draighin, troim, sceiche gile, coil, cuilinn, caorthainn agus/nó sailí de réir mar is cuí. Beidh na plandaí 90 go 120cm ar airde nuair a bheidh siad á bplandú. <p>* Nóta: Mar gheall ar bhaol Chríonadh Siar na Fuinseoige (<i>Chalara fraxinea</i>) agus go dtí go dtabharfar fógra eile, níl fuinseog (speiceas <i>Fraxinus</i>) ceadaithe ag TII a thuilleadh le haghaidh scéimeanna plandaithe. Níl tionchar aige sin ar úsáid an Chaorthainn – ar a dtugtar caorthann (<i>Sorbus aucuparia</i>) chomh maith.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Úsáidfead bacainní torainn trédhearcacha ar Dhroichead Abhainn na Gaillimhe ● Plandaí agus limistéir phlandaithe <ul style="list-style-type: none"> ○ Cuirfear taca le gach speiceas crann os cionn 150cm ar airde mar aon leis an bPéine ar fad agus ceanglófar iad. Déanfar na plandaí go léir a dteipfead orthu, a bheidh marbh nó lochtach a athsholáthar roimh dheireadh gach lae agus gach bliana den iarchúram lochtanna. ○ Beidh an limistéar plandaithe iomlán saor ó chlocha thar 50mm ar trastomhas. ● Limistéir fhéir <ul style="list-style-type: none"> ○ Soláthróidh limistéir fhéir clúdach báinsí iomlán laistigh de 12 mhí ón síolú. Déanfar limistéir ar bith a dteipfead orthu, a bheidh lom nó lochtach a athshíolú idir Márta – Bealtaine agus/nó Lúnasa – Meán Fómhair i ngach aon bhliain den iarchúram lochtanna. ● Rochtain, páirceáil agus/nó suíomhanna campála neamhúdairithe <ul style="list-style-type: none"> ○ I dtograí tírdhreacha seachnófar limistéir a chruthú a meastar iad a bheith oiriúnach do pháirceáil neamhúdairithe agus úsáidfead tograí tírdhreacha chun úsáid dá leithéid a dhíspreagadh agus a chosc. ● Limistéir iarsma <ul style="list-style-type: none"> ○ Déanfar réimse éagsúil tograí féaraigh agus/nó plandaithe maidir le tailte iarsma iarthógála ar bith chun 30% de phlandú a chur san áireamh, arna leasú de réir mar is cuí go háitiúil. Caithfead leis an limistéar a bheidh fágtha mar fhéarach a bheidh furasta le coinneáil/báinseach ar mhórán speiceas a bheidh oiriúnach don cheantar áitiúil. <p>Cuirfear na bearta tionscadal thuas i bhfeidhm thar an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar fad, ag brath ar chineál na coda bóthair faoi leith. Nuair is féidir áireofar ar na bearta tírdhreacha athcheangal teorainneacha páirce agus fála sceaigh atá ann feadh na forbartha bóthair atá beartaithe. Nuair is cuí déanfar speicis chrann mar atá sonraithe thuas agus i dTáblaí 12.8 de Chabidil 12, Tírdhreach agus Amharc, a spásáil go randamach ar bhealach nádúraíoch ón taobh amhairc de laistigh de na fála sceaigh sin.</p> <p>Déanfar an cur chuige sin a mhodhnú de réir an cheantair áitiúil chun cóireálacha tírdhreacha eile a chuimsiú, a d’fhéadfadh an riachtanas don fhál sceaigh a chealú, e.g. bloic de phlandú coillearnaí dúchasáí (féach Treoirlínte maidir leis an Tírdhreach, Cuid 6.2: Cóireálacha Crann agus Tor) nó móinéir leath-nádúrtha (féach Treoirlínte maidir leis an Tírdhreach, Cuid 6.1: Cóireálacha Féaraigh) i gcás go meastar cuí é codanna oscailte a bheith feadh an charrbhealaigh atá beartaithe. Le codanna oscailte cuirfear radhairc ar fáil ar an tírdhreach níos leithne, i gcás nach sáraíonn siad na ceanglais maidir le sciathadh do réadmhaoine cónaithe nó taitneamhachtaí eile.</p>	<p>dtionchar tírdhreacha agus amhairc de réir a chéile le himeachta ama.</p> <p>Leanfaidh tionchar diúltach amhairc ag teacht chun cinn do réadmhaoine cónaithe agus réadmhaoine eile atá suite gar do theorainn na forbartha bóthair atá beartaithe nó in aice léi ar feadh tamall fada (i.e. an chéim iarbhunaithe).</p> <p>Dá réir sin, leanfaidh tionchair iarmharacha shuntasacha nó fheiceálacha tírdhreacha ag teacht chun cinn: Feadh imeall Shruathán Na Libeirtí, Bearna Ar tírdhreacha ardaithe oscailte an Bhaile, Rathúin, Leitrí, Bharr na Crannaí agus an Daingin Uachtair Ar tírdhreach spóirt agus taitneamhachta fóillíochta Champas Spóirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh Ar ghleann tírdhreacha ísealtalún Abhainn na Gaillimhe agus suíomh Chaisleán Mhionlaigh Ar tírdhreach aolchloiche Mhionlaigh agus Chúil Each Ar an tírdhreach rollach tríd an gCaisleán Gearr, ó thuaidh ó Loch Bhaile an Dúlaigh</p> <p>Tá suíomhanna na dtionchar suntasach tírdhreacha sin curtha ar fáil i bhFíoracha 12.4.01 go 12.4.14.</p> <p>Leanfaidh tionchair iarmharacha shuntasacha nó fheiceálacha amhairc ag teacht chun cinn do réadmhaoine: Ag trasbhealach na mbóithre áitiúla ó thuaidh agus soir ó thuaidh ó Bhearna (Bóthar Fhoráí Maola, Bóthair Throscaigh, Bóthair Ann Gibbons, Bóthair na hAille) Ag trasbhealach na mbóithre áitiúla siar ó thuaidh ó Ghaillimh (Bóthar na Ceapaí, Bóthar Bhaile an Mhóinín, Bhóthar Rathúin agus Bóthair Leitrí) Ar gach taobh de thrasbhealach Bhóthar Mhaigh Cuilinn an N59 ó thuaidh ó Ghaillimh (An Fraoch, Barr na Crannaí, Ard na Locha, Achadh an Churraigh agus Páirc na Sceaigh/an Baile) Ar tírdhreach spóirt agus taitneamhachta fóillíochta Champas Spóirt Ollscoil na hÉireann Ar ghleann tírdhreacha ísealtalún Abhainn na Gaillimhe agus suíomh Chaisleán Mhionlaigh Ag trasbhealach an Bhóthair Nua agus an tSeanbóthair ó thuaidh/soir ó thuaidh ó Chathair na Gaillimhe Ag trasbhealach Bhóthar Áth Cinn an N84 ag an gCaisleán Gearr, (lena n-áirítear trasbhealach Bhóthar na Scoile) agus ag Bóthar Thuama an N83, soir ó thuaidh ó Ghaillimh</p>

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
	<p>Cinntear le tograí go ndéanfar an plandú a dháileadh feadh na forbartha bóthair atá beartaithe agus an ailínithe bóithre áitiúla atá beartaithe agus beidh tograí éagsúla i gceist ó chur ar ais fála sceach a bheidh oiriúnach don cheantar áitiúil, le plandú crann, nuair is cuí; go plandú níos leithne tírdhreacha agus plandú sceite; go bunú limistéar níos mó tor/plandaithe tor agus coillearnach nua do chomhtháthú na forbartha laistigh den tírdhreach níos leithne. Leis an gcur chuige sin soláthrófar déine agus éagsúlacht an phlandaithe agus feabhsófar struchtúr bithéagsúlachta an tírdhreacha nua (féach Treoirlínte maidir leis an Tírdhreach, Cuid 6.2: Cóireálacha Crann agus Tor).</p> <p>Cuirfear measúnú agus moltaí de na bearta maolaithe a ndéantar cur síos orthu sa chuid Bithéagsúlachta san áireamh sna cóireálacha agus cinntear go mbainfear leas as speicis dhúchasacha áitiúla sa phlandú atá beartaithe. Mar sin féin, breithneofar i dtograí mionsonraithe ó thaobh a gcineáil agus a gcur chuige de an timpeallacht áitiúil a mbeidh tionchar air agus ó thaobh speiceas de d'fhéadfadh sé go n-áireofaí plandaí neamhionracha neamhdhúchasacha, e.g. laistigh de limistéir chónaithe i gcás gur suaitheadh plandú gairdíní.</p> <p>I gcás go bhfuil limistéir ghearrtha nó líonta, bunófar bainseach fhéir nó mhóinéir thar an bhfána, ach ní dhéanfar sin i limistéir ina ngearrfar trí charraig chobhsaí (féach Treoirlínte maidir leis an Tírdhreach, Cuid 4.2: Gearrthacha agus Claífoirt). Ach amháin nuair a éilítear a mhalairt, níl sé beartaithe fánaí a ghearradh nó a líonadh ina n-iomláine, ach grúpáil de phlandú a bheidh níos nádúraíche agus níos báula don cheantar áitiúil a spreagadh laistigh de bháinseach fhéir leath-nádúrtha. D'fhéadfadh go mbeidh gá le fánaí a shíolú ina bhféarach bláthanna fáine chomh maith agus d'fhéadfaí leas a bhaint as hidrea-shíolú chun fánaí géara a shíolú. Táthar ag dréim go mbeidh méid suntasach gearrtha carraige le déanamh ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe. Coimeádfar fánaí carraige cobhsaí mar éadan nocht do choilíní nádúrtha agus mar ghnéithe tírdhreacha áitiúil.</p> <p>Feadh fhad na forbartha bóthair atá beartaithe, déanfar cóireáil éagsúil ar limistéir tírdhreacha laistigh de na hacmhail agus limistéir bheaga de pháirceanna deighilte, ceapacha nó réadmhaoín ar bith eile a fuarthas i gcomhair thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe lena n-áirítear plandú a dhéanamh i roschoill leath-nádúrtha amhail plandú tor agus speicis choilleanaí dúchasáí (féach Treoirlínte maidir leis an Tírdhreach, Cuid 4.6: Ceapacha Breise agus Limistéir Eile). Beidh na bloic phlandaithe sin a bheidh scaipthe feadh na forbartha bóthair atá beartaithe ina chuidiú le feabhas a chur ar charachtar amhairc fadtéarmach na forbartha bóthair atá beartaithe agus an cheantair máguaird. Tabharfar aird faoi leith ar mhéid agus scála cuí an phlandaithe in acomhail agus thart ar acomhail (féach Treoirlínte maidir leis an Tírdhreach, Cuid 4.3: Acomhail, Acomhail Mótarbhealaí agus Timpealláin) agus claífoirt (féach Treoirlínte maidir leis an Tírdhreach, Cuid 4.2.2: Claífoirt).</p> <p>Cuireadh limistéir áirithe feadh fhad na forbartha bóthair atá beartaithe ar leataobh le haghaidh riachtanais draenála/rialú truaillithe/maolú. I gcás go mbeartófar é, déanfar iad sin a fhálú go daingean agus a phlandú le fála sceach, toir agus/nó plandú sceite a bheidh oiriúnach don cheantar áitiúil, a bheidh suite feadh na teorann forbartha atá beartaithe chun tionchar amhairc ó limistéar easbhóthair a íoslaghdú. Tá sé sonraithe, áfach, go bhféadfadh soláthar a dhéanamh leis na gnéithe sin d'éagsúlacht agus gnáthóg tírdhreacha níos fearr chomh maith.</p> <p>Déanfar plandú beartaithe a bhunú go ginearálta ag baint úsáide as athphlandú fréamhloma, buinneáin agus plandaí craobhacha a rachaidh in oiriúint go héasca do dhálaí talún suaite. Bainfear úsáid as cion, ná lú ná 5% ar an iomlán de chrainn 'Leathchaighdeánacha' (giorta 6-8cm & 200cm-250cm ar airde) agus bainfear úsáid as 5% de chrainn 'Chaighdeánacha' (giorta 8-10cm & 250cm-300cm ar airde) chun an plandú sin a chomhlánú, go háirithe i gcomharsanacht na limistéar cónaithe. Tabharfar aithint chuí agus cuimseofar sna meascáin phlandaithe ar speicis dhúchasacha agus áitiúla faoi mar atá sainaitheanta i gCaibidil 8, Bithéagsúlacht. Rinneadh na riachtanais sin a oiriúnú agus tugadh níos mó eolais fúthu de réir mar is cuí do limistéir faoi leith faoi mar a leagtar amach i dTábla 12.8 de Chaibidil 12, Tírdhreach agus Amharc.</p> <p>I gcás go n-úsáidfeadh iad, roghnófar speicis chrann ó liosta speiceas bundúchasach agus nádúrtha, ar a n-áireofar speiceas na fearnóige, fuinseoige (faoi réir na srianta plandaithe a bheidh ann ag tráth na n-oibreacha), beitheanna, daracha, caorthann, péine Albanáí agus cuilinn. Beidh méid an phlandaithe ó 75cm go 400cm ar airde agus déanfar speicis chrann a phlandú ag láir 2.0m ar an meán laistigh den mheascán plandaithe níos leithne.</p> <p>Roghnófar speicis phlandaithe tor ó liosta speiceas bundúchasach agus nádúrtha, ar a n-áireofar draighean, trom, sceach gheal, coll, cuileann, caor chon, feoras, saileacha agus plandaí eile a fhaightear tugtha chun cineáil sna ceantair áitiúla lena mbaineann. Beidh méideanna an phlandaithe ó 30cm go 75cm ar airde agus déanfar speicis tor a phlandú idir láir 1.0 m agus 1.5 m ag brath ar chineál an tírdhreacha, féach Tábla 12.8 de Chaibidil 12, Tírdhreach agus Amharc.</p> <p>Beidh draighean agus sceach gheal i gceist i bplandú na bhfálta den chuid is mó agus beidh siad measctha le speicis eile amhail trom, coll, cuileann agus na cinn a fhaightear san cheantar áitiúil. Déanfar sceach gheal laistigh d'fhálta sceach a phlandú ag idir 75cm go 90cm ar airde agus ag láir 500mm i ngach ceann den 2 líne dhúbailte chéimnithe nó plandú níos leithne nuair atá gá le héifeacht níos dlúithe. Beidh na fála sceach measctha le speicis chrann de mhéid caighdeánach a mbeidh spás randamach eatarthu amhail fearnóg, fuinseoige agus daracha, de réir mar is cuí do cheantar áitiúil faoi leith.</p> <p>Cuirfear barrithir chaol (sraith 5cm) ar na limistéir a shíolófar ina móinéir agus síolófar meascán síolta iontu a bheidh oiriúnach don cheantar áitiúil. Déanfar imill phrómhlíne agus taobh-bhóthair a shaothrú, cuirfear barrithir 200mm ar doimhneacht orthu agus cuirfear clocha faoi thalamh chun clocha síos go 25mm ar trastomhas a thógáil sula ndéanfar iad a shíolú ina meascán síolta a bheidh furasta a choinneáil.</p> <p>I gcás go mbeidh soilsiú beartaithe, comhlíonfaidh an dearadh soilsithe ceanglais BS EN 13201-2:2003 agus BS5489-1: 2003, an Cód Cleachtais um Dhearadh Soilsithe Bóithre. Comhlíonfaidh Soilsiú Bóithre agus Limistéar Taitneamhachta Poiblí ceanglais DMRB TD 34-91. Cuirfear an dearadh soilsithe mionsonraithe i gcrích ar bhealach, lena n-íoslaghdófar dallrú agus lena gcinntear go ndéanfar éifeacht an ligin amach solais a íoslaghdú.</p>	<p>Ag Baile an Bhriotaigh/an bPáirc Mhór, ag Ascaill an Ráschúrsa, ag Corrán Bhaile an Bhriotaigh, Bóthar Mhuine agus Cúil Each-Cnoc Mhaoil Drise soir ó Ghailimh</p>

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
Bearta Tírdhreacha Sainiúla	<p>I suíomhanna sainiúla d'fhéadfaí bacainní agus/nó bundaí talún a sholáthar chun an tionchar torainn a laghdú. Beidh sé d'éifeacht leis na bacainne sin go soláthrófar sciathadh físiúil láithreach tráchta ó réadmhaoine. Beidh na gnéithe sin, nuair is féidir, comhtháite laistigh de na bearta tírdhreachaithe atá beartaithe. Sa chuid Torann agus Creathadh thíos déantar breac-chuntas ar an measúnacht ar an tionchar torainn agus na riachtanais le haghaidh maolaithe den sórt sin.</p> <p>Tá bearta maolaithe sonracha leagtha amach ar Fhíoracha 12.4.01 go 12.4.14 agus i dTábla 12.8 de Chaibidil 12, Tírdhreach agus Amhairc ar a bhfuil achoimre déanta thíos. Áirítear ar na bearta sin gnéithe a bhaineann leis an tógáil amhail seachaint/íoslachdú an tionchair ar theorainneacha réadmhaoine agus ar ghnéithe tírdhreacha chomh maith le balla clár sceite láidir le linn na céime tógála do na réadmhaoine sin a rachaidh na hoibreacha i gcion go mór orthu.</p> <p>Cuirfear na bearta maolaithe sonracha ar fad a leanas san áireamh sa dearadh mionsonraithe agus i gcur chun feidhme na mbearta tírdhreacha</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suíomh draenacha scoite ag barr gearrthacha agus ag bun claíofort • An suíomh agus na riachtanais maidir le rochtain na cothabhála feadh phríomhlíne na forbartha bóthair atá beartaithe • Suíomhanna ina bhfaightear carraig i ngearrthacha. D'fhéadfaí na héadain charraige sin a choimeád mar ghnéithe geolaíocha chonair na forbartha bóthair atá beartaithe • Suíomh agus comhtháthú na mbacainní torainn laistigh de dhearadh an tírdhreacha • Criosanna scóipe (TD19 - Caighdeán Bacainní Sábháilteachta) • Línte amhairc, lena n-áirítear ag acomhail agus go comharthaíocht carrbhealaí, etc. <p>Tá sraith ballaí suntasacha coinneála, agus droichead thar Bhóthar Mhaigh Cuilinn an N59 beartaithe i limistéar Dhaingin agus idir Ch. 0+300 agus Ch. 8+670. Is é sin limistéar cónaithe atá ann agus bealach isteach chuig an gcathair araon. Nuair is féidir cuimseofar balla coinneála ithreach treisithe chun go mbeifear ábalta bailchríoch tírdhreacha ghlais a chur ar cuid de na struchtúir choimeáda nó orthu go léir. Bainfear úsáid as bailchríoch aolchloiche i gcás go dteastaíonn ballaí struchtúracha agus do na teanntaí den droichead atá beartaithe thar Bhóthar Mhaigh Cuilinn an N59. Beidh an chloch déanta d'aolchloch nádúrtha, a mheaitseálfaidh carachtar na cloiche áitiúla, le hais chothrománach láidir idir 5 go 1 agus 7 go 1 (i.e. gné chothrománach go cheartingearach).</p> <p>Cuirtear na bearta sonracha cosanta agus maolaithe atá mionsonraithe i gCaibidil 8, Bithéagsúlacht, san áireamh sna Bearta Tírdhreacha. Áirítear ar na bearta sin, go sonracha:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beidh gnáthóga coimeáda, crainn agus fála sceaigh ar theorainneacha tógála talún, etc. fálaí agus cosanta le linn na n-oibreacha tógála • Tá bearta sonraithe beartaithe ag líon suíomhanna chun an tionchar féideartha ar speicis Ialtóg a mhaolú. Áirítear leis sin: <ul style="list-style-type: none"> ○ soláthar faraí saorga ialtóg – le plandú sainiúil chun úsáid a spreagadh ○ soláthar tardhroichid fiadhúlra plandaithe (Ch. 12+700) ar a mbeidh plandú ceangail le fála sceaigh áitiúla agus plandú beartaithe ar thorainn na forbartha bóthair atá beartaithe, rud a uasmhéadóidh an tairbhe agus an úsáid fhéideartha ○ dlúthphlandú, le crainn chun feabhas a chur ar an nascacht feadh theorainn na forbartha bóthair atá beartaithe: ○ siar ó thrasbealach L1323 Leitrí (Ch. 7+200 – Ch. 7+280) ○ feadh claífort ar cheachtar taobh den droichead atá beartaithe thar Abhainn na Gaillimhe ○ idir trasbhealach Bhóthar Áth Cinn an N84, ag Baile an Dúlaigh agus Bóthar na Scoile ag an gCaisleán Gearr ○ plandú fála sceaigh chun feabhas a chur ar an nascacht gnáthóg soir ó Chaisleán Mhionlaigh ○ fála sceaigh agus plandú roschoille chun feabhas a chur ar ghnáthóg shealgairreachta ó thuaidh ó Chaisleán Mhionlaigh • Chun Scréachóga Reilige a dhíspreagadh ó shealgairreachta gar don fhorbairt bóthair atá beartaithe, beidh claífort agus gearrthacha, seachas gearrthacha carraige nó fánaí gearrtha fágtha chun athghiniúint go nádúrtha, plandaithe go dlúth le scrobarnach ísealfháis (e.g. draighean, sceaigh gheal) ó Ch. 8+550 go Ch. 17+500 • Chun Scréachóga Reilige a dhíspreagadh ó bheith ag eitilt thar an bhforbairt bóthair atá beartaithe, déanfar plandú de chrainn gar dá chéile (láir thart ar 2m) a bheidh níos mó ná 3m ar airde a bhunú feadh bharr na gclaífort idir Ch. 9+600 agus Ch. 10+100 • Déanfar an plandú maolaithe a luaithe is féidir le linn na céime tógála chun bunú a uasmhéadú roimh oscailt bhóthair <p>Tábla 12.8, tá Gnéithe agus Cóireálacha Sonracha um Maolú Tírdhreach agus Amhairc léirithe thíos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plandú Sceite 6.0m ar leithead (Beidh plandú ag láir 1.0m do sciathadh amhairc 6m ar leithead ar a laghad. Beidh an plandú sínte feadh 100m ar a laghad ar cheachtar taobh den réadmhaoine chónaithe nó taitneamhacht in aice láimhe (féach Fhíoracha 12.4.01 go 12.4.14)) <ul style="list-style-type: none"> ○ Áireofar leis an bplandú dlúthphlandú ag láir 1 m de speicis fearnóige, beithe, draighin, troim, caoire con, cuilinn, sceiche gile, coill, caorthainn, agus sailí. Déanfar toir a phlandú ag idir 60cm go 90cm ar airde ○ Cuimseoidh péine Albanach 60cm ar a laghad ar airde ag an bplandú 20% de na líonta plandaí foriomlána agus cuimseoidh cuileann 45cm ar a laghad ar airde 15% eile ○ Cuimseoidh speicis chrann, a phlandálfar ag méid leathchaighdeánach (giorta 6-8cm) agus ag méid caighdeánach (giorta 8-10cm), 10% den mheascán ar a laghad • Plandú Sceite 3.0m ar leithead (I gcás go mbeidh an spás teoranta beidh plandú ag láir 1.0m do sciathadh amhairc 3m ar leithead ar a laghad. Beidh an plandú sínte feadh 100m ar a laghad ar cheachtar taobh den réadmhaoine chónaithe nó taitneamhacht in aice láimhe (féach Fhíoracha 12.4.01 go 12.4.14)) 	

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Áireofar leis an bplandú dlúthphlandú ag láir 1 m de speicis fearnóige, beithe, draighin, troim, caoire con, cuilinn, sceiche gile, coill, caorthainn, agus sailf. Déanfar toir a phlandú ag idir 60cm go 90cm ar airde ○ Cuimseoidh péine Albanach 60cm ar a laghad ar airde ag an bplandú 20% de na líonta plandaí foriomlána agus cuimseoidh cuileann 45cm ar a laghad ar airde 15% eile ○ Cuimseoidh speicis chrann, a plandálfar ag méid leathchaighdeánach (giorta 6-8cm) agus ag méid caighdeánach (giorta 8-10cm), 20% den mheascán ar a laghad ● Teorainneacha Ballaí Cloiche (Ballaí cloiche faoi mar atá léirithe ar Fhíoracha 12.4.01 go 12.4.14) ● Sna háiteanna a luaitear sin, déanfar ballaí cloch a athsholáthar feadh codanna a bheidh buailte den réadmhaoín agus de theorainneacha bóthair ar bhóithre áitiúla. Coimeádfar agus athúsáidfear clocha as codanna de na ballaí atá buailte (go ginearálta eibhear sa taobh thiar; aolchloch sa taobh thoir) nuair is féidir agus úsáidfear iad chun na teorainneacha nua a thógáil. Féadfar na ballaí teorainneacha a chlúdach le fála sceach de speicis chuí áitiúla, <i>i.e.</i> draighean, sceach gheal agus cuileann sa taobh thiar agus coll, sceach gheal agus cuileann sa taobh thoir. In áiteanna eile, a leagfar ballaí cloch, coimeádfar an chloch agus beidh an chloch sin ar fáil lena athúsáid ag úinéirí réadmhaoine gar don láthair ar mhaithe le ballaí cloch nua a thógáil ar a dtaobh sin den teorainn den fhorbairt bóthair atá beartaithe, sin má theastaíonn uathu sin a dhéanamh. Fál Sceach Teorann (Gnáthfhál sceach dúbailte céimnithe le plandú crann, nuair is oiriúnach don cheantar áitiúil) <ul style="list-style-type: none"> ○ Go príomha fál sceach draighin (30%), sceiche gile (40%) agus cuilinn (10%) san iarthair measctha le speicis eile (20%) amhail trom, saileach, agus na cinn a fhaightear sa cheantar áitiúil. ○ Go príomha fál sceach coill (30%), sceiche gile (40%) agus cuilinn (10%) san oirthear measctha le speicis eile (20%) amhail draighean, trom, saileach, agus na cinn a fhaightear sa cheantar áitiúil. ○ Beidh na plandaí sceiche gile thart ar 90cm ar airde agus beidh siad plandaithe ag láir 50cm i ngach ceann den dá líne dhúbailte chéimnithe, agus 25cm eatarthu. Meascfar plandaí eile de thart ar 50cm ar aired. ○ D'fhéadfaí an fál sceach a mheascadh le crainn fearnóige, bheithe agus/nó darach de 'mhéid leathchaighdeánach' (giorta 6-8 cum) a bheidh plandaithe ag spásanna randamacha ach a mbeidh 1 chrann ar a laghad in aghaidh an 25 méadar líneach sa mheán i gceist leis. D'fhéadfaí speicis chrann teoranta, amhail beith agus caorthann a bheith san áireamh chomh maith mar 'bhuinteáin' ag 150cm ar airde. ● Ballaí Coinneála agus struchtúr thar Bhóthar Mhaigh Cuilinn an N59 (Úsáid as córais choinneála ithreach treisithe agus bailchríocha aolchloiche do ghnéithe struchtúracha. Struchtúir Ballaí Coinneála R08/01; R08/02; R08/07 & R08/04; agus Struchtúr Droichid S08/02 (Ch. 8+300 go Ch. 8+670)) <ul style="list-style-type: none"> ○ Nuair is féidir cuimseofar ballaí coinneála ithreach treisithe chun go mbeifear ábalta bailchríoch tírdhreacha ghlais a chur ar cuid de na struchtúir choimeáda nó orthu go léir. ○ Soláthrófar plandú crann feadh bhonn an struchtúir chomh maith. Áireofar orthu sin speicis fáis níos lú amhail fearnóg, beith agus caorthann a bheidh plandaithe mar Chaighdeáin Roghnaithe (<i>i.e.</i> giorta 14cm nó níos mó) ○ Bainfear úsáid as bailchríoch aolchloiche do bhailchríoch seachtrach do na teanntaí den droichead atá beartaithe thar Bhóthar Mhaigh Cuilinn an N59 agus i gcás go dteastaíonn ballaí struchtúracha. Beidh an chloch déanta d'aolchloch nádúrtha, a mheaitseálfadh carachtar na cloiche áitiúla, le hais chothrománach láidir idir 5 go 1 agus 7 go 1 (<i>i.e.</i> gné chothrománach go ceartingearach) ● Feabhas ar ghnáthóga ialtóga (Crann nua 2m ar leithead agus fál sceach toir, agus roschoillte plandaithe thall is abhus a bheidh suite ó thuaidh agus soir ó Chaisleán Mhionlaigh.) <ul style="list-style-type: none"> ○ Bunófar fál sceach nua de speicis dhúchasacha le plandaí ag láir chéimnithe 0.5m i ngach ceann de na 5 líne a bheidh suite 0.5m ó chéile chun na páirceanna oscailte atá ann a fho-roinnt ○ Déanfar speicis chrann de mhéid caighdeánach (giorta 8-10cm, 2.4m ar airde ar a laghad) ag láir chéimnithe 15m i ngach ceann de na 3 líne láir. Déanfar réimse éagsúil speiceas tor a phlandú idir crainn sna línte láir agus ar fud an 2 líne sheachtracha ○ Bunófar roschoillte coillearnaí le trastomhas thart ar 15m laistigh de pháirceanna oscailte ag baint úsáide as cur chuige, dlús agus speicis chomhchosúla ○ Beidh an plandú cosanta ag fál stocdhíonach, thart ar 1.25m ar airde a bheidh suite ag fritháireamh 1.0m ar cheachtar taobh de líne sheachtrach an fháil sceach nua ○ Áireofar ar na speicis chrann fearnóg, beith, dair, caorthann, a bheidh plandaithe mar chaighdeáin (mar atá thuas) agus mar bhuinteáin (1.25m ar airde). Toir ina mbeidh draighean, sceach gheal agus coll (60% le chéile) den chuid is mó, le trom, cuileann, feoras, saileach etc ○ Beidh na plandaí sceiche gile idir thart ar 90cm ar airde agus beidh na toir eile ar fad thart ar 60cm ar airde ● Uasbhealach Fiadhúla (Baile an Dúlaigh / An Caisleán Gearr, Struchtúr S12/02 (Ch. 12+700)) <ul style="list-style-type: none"> ○ Déanfar uasbhealach fiadhúla (thart ar 30m ar leithead) a thírdhreachú le soláthar a dhéanamh do ghnáthóg nascach trasna na forbartha bóthair atá beartaithe. Cuimseofar sa phlandú conair chaol lárnach fhéir ceangailte ar gach taobh le fála sceach agus crainn ar gach taobh díobh de speicis dhúchasacha ○ Beidh an doimhneacht ithreach ó dhoimhneacht thart ar 45cm ag imill go doimhneacht thart ar 1.5cm feadh líne láir an dá fhál sceach. Beidh gné phlandaithe an dá líne fáil sceach thart ar 2m ar leithead le crainn de mhéid caighdeánach (giorta 8-10cm, 2.4m ar airde ar a laghad) plandaithe ag láir chéimnithe 3m i ngach ceann den 2 líne i ngach fál sceach. Déanfar réimse éagsúil speiceas tor a phlandú idir crainn feadh líne gach fáil sceach ○ Plandú le ceangal leis an bplandú atá beartaithe ag dul soir agus siar ar fhánaí uachtaracha gearrthacha ar an dá thaobh den fhorbairt bóthair atá beartaithe. Cruthóidh sé sin líonra leanúnach fála sceach/plandaithe ○ Áireofar ar na speicis chrann fearnóg, beith, dair, caorthann, a bheidh plandaithe mar chaighdeáin (mar atá thuas) agus mar bhuinteáin (1.25m ar airde). Toir ina mbeidh draighean, sceach gheal agus coll (60% le chéile) den chuid is mó, le trom, cuileann, feoras, saileach etc. 	

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Beidh na plandaí sceiche gile idir thart ar 90cm ar airde agus beidh na toir eile ar fad thart ar 60cm ar airde ● Plandú Crann Scréachóg reilige (Gnáth-chrannteorainn dhúbailte chéimnithe le fophlandú dlúth, idir Ch. 9+600 agus Ch. 10+100. <ul style="list-style-type: none"> ○ Plandú crainn baic ina gcuimseofar fearnóg, beith agus/nó caorthann a bheidh plandaithe ag 3m ar airde (giorta 12-14cm ar a laghad) agus ag láir 2.0m i ngach ceann den 2 líne a bheidh 1.5m óna chéile ○ Plandú tor íseal-dlúis ina gcuimseofar draighean (50%), sceach gheal (20%), coll (10%) agus cuileann (10%) san iarthair measctha le speicis eile (10%) amhail trom, saileach, agus na cinn a fhaightear sa cheantar áitiúil ○ Beidh na plandaí sceiche gile thart ar 90cm ar airde agus beidh siad plandaithe ag láir 50cm. Beidh na plandaí draighin agus plandaí eile thart ar 50cm ar airde agus beidh siad plandaithe ag láir 50 i línte dúbailte céimnithe, a bheidh 50cm óna chéile. ● Plandú Scrobarnach Scréachóg reilige (Plandú scrobarnach íseal tiubh ar gach claífort agus fánaí gearrtha (seachas gearrthacha carraige nó fánaí gearrtha fágtha chun athghiniúint go nádúrtha, ó Ch. 8+550 to Ch. 17+540). <ul style="list-style-type: none"> ○ Plandú tor íseal-dlúis ina gcuimseofar draighean (50%), sceach gheal (20%), coll (10%) agus cuileann (10%) san iarthair measctha le speicis eile (10%) amhail trom, saileach, agus na cinn a fhaightear sa cheantar áitiúil ○ Beidh na plandaí sceiche gile thart ar 90cm ar airde agus beidh siad plandaithe ag láir 50cm. Beidh na plandaí draighin agus plandaí eile thart ar 50cm ar airde agus beidh siad plandaithe ag láir 50 i línte dúbailte céimnithe, a bheidh 50cm óna chéile. ● Limistéir Gnáthóg Cúitimh (CHA) Feadh na Forbartha Bóthair atá beartaithe: Féach ar shuíomhanna ‘CHA’ ar Fhíoracha 12.4.01 go 12.4.14. •Beidh na limistéir atá aitheanta maidir le gnáthóg cúitimh ar mhaithe le maolú na dtionchar éiceolaíochta féideartha de réir mar atá siad leagtha amach thuas don bhithéagsúlacht. 	
Seandálaíocht, Oidhreacht Ailtireachta agus Chultúrtha		
Ginearálta	<p>Tá na bearta maolaithe atá beartaithe don chéim oibriúcháin mionsonraithe thíos. Tá na bearta sin molta chun aon tionchair indéacha ar an gcéim oibriúcháin den fhorbairt bóthair atá beartaithe ar na gnéithe sin, a mhaolú. Tá sé tugtha ar aird go gcomhlíonfar na bearta sin le linn na céime tógála nó roimhe sin:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Déanfar taifead mionsonraithe tírdhreacha grianghrafadóireachta agus i scríbhinn ar láithreáin seandálaíochta AH 15, 16, 29, 11, 12, 23 agus 26 lena suíomh reatha a chaomhnú roimh thógáil agus oibriú na forbartha bóthair atá beartaithe. Déanfaidh duine nó foireann a mbeidh na cáilíochtaí cuí acu é sin faoi Threoracha Airí i gcomhar leis an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus na Gaeltachta agus Seandálaí Thionscadal TII ● Déanfar taifead mionsonraithe tírdhreacha grianghrafadóireachta agus i scríbhinn ar struchtúir faoi chosaint BH 1, 7, 9, 10 agus 17 lena suíomh reatha a chaomhnú roimh thógáil agus oibriú na forbartha bóthair atá beartaithe. Déanfaidh duine nó foireann a mbeidh na cáilíochtaí cuí acu é sin faoi Threoracha Airí i gcomhar leis an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus na Gaeltachta agus Seandálaí Thionscadal TII ● Déanfar taifead mionsonraithe tírdhreacha grianghrafadóireachta agus i scríbhinn ar láithreáin oidhreacht cultúrtha CH 20, 23, 8, 25, 30, 35, 42 agus 54 lena suíomh reatha a chaomhnú roimh thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe. Déanfaidh duine nó foireann a mbeidh na cáilíochtaí cuí acu é sin faoi Threoracha Airí i gcomhar leis an Roinn Cultúir, Oidhreacht agus na Gaeltachta agus Seandálaí Thionscadal TII 	<p>Cé go dtaifeadfaidh na bearta maolaithe atá beartaithe comhthéacs reatha na láithreán sin a rachfar i gcion go hindíreach orthu, ní bainfidh siad tionchar iarmharach na forbartha bóthair atá beartaithe ar shuíomh na láithreán seo a leanas go hiomlán:</p> <p>AH 15/ BH 19 Caisleán Mhionlaigh – i ndiaidh an mhaolaithe beidh tionchar diúltach indéach measartha ag oibriú na forbartha bóthair atá beartaithe ar an gcaisleán</p> <p>AH 16/ BH 10 Teach Samhraidh – i ndiaidh an mhaolaithe beidh tionchar diúltach indéach measartha ag oibriú na forbartha bóthair atá beartaithe ar an gcaisleán</p>
Talmhaíocht		
Bóthar Oibriúcháin	<ul style="list-style-type: none"> ● Cailteanas buan is ea cailteanas talún talmhaíochta i ngeall ar thógáil na forbartha bóthair atá beartaithe nach féidir a mhaolú ach amháin trí chúiteamh. ● Cúiteofar feirmeoirí a chailleann foirgnimh mar gheall ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe. Le híocaíochtaí cúitimh beidh feirmeoirí ábalta foirgnimh a athsholáthar. ● Beidh na dáileachtaí talún deighilte ar fad inrochtana tríd na líonra bóithre áitiúla, trí bhóithre rochtana áise agus raonta rochtana ● I gcás go mbeidh na soláthairtí uisce agus leictreachais reatha ar pháirceanna nó ar chlóis feirme scartha, tabharfar an soláthar ar ais trí dhuchtáil a sholáthar nuair is gá. Mar mhalairt air sin, i gcás nach féidir duchtáil a dhéanamh, cuirfear foinse mhalartach uisce nó leictreachais ar fáil. Le híocaíochtaí cúitimh beidh feirmeoirí ábalta soláthairtí cumhachta agus uisce a athsholáthar ● D’fhéadfadh sé go gcaithfeadh úinéirí talún saoráidí feirme breise a thógáil (e.g. gabháltas eallaigh agus cróite tástála) ar a dtalamh dheighilte. D’fhéadfadh sé go gcaithfí teorainneacha páirce agus córais ghlais fraincín a atheagrú chun cruth athraithe na bpáirceanna a chur san áireamh. Tugtar aghaidh ar na cúrsaí sin sna híocaíochtaí cúitimh ● Déanfar uisce ón bhforbairt bóthair atá beartaithe a atreorú chuig locháin mhaolúcháin sula ndoirtfidh sé i sruthchúrsaí nó sa talamh. Rachaidh dearadh draenála na forbartha bóthair atá beartaithe trasna draenacha páirce atá ann agus iomprófar an t-uisce draenála chuig sruthanna éalaithe oiriúnacha ● Cuirtear san áireamh sa mheasúnacht seo tionchair dhíobhálacha eile amhail cailteanas foscaidh, baint teorainneacha páirce, cur isteach ar bhóithre feirme agus ar chórais ghlais fraincín agus méadú ar an mbaol go ndéanfaí treaspás ar thalamh phríobháideach mar gheall ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe. Bainfear leas as cúiteamh reachtúil chun úinéirí talún a chúiteamh as éifeachtaí iarmharacha agus chun go mbeidh na húinéirí talún ábalta bearta um maolú a dhéanamh agus oibreacha a athbhunú ar a dtalamh féin ● Íoslághdóidh tírdhreachú feadh na forbartha bóthair atá beartaithe an tionchar amhairc ar fheirmeacha feadh bhealach na forbartha bóthair atá beartaithe agus le himeacht ama cuirfear feabhas ar an bhfoscadh sna feirmeacha lena mbaimeann 	<p>Beidh 41 tionchar Suntasach, 8 dtionchar an-suntasach agus 4 thionchar throma fós ann agus déileálfar leo mar chuid den phróiseas ceannaigh talún agus comhaontófar iad níos déanaí le luachálaí. Níl cúiteamh ina chuid de phróiseas an MTT agus dá réir sin ní bhreithneofar a thuilleadh é.</p>

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
Sócmhainní Ábhartha Neamhthalmhaíochta		
Bóthar Oibriúcháin	<p>Mar thoradh ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe tiocfaidh laghdú 20 faoin gcéad ar Champas Spóirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, i ngeall ar an ualach a bheidh mar thoradh ar struchtúir tacaíochta an tarbhealaigh. Mar thoradh air sin caillfear dhá fhaiche imeartha féir de mhéid CLG.</p> <p>Dá réir sin, beidh plean agus straitéis campais spóirt nua de dhíth ar Champas Spóirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh. Le soláthar struchtúir tarbhealaigh ag Campas Spóirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh soláthrófar rochtain ó thuaidh agus ó theas ón gCampas Spóirt agus Abhainn na Gaillimhe le linn na céime oibriúcháin, lena gcoinneofar an nascacht agus an tréscailteacht faoin bhforbairt bóthair atá beartaithe.</p> <p>Déanfar trébhóthar den bhóthar reatha a sholáthraíonn rochtain ar Hewlett Packard agus ar Boston Scientific ag céim oibriúcháin na forbartha bóthair atá beartaithe. Beidh scaradh nua mar thoradh ar an trácht breise i gcomparáid leis an gcás ‘Dada a Dhéanamh’. Mar sin féin, le luas 50km/u cuirfear teorainn ar luasanna agus beidh an trácht le haghaidh rochtain áitiúil go ginearálta.</p> <p>Déanfar an clós stábla agus saoráidí gaolmhara do Ráschúrsa na Gaillimhe a athlonnú faoi mar a léirítear ar Fhíor 15.4.1 agus mionsonraithe in Aguisín A.15.2 rud a mhaolóidh na tionchair oibriúcháin ar an ráschúrsa.</p> <p>Soláthrófar bacainní torainn trasna achar na forbartha bóthair atá beartaithe chun méadú féideartha ar an torann a mhaolú faoi mar atá mionsonraithe i dtorann agus creathadh agus mar atá léirithe i bhFíoracha 17.1.1 go 17.1.15.</p>	<p>Maidir leis na tionchair iarmharacha ó na tionchair an-suntasach/shuntasacha ar fad, 54 réadmhaoin chónaithe, ocht réadmhaoin tráchtála agus cead pleanála cónaithe amháin, a cheannófar agus/nó a scartálfar chun freastal ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe, beidh siad fós ina dtionchair an-suntasach/shuntasacha toisc nach féidir maolú a dhéanamh chun an tionchar a laghdú. Ní féidir an tionchar iarmharach i ndiaidh cúitimh a mheasúnú toisc go bhfuil an cúiteamh atá le comhaontú mar chuid den cheannach talún lasmuigh de raon feidhme phróiseas an MTT.</p> <p>Ní féidir an tionchar iarmharach ar champas spóirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh a mheasúnú toisc go bhfuil an cúiteamh atá le comhaontú mar chuid den cheannach talún lasmuigh de raon feidhme phróiseas an MTT.</p> <p>Beidh tionchar dearfach iarmharach ar Ráschúrsa na Gaillimhe nuair a bheidh na bearta maolaithe tógtha le soláthar rochtana níos fearr ar an áitreabh agus clós stábla nua.</p>
Aer agus Athrú Aeráide		
Cáilíocht an aeir Aeráid	<p>Toisc go bhfuil sé tuartha go gcloífead leis na caihdeáin uile um cháilíocht an aeir maidir le cosaint shláinte an duine agus fásra, ní theastaíonn bearta sonraithe maolaithe ar bith.</p> <p>In <i>Transport Infrastructure Ireland Environmental Impact Assessment of National Road Schemes – A Practical Guide</i> sonraítear go bhfuil saincheisteanna faoin athrú aeráide lasmuigh de raon feidhme na Tuarascála MTT le haghaidh scéimeanna bóithre aonair toisc go bhfuil na saincheisteanna agus na bearta maolaithe ina n-ábhair i mbeartais agus straitéisí faoi leith arna leagan amach ag an rialtas.</p> <p>Mar sin féin, tá sé tuartha go gcuideoidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe leis an mbrú tráchta a bhaint ón taobh istigh de Chathair na Gaillimhe agus den cheantar máguaird trí thrácht atá ann agus trácht amach anseo a aistriú ón líonra bóithre atá ann go dtí an bonneagar bóithre nua. Dá bhrí sin, déantar laghdú ar agaí turais agus méadófar cinnteacht na bhfad turais d’úsáideoirí an iompair phoiblí agus feithiclí príobháideacha araon. Éascóidh an laghdú ar an mbrú tráchta athdháileadh an spáis bhóthair a bheidh ar fáil do rothaithe, do choisithe agus athchumróidh sé an líonra iompair phoiblí. Mar thoradh air sin laghdófar líon na dturas gairid comaitéara i gcarranna trí thurais le rothair/de chois a éascú. Tá an tionchar dearfach a bhaineann leis an aistriú córa sin deacair a chainníochtú i gcomhthéacs astaíochtaí carbóin, mar sin féin, beidh sé ina chuidiú le hastaíochtaí a laghdú.</p> <p>Sainaitníodh go bhfuil feabhsuithe ar líonra bus na Gaillimhe riachtanach chun freastal ar bhealach níos fearr ar phatrúin taistil atá ann agus amach anseo i gCathair na Gaillimhe. Beidh athdháileadh an spáis bhóthair don iompar poiblí ina chuidiú le seachadadh líonra bus níos fearr, rud a mbeidh laghdúithe ar astaíochtaí carbóin mar thoradh air. Lena chois sin, le soláthar iompair phoiblí níos fearr, bearta bainistíochta tráchta, saoráidí rothaíochta agus siúil agus tabhairt isteach an ‘Naisc traschathrach’ leis an SIG spreagfar aistriú córa i gcomhréir le Taisteal níos Cliste – Todhchaí Iompair Inbhuanaithe, Beartas Iompair Nua d’Éirinn 2009 – 2020. Tá an acmhainneacht leis an aistriú sin astaíochtaí gás ceaptha teasa a bhaineann leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe a laghdú sa todhchaí.</p> <p>Rinneadh laghdú 120g/km faoi 2012 ar astaíochtaí CO₂ ón meánfhlít carranna nua trí reachtaíocht AE maidir le feabhsuithe ar theicneolaíocht mótarfeithiclí agus úsáid mhéadaithe bithbhreoslaí.</p> <p>Sa Phlean Náisiúnta um Maolú déantar breac-chuntas ar líon beart maolaithe atá ann agus beart maolaithe féideartha don todhchaí atá á mbreithniú maidir le hiompar ar bhóthar, faoi mar a leanas: Bearta atá ann anois:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Córas cánachais i gcás go n-íoctar cáin bhóthair níos lú i gcás go bhfuil astaíochtaí CO₂ laistigh de na bandaí níos ísle • Deontais arna soláthar ag Údarás Fuinnimh Inmharthana na hÉireann (SEAI) chun ceannach feithiclí leictreonacha a dhreasú • Leas a bhaint as stáisiúin athbhreoslaithe gáis nádúrtha agus saoráidí insteallta gáis • Úsáid a bhaint as córais iompair chliste chun feabhas a chur ar éifeachtúlacht an bhonneagair agus úsáid as breoslaí i líonra iompair <p>Bearta atá á mbreithniú:</p>	<p>Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.</p> <p>Táthar ag súil go mbeifear ábalta astaíochtaí carbóin féideartha a chruthóidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe a chúiteamh leis na bearta atá léirithe i Straitéis Iompair na Gaillimhe, rud a bhainfidh an brú tráchta i gCathair na Gaillimhe agus leis na bearta atá léirithe sa Phlean Náisiúnta um Maolú.</p>

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
	<ul style="list-style-type: none"> • Bearta eile chun dlús a chur le glacadh na dteicneolaíochtaí ísealcharbóin • Méadú ar an gcáin charbóin ar bhreosla iompair • D'fhéadfaí an mhótarcháin agus an córas VRT a leasú tuilleadh i gcomhréir le feabhsuithe ar éifeachtúlacht fuinnimh agus laghduithe astaíochtaí i gcarranna agus veaineanna chun na buntáistí a bhaineann leis na feithiclí a astaíonn an méid is lú astaíochtaí a cheannach a dhreasú tuilleadh nó a choimeád • glacadh feithiclí ar mhalairt bhreosla a spreagadh, tacaíochtaí nó cóireáil fhabhrach d'fheithiclí peitрил agus díosail a bhaint nó a laghdú • Luasteorainneacha uasta a laghdú ar mhótarbhealaí go 110km/u chun astaíochtaí a laghdú. Tá sé sonraithe go bhfuil an dearadh luais don fhorbairt bóthair atá beartaithe ag 100km/u níos lú ná an 120km/u a bhíonn i bhfeidhm de ghnáth ar scéimeanna mótarbhealaí 	
Torann agus Creathadh		
Bóthar Oibriúcháin	<p>Sainítear na bearta maolaithe a theastaíonn chun na leibhéil torainn tráchta a laghdú ar bhonn na leibhéal torainn atá tuartha don Bhliain Deartha 2039 agus tá maolú torainn de dhíth le haghaidh 102 réadmhaoin feadh bhealach beartaithe na forbartha bóthair atá beartaithe don Bhliain Deartha.</p> <p>Bainfear úsáid as Dromchla Bóthair Íseal-torainn chun torann a chruthaítear ag an bhfoinse a laghdú.</p> <p>Cuirfear bacainní torainn mar atá mionsonraithe i dTábla 17.14 i gCaibidil 17, Torainn agus Creathadh agus Fíoracha 17.1.01 to 17.1.14 i bhfeidhm chun leibhéil torainn a laghdú feadh na conaire síolraithe idir an fhoinse (an fhorbairt bóthair atá beartaithe) agus na glacadóirí sonracha (tithe, scoileanna, séipéil etc.). Féadfar an sciathadh sin a thógáil mar bhundáil talún, bacainní torainn dlísithe nó comhcheangal díobh sin.</p>	Ní bheidh tionchar iarmharach suntasach ar bith ann.
Daoine		
Socheacnamaíocht	<p>Socheacnamaíocht</p> <p>Soláthar saoráidí trasnaithe ag acomhail Bhóthar Fhóraí Maola, Bhóthar Throscaigh, Bhóthar Bhearna an L1321 go Maigh Cuilinn, Bhóthar na Ceapaí agus Bóthar Bhaile an Mhóinín chun trasnú ócáideach coisithe agus/nó rothaithe trasna na forbartha bóthair atá beartaithe a éascú. Tá saoráidí trasnaithe do choisithe beartaithe chomh maith ag stáisiún ceann aistir Acomhal Bhóthar Ceangail Thuaidh an N59 agus Bóthar Mhaigh Cuilinn an N59 (Acomhal Pháirc na Sceach) agus ag naisc shlisbóthair le Bóthar Áth Cinn an N84. Tá sé beartaithe go soláthróidh lánaí rothaíochta rochtain ar fhaichí Lána an Mhuilleora agus Gort na Bró agus ag Acomhal Bhóthar Áth Cinn an N84.</p> <p>Tá na bearta sonracha maolaithe seo a leanas beartaithe chun feabhas a chur ar thaitneamhacht turais agus chun scaradh a íoslaghdú:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saoráidí trasnaithe do choisithe a chur ar fáil ag acomhail ag a bhfuil mionbhóithre a fhreastalaíonn ar phobail áitiúla tuaithe • Saoráid trasnaithe do choisí a chur ar fáil ag Acomhal Pháirc na Sceach le N59 an Bóthar Ceangail Thuaidh le linn na tógála agus an oibriúcháin • Saoráid trasnaithe do choisí a chur ar fáil ag Acomhal Bhóthar Áth Cinn an N84 le linn na tógála agus an oibriúcháin • Cosán a chur ar fáil laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe feadh Bhóthar na Scoile, an Caisleán Gearr • Comharthaíocht treo a chur ar fáil do Pháirc Gnó Chnoc Mhaoil Drise, lena n-áirítear cead díoltóireachta atá suite ansin le linn na céime tógála agus na céime oibriúcháin <p>Éascóidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe cur chun feidhme iomlán na mbearta siúil, rothaíochta agus iompair phoiblí ar fad atá leagtha san SIG. Le haistriú an tráchta ón N6 atá ann trí Chathair na Gaillimhe go dtí an fhorbairt bóthair atá beartaithe soláthrófar deis le feabhas a chur ar raonta coisithe agus rothaíochta agus saoráidí trasnaithe, lena n-áirítear leanúnachas ag mór-acomhail agus aistriú córa chuig modhanna eile seachas an carr príobháideach. Braitheann taitneamhacht turais siúil agus rothaíochta fheabhsaithe ar na saoráidí oiriúnacha sin a bheith ar fáil. Nuair a bheidh siad curtha chun feidhme, cuirfidh na saoráidí sin feabhas suntasach ar thaitneamhacht turais coisithe agus rothaithe mar aon le scaradh laghdaithe.</p> <p>I Sócmhainní Ábhartha Neamhthalmhaíochta thuas tá breac-chuntas déanta ar na bearta maolaithe atá beartaithe do shaoráidí Champas Spóirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh agus Ráschúrsa na Gaillimhe.</p>	<p>Socheacnamaíocht</p> <p>Beidh tionchair iarmharacha shuntasacha dhearfacha (agus i roinnt cásanna tionchair throma) ann i ngeall ar fheabhsuithe ar agaí turais agus ar an nascacht idir suíomhanna le an taobh thoir agus an taobh thiar de Chathair na Gaillimhe.</p> <p>Beidh glantionchar dearfach an-suntasach in ionad na dtionchar beag iarmharach ar an turasóireacht i ngeall ar an nascacht níos fearr a sholáthróidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe agus an rochtain níos fearr isteach i gCathair na Gaillimhe.</p> <p>Tionchar dearfach suntasach go trom is ea aistriú an tráchta ó na bealaí reatha a bhfuil brú ard tráchta iontu ar an N6 atá ann agus ar bhóithre eile, mar shampla, i nDabhach Uisce, ar agaí turais agus ar thaitneamhacht turais tiománaithe, rothaithe agus coisithe chomh maith le taitneamhacht ghinearálta na ndaoine atá ina gcónaí agus ag obair taobh leis na bóithre sin.</p> <p>Beidh tionchar dearfach trom iarmharach i bhfeidhm ar ghnólachtaí a oibríonn ó Pháirc Gnó na Páirce Móire agus ó eastát tráchtála/tionsclaíochta eile in aice láimhe ó thaobh rochtana i bhfad níos fearr ar Bóthar Thuama an N83 agus idir an bóthar sin agus an N6. Baineann an tionchar dearfach sin chomh maith le gnó Boston Scientific, cé go dtabharfar méid áirithe scartha isteach idir na saoráidí atá ann agus na saoráidí atá beartaithe a mhaolófar le saoráidí trasnaithe feithiclí agus coisithe.</p>
An Ghaeilge	<p>An Ghaeilge</p> <p>Beidh logainmneacha luaite i gcomhréir leis an Ordú um Logainmneacha ábhartha arna eisiúint faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003</p>	An Ghaeilge

Foinse / Scála na hIarmharta	Rialú agus Maolú	Tionchair Iarmharacha Shuntasacha
Sláinte an duine	<p>Sláinte an duine Tá na bearta maolaithe atá beartaithe maidir le tionchair fhéideartha um cháilíocht an aeir, torann, uisce agus ithreacha sainithe thuas sna codanna faoi seach. Déanfar cur chun feidhme na mbearta maolaithe sin, astaíochtaí, lena n-áirítear aer agus torann a rialú go dóthanach lena chinntiú nach mbeidh éifeacht dhíobhálach ar bith ar shláinte an duine.</p>	<p>Beidh tionchar dearfach iarmharach ar an nGaeilge nuair a bheidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe ag oibriú.</p> <p>Sláinte an duine Cosaint na Sláinte Ó dhearcadh an phobail de ar an iomlán beidh tionchar iarmharach beagáinín dearfach mar thoradh ar chur chun feidhme na mbearta maolaithe.</p> <p>Mar an gcéanna, ó taobh na sláinte síceolaíche de ar an iomlán ó dhearcadh an phobail meastar go bhfuil tionchair na forbartha bóthair atá beartaithe ina dtionchair dhearfacha. Arís, tá daoine aonair ann a bhféadfaí dochar a dhéanamh dóibh agus is cosúil go mbeadh daoine a bhfuil sé éigeantach go dtógfaidh a dtithe ina measc iad sin den chuid is mó. Beidh an tionchar iarmharach dearfach.</p> <p>Feabhsuithe ar an tSláinte D'fhéadfadh deis an-suntasach le haghaidh feabhsuithe ar an tsláinte a bheith i gceist leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe. Áirítear orthu sin an acmhainneacht le haghaidh forbairt eacnamaíoch chomh maith le turasóireacht, a bhfuil baint aige sin ann féin le stádas sláinte níos fearr. Tá an acmhainneacht ann le haghaidh feabhsuithe ar an tsláinte shóisialta agus laghdú ar an dífhostaíocht agus go háirithe ar an dífhostaíocht fhadtéarmach. Má bhaintear amach acmhainneacht dá leithéid soláthróidh sé buntáistí lena n-áirítear laghdú ar an éagothroime sa tsochaí. Tá an acmhainneacht ann chomh maith le haghaidh deis mhéadaithe chun dul i mbun aclaíochta. Tá an acmhainneacht ann le haghaidh laghdú ar thimpistí ar bhóithre agus laghdú comhfhreagrach ar an mbásmhaireacht agus ar an ngalracht. Tá sé d'acmhainne leis éascú le rochtain agus go mbeidh feabhas ar an idirghníomhaíocht shóisialta. Éascófar rochtain níos gaiste agus níos iontaofa ar sheirbhísí éigeandála amhail otharcharranna. Beidh an tionchar iarmharach dearfach.</p> <p>Feabhas ar Rochtain ar Sheirbhísí Tá an acmhainneacht ann d'fheabhas suntasach ar an rochtain ar sheirbhísí. Baineann na tairbhí maidir leis sin le cónaitheoirí Chathair na Gaillimhe agus chomh maith le cónaitheoirí níos faide i gcéin. Beidh an tionchar iarmharach an-dearfach.</p>

20.4 Bearta Cúitimh

20.4.1 Daoine

Tá an cúiteamh maidir le ceannach réadmhaoine le comhaontú mar chuid den cheannach talún agus tá sé lasmuigh de raon feidhme phróiseas an MTT agus mar sin, ní phléitear a thuilleadh é sa chaibidil seo.

20.4.2 Bithéagsúlacht

I gcás nach bhfuil tionchair iarmharacha shuntasacha ar an mbithéagsúlacht mar thoradh na forbartha bóthair atá beartaithe, in ainneoin na mbeart, tá bearta cúitimh beartaithe chun na tionchair atá tuartha a chúiteamh nó a laghdú⁵. Ní bearta cúitimh iad sin i gcomhthéacs cheanglais Airteagal 6(4) den Treoir maidir le Gnáthóga toisc nach bhfuil cúiteamh á dhéanamh acu i leith tionchair a mbeadh drochéifeacht aige ar shláine láithreáin Eorpaigh ar bith. Faoi mar a baineadh de thátal sa NIS, ní bheidh drochthionchar ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar shláine láithreán Eorpach.

Cailteanas gnáthóg

Cúiteofar limistéir na foraoise gláraí iarmharaí [*91E0], na Fraochmhá tirime [4030], an fhéaraigh Chailcrigh [6210] agus an Mhóinéir Molinia [6410] a chaillfear lasmuigh de láithreán Eorpach ar bith mar thoradh ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe. I ngach cás tá limistéar gach cineál gnáthóige atá á sholáthar níos mó ná an méid atá á chailleadh.

Ní féidir na cailteanais de ghnáthóg cosáin aolchloiche (lasmuigh de láithreán Eorpach ar bith), Tobar clochraithe (lasmuigh de láithreán Eorpach ar bith) agus Fraochmhá fliche [4010] (lasmuigh de láithreán Eorpach ar bith) a chúiteamh go díreach. Mar sin féin, cruthófar limistéir ghnáthóg gaolmhar chun gnóthachan bithéagsúlachta a chur ar fáil do ghnáthóga gaolmhara talún portaigh agus aolchloiche go háitiúil. Is ionann an limistéar de ghnáthóg Fraochmhá tirime atá á chruthú agus thart ar 7.06ha agus tá sé sin níos mó ná cailteanais chomhcheangailte a bhaineann leis an gcineál gnáthóg sin agus aon Fhraoch fliuch/Mhóinéir Molinia le chéile (c.4.78ha). Is ionann an limistéar de ghnáthóg fhéaraigh Chailcrigh atá á chruthú agus thart ar 7.4ha agus tá sé sin níos mó ná cailteanais chomhcheangailte an chosáin Aolchloiche agus na gnáthóige féaraigh Chailcrigh le chéile (thart ar 1.24ha).

Tá sonraí iomlána maidir leis an bPlean Bainistíochta um Chúiteamh Gnáthóg i ndáil le gach cineál gnáthóg Iarscríbhinn I, monatóireacht san áireamh, curtha ar fáil in **Aguisín A.8.26**. Tá na limistéir ina gcruthófar gnáthóga cúitimh léirithe ar **Fhíoracha 8.23.1 go 8.23.14**.

Agus cúiteamh á dhéanamh do chailteanais na gcineálacha gnáthóige sin, ní dóigh go mbeidh éifeacht iarmharach shuntasach mar thoradh ar an bhforbairt bóthair atá

---

⁵ “Cuireann cúiteamh síos ar bhearta a dhéantar chun éifeachtaí iarmharacha a chúiteamh a bhí mar thoradh ar chailteanas gnéithe éiceolaíochta nó damáiste buan do ghnéithe éiceolaíochta in ainneoin bearta maolaithe” (CIEEM, 2016)

beartaithe, ar scála geografach ar bith, ar Fhorois ghlárach iarmharach [*91E0], ar Fhraochmhá thirim [4030], ar Fhéarach cailcreach [6210] nó ar Mhóinéar Molinia [6410] i ndiaidh na mbeart cúitimh.

Tá achoimre déanta air sin thíos i **dTábla 20.3**.

Tá roinnt cineálacha gnáthóige lena mbaineann tábhacht áitiúil bithéagsúlachta a chaillfear ar bhonn buan mar thoradh ar an bhforbairt atá beartaithe, agus i gcás go ndóigh go mbeidh éifeachtaí suntasacha iarmharacha diúltach ann.

- Toibreacha cailcreacha (FP1)
- Féarach aigéid tirim-taise (GS3)
- Seascann agus riasc lag (PF2)
- Coillearnach leathanduilleach (measctha) (WD1)
- Fálta sceach (WL1)
- Crannteorainneacha (WL2)

Astu sin, cúiteoidh an plandú atá beartaithe i ndearadh an tírdhreacha cailteanas limistéir na coillearnaí leathanduille (measctha) (WD1), na bhfálta sceach (WL1) agus na gcrainnteorainneacha (WL2) trí limistéar coibhéiseach, nó limistéar níos mó ná an limistéar atá á chailleadh de bharr na forbartha bóthair atá beartaithe a sholáthar, faoi mar a leanas:

- Coillearnach leathanduilleach (measctha) (WD1) - > 2.62ha
- Fálta sceach (WL1) - > 7.8km
- Crannteorainneacha (WL2) - > 4km

Agus cúiteamh á dhéanamh do chaillteanas na gcineálacha gnáthóige sin, ní dóigh go mbeidh éifeacht iarmharach shuntasach mar thoradh ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe, ar scála geografach ar bith ar choillearnach leathanduilleach (measctha), (WD1) ar fhálta sceach (WL1) agus ar chrainnteorainneacha (WL2).

Mar sin féin, is dóigh go mbeidh éifeacht iarmharach shuntasach dhiúltach ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe, ar an scála geografach áitiúil, mar thoradh ar chaillteanas buan ghnéithe na dtoibreacha cailcreacha (FP1), c.7.81ha d'Fhéarach aigéid tirim-taise (GS3) agus c.0.13ha de ghnáthóg seascainn agus réisc laig (PF2).

Tábla 20.3: Achoimre ar caillteanas Iarmharach gnáthóige Tosaíochta Iarscríbhinn I/Iarscríbhinn I lasmuigh de láithreán Eorpach ar bith i ndiaidh cúitimh

Cineál ghnáthóg Iarscríbhinn I	Limistéar Buan Caillteanais Ghnáthóg	Limistéar Cúitimh Gnáthóige a Cruthaíodh	Caillteanas Iarmharach Gnáthóg	Suntasacht an Tionchair Iarmharaigh i nDiaidh Cúitimh
Toibreacha clochraithe [*7220]	Gné thobair chlochraithe amháin	n/b	Gné thobair chlochraithe amháin	Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil ar an scála geografach contae
Foraois ghlárach iarmharach [*91E0]	c.0.1ha	c.0.18ha	Ceann ar bith	Ní bheidh éifeacht iarmharach shuntasach ar bith
Cosán aolchloiche [*8240]	c.0.54ha	n/a	c.0.54ha	Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil ar an scála geografach idirnáisiúnta
Fraochmhá fhliuch [4010]	c.2.06ha	n/a	c.2.06ha	Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil ar an scála geografach náisiúnta
Fraochmhá thirim [4030]	c.1.85ha	c.7.06ha	Ceann ar bith	Ní bheidh éifeacht iarmharach shuntasach ar bith
Fraochmhá fhliuch/Fraochmhá thirim/ <i>Molinia</i> [4010/4030/6410]	c.0.87ha	n/a	c.0.87ha ⁶	Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil ar an scála geografach náisiúnta
Féarach cailcreach [6210]	c.0.7ha	c.7.14ha	Ceann ar bith	Ní bheidh éifeacht iarmharach shuntasach ar bith
Móinéar <i>Molinia</i> [6410]	c.0.28ha	c.0.49ha	Ceann ar bith	Ní bheidh éifeacht iarmharach shuntasach ar bith

Ialtóga

Déanfar caillteanas na bhfaráí níos “suntasai” (e.g. faráí máithreachais nó faráí a úsáideann Crú-ialtóga) a chúiteamh trí struchtúir athsholáthair a thógáil (faraí saorga) i suíomhanna gar don fhara bunaidh.

⁶ Glactar leis gur Fraochmhá thirim é, nach féidir é a chúiteamh go díreach.

Tá dhá chuspóir leis na faraí saorga. Ar an gcéad dul síos, lena chinntiú nach mbeidh glanchaillteanas deiseanna fáirthe do na hialtóga faoina bhfuil sé dearbhaithe go bhfuil siad ag fáireadh laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe. Ar an dara dul síos, aithníodh go mbeidh méadú dosheachanta ar na rátaí básmhaireachta i ngeall ar imbhuailtí ar bhóithre faoi mar a thugtar le tuiscint le fianaise eolaíoch (féach **Cuid 8.5.6.2.2**). Mar sin is é dara feidhm na bhfaraí athsholáthair dálaí feabhsaithe a chruthú d'ialtóga chun pórú agus chun an méadú dóchúil ar bhásmhaireacht a chúiteamh.

Tá ceithre struchtúr fara shaorga beartaithe ag na suíomhanna seo a leanas:

- Achadh an Churraigh
- Caisleán Mhionlaigh
- Coill Mhionlaigh
- Baile an Dúlaigh

Cloífidh feistiú mionsonraithe na bhfaraí saorga sin le moltaí éiceolaí ialtóg ag a bhfuil taithí agus déanfar tuilleadh comhairliúcháin le hIontaobhas Fiadhúlra Uinsinn lena chinntiú go gcuirfear na heispéiris sna teicnící sin san áireamh agus tá siad mionsonraithe i **gCaibidil 8, Bithéagsúlacht**.

Caithfear sciathadh a dhéanamh thart ar na struchtúir fara saorga chun nach mbeidh aon chur isteach orthu ón gcéim tógála trí bhalla clár láidir nó sciathadh caschoille agus crios maolánach cuí thart ar an bhfara. Braithfidh tosca an phlandaithe ar an topagrafaíocht áitiúil agus an tírdhreach mórthimpeall agus cinnfidh an t-éiceolaí ialtóg é de réir cáis.

Ba cheart a thabhairt faoi deara gur cuireadh san áireamh sa straitéis um maolú, faoi mar atá léirithe i **gCuid 20.2**, a chinntiú gur éascaíodh pasáiste faoin bhforbairt bóthair atá beartaithe i gcomharsanacht na bhfaraí trí thóchair a chur faoin bhforbairt bóthair atá beartaithe i suíomhanna chomh gar do na faraí agus is féidir.

Struchtúir Reatha a Athfheistiú

Ag Ch. 12+960 tá an garáiste scoite athchóirithe (gar do PBR183) ó dheas ón bhforbairt bóthair atá beartaithe le coimeád agus le hathchóiriú lena úsáid ag roinnt speiceas lena n-áirítear ialtóga fadcluasacha Donna agus Crú-ialtóga. Tá an foirgneamh sin i suíomh a mbaineann tábhacht straitéiseach leis mar go nascaíodh sé leis an bplandú líneach ar thaobh theas na forbartha bóthair atá beartaithe agus níl sé ach thart ar 250m ón Uasbhealach Fiadhúlra atá beartaithe sa Chaisleán Gearr agus laistigh de chonair éiceolaíoch áitiúil ag dul isteach in Cooper's Cave, láithreán geimhriúcháin agus cúplála cruthaithe do Chrú-ialtóga. Déanfar mionobair athchóirithe laistigh agus lasmuigh den struchtúr seo chun limistéar te a chruthú sa díon ann ar mhaithe le fara sa samhradh agus pórúchán agus freisin coinníollacha fuara don tréimhse geimhriúcháin. Léiríonn **Pláta 8.9** i **gCaibidil 8 Bithéagsúlacht** an suíomh sin.

Boscaí Ialtóg

Más féidir lonnófar boscaí ialtóg gar do na faraí a chaillfear ach ní díreach in aice leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe i gcás go bhfuil an baol is airde imbhuailtí ann.

Tógfaidh saineolaí ialtóg na boscaí ialtóg, nó beidh siad faoi mhaoirseacht saineolaí ialtóg.

Díreofar na boscaí ialtóg sin ar ialtóga Feascracha, ialtóga feascaracha Sopránacha agus ialtóga fadchluasacha Donna agus cuimseoidh siad boscaí hata Chineál Schwegler 1FF agus 2FN (nó a gcoibhéis) toisc gur léiríodh gur éiríodh leo sin do na speicis sin in Éirinn⁷. Trí bhoscaí a fheistiú ar chuailí gar d'imeall na gceannbhrat crainn beifear ábalta na boscaí a choinneáil ar feadh tréimhse fhada, seachas boscaí a fheistiú ar chrainn bheaga a bhfuil a bhfad saoil teoranta.

Suiteálfar bosca roicéid (mar atá léirithe in **Aguisín A.8.25** - féach Líníocht GCOB-3000-D-002 in Aguisín F den iarratas ar cheadúnas maolaithe ialtóg) ag Ch. 3+320 gar don fhara ag PBR241 (féach **Fíor 8.21.1**) seachas bosca ialtóg feistithe don fhoirgneamh féin ionas nach mbainfear óna luach oidhreachta cultúrtha. Áireofar iad seo a leanas ar suíomhanna na mboscaí, atá léirithe ar **Fhíoracha 8.24.1** go **8.24.15**:

- Ch. 3+320: Bosca roicéid le tógáil siar ó fhoirgneamh PBR241
- Ch. 10+050: 5 bhosca le tógáil feadh imeall an cheannbhrat chrainn gar don íosbhealach
- Ch. 11+400: 4 bhosca le tógáil ar an mbóthar isteach i gCairéal Leacaigh
- Ch. 15+100: 4 bhosca ialtóg le tógáil ó theas ó Ráschúrsa na Gaillimhe

I gcás boscaí ialtóg a sholáthrófar chun faraí crann ialtóg atá le leagan a athsholáthar, beidh na boscaí ina mboscaí ialtóg 1F chineál Schwegler (nó a gcoibhéis) a thógfar ar chrainn nó struchtúir oiriúnacha a bheidh coimeáda laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe i gcomharsanacht an chrainn a chaillfear más féidir. Cinnfidh an speisialtóir ialtóg cineál agus suíomh boscaí ialtóg ar bith a theastóidh ag an am sin ach sainaithníodh réamh-limistéir le haghaidh boscaí ialtóg i limistéir choillearnaí thart ar Mhionlach, Cúil Each, ar struchtúir choimeáda agus na ballaí cairéil ag Cairéal Leacaigh agus i limistéir gar do linnte maolúcháin agus insíothlúcháin.

Déanfar na faraí nua, struchtúir athfheistithe agus boscaí ialtóg ar fad a thógáil sula dtosófar glanadh na láithreán le go mbeidh na faraí athsholáthair ar fáil d'ialtóga agus go bhfuil seans réasúnta ann go dtiocfaidh siad orthu sula gcaillfear an fara atá ann. Is féidir boscaí a thógáil am ar bith den bhliain agus chomh luath agus is féidir más féidir toisc go bhfuil an toiliú riachtanach i bhfeidhm don fhorbairt bóthair atá beartaithe.

---

⁷ McAney K. agus Hanniffy, R. (2015) *The Vincent Wildlife Trust's Irish Bat Box Schemes* <http://www.mammals-in-ireland.ie/wp-content/uploads/2015/11/Ireland-Bat-Box-Project-Report-WEB.pdf>

Cosaint faraí saorga atá beartaithe le linn na n-oibreacha tógála

- Déanfar faraí agus boscaí ialtóg nuachruthaithe laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe a chosaint ó éifeachtaí díobhálacha an torainn agus an tsoilsithe le linn na céime tógála toisc go bhfuil sé ina ghné riachtanach sa straitéis um maolú go mbeidh ialtóga ábalta dul isteach iontu agus iad a úsáid le linn an ama sin
- Beidh painéil adhmaid ar airde lena dtugtar scáthú agus foscadh do na príomhghnéithe rochtana faraí thart ar na faraí saorga atá ann agus na faraí atá beartaithe atá coimeádta laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe
- Áireofar speicis tor a fhásann go gasta nó saileach a fhásann go gasta má bhíonn na dálaí talún oiriúnach le plandú thart ar na faraí reatha agus beartaithe. Beidh sé mar aidhm leis an bplandú ialtóga a threorú ar shiúl ón gcrios tógála oscailte i dtreo gnéithe líneach. B'fhéidir go mbeadh úsáid as speiceas neamhdhúchasacha oiriúnach i roinnt suíomhanna i gcás go bhfuil sé tábhachtach fásra a bhunú
- Beidh na struchtúir ar fad glasáilte agus ní úsáidfear iad chun críocha ar bith eile mar stóráil ábhair nó mar fhoscadh gan comhaontú ó Chléireach Éiceolaíoch na nOibreacha
- Déanfaidh an conraitheoir an chothabháil ar na faraí atá ann agus na faraí atá beartaithe atá coimeádta laistigh de theorainn na forbartha atá beartaithe, i mbail ina mbeidh ialtóga ábalta dul isteach iontu agus iad a úsáid, go dtí go mbeidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe críochnaithe agus glacfaidh an t-údarás áitiúil ceannas air ansin. Áireofar ar an gcothabháil deiseanna caighdeánacha foirgnimh thar am agus freagairt a thabhairt ar thorthaí mhonatóireacht na bhfaraí (e.g. an taise a mhéadú nó a laghdú)

Cúiteamh le haghaidh cailteanas gnáthóg sealgaireachta

Bainfear thart ar 7 ha de ghnáthóg coillearnaí-féaraigh-fálta sceach-scrobarnaí ón limistéar idir Abhainn na Gaillimhe agus an Bóthar Nua i Mionlach. Baineann pobal na gCrú-ialtóg úsáid as an ngnáthóg sin agus dá bhrí sin tá an baol ann go laghdófar an rath pórúcháin mura gcuirtear plandú athsholáthair ar fáil.

Sainithníodh limistéar talún atá laistigh de phríomhlimistéar sealgaireachta aitheanta fhara Chaisleán Mhionlaigh (PBR06) ach ní gnáthóg bheathaithe optamach í. Tá sé cuimsithe de pháirceanna oscailte de mhéideanna éagsúla a úsáidtear d'fhéarach eallaí íseal-dlúis. Déanfar na fálta sceach a mhéadú sa limistéar sin agus cuirfear mothair choill, sceiche ghil, chuilinn agus dharach ar fáil i gcúpla ceann de na páirceanna chun paistí gnáthóg adhmaid agus féaraigh a chruthú. Leanfar le féarach ar na tailte toisc gur léiríodh gur fearr sealgaireacht thart ar thalamh innilte ná ar tailte neamhinnilte (Downes et al, 2016).

Beidh an nascacht leis na limistéir shealgaireachta daingnithe chomh maith trí na stráicí plandaithe atá beartaithe a cheangal do na fálta sceach agus na himill choillearnaí.

Cuirfidh plandú na bhfálta sceach nua i bpáirceanna idir an fhorbairt bóthair atá beartaithe agus Caisleán Mhionlaigh feabhas ar acmhainní sealgaireachta an phríomhlimistéir shealgaireachta. Áireofar ar an bplandú sin fálta sceach

dúchasacha nádúrtha a bheidh plandaithe trasna na bpáirceanna atá ann chun na faid fálda sceach gar don fhara nua atá beartaithe do Chrú-ialtóg a mhéadú (féach **Cuid 8.6.7.2**). Beifear ag innilt fós ar na páirceanna agus is féidir na fálda sceach a chur le geataí na bpáirceanna de réir mar a theastaíonn ar an gcoinníoll go gcoinnítear na bearnaí chomh beag agus is féidir.

Is ionann an limistéar d'fheabhsú gnáthóg chun an cailteanas gnáthóg oiriúnach ialtóg de bharr na forbartha bóthair atá beartaithe a chúiteamh agus thart ar 8ha. (féach ar **Fhíor 8.24.7**).

Baineann an clár monatóireachta d'ialtóga atá léirithe i **dTáblaí 20.1** agus **20.2** thuas freisin leis na bearta cúitimh d'ialtóga a bhfuil cur síos déanta orthu sa chuid seo.

Achoimre

Is dóigh go mbeadh na héifeachtaí suntasacha iarmharacha seo a leanas ag an bhforbairt bóthair atá beartaithe ar an mbithéagsúlacht, in ainneoin chur chun feidhme na mbeart maolaithe agus cúitimh atá beartaithe.

- Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil, ar an scála geografach idirnáisiúnta, le haghaidh cailteanas buan c.0.54ha de chosán Aolchloiche ghnáthóga tosaíochta Iarscríbhinn I [*8240]
- Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil, ar an scála geografach náisiúnta, le haghaidh cailteanas buan c.2.93ha de Fhraochmhá thirim ghnáthóga tosaíochta Iarscríbhinn I [4010]⁸
- Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil, ar an scála geografach náisiúnta, le haghaidh cailteanas buan gné tobair Chlochraithe [*7220] ag Cairéal Leacaigh
- Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil, ar an scála geografach náisiúnta, le haghaidh cailteanas féideartha buan láithreáin neide ag Cairéal Leacaigh
- Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil ar an scála geografach áitiúil, ar gach speiceas ialtóg mar gheall ar láithreach na forbartha bóthair atá beartaithe laistigh de na limistéir shealgaireachta
- Éifeacht iarmharach shuntasach dhóchúil, ar an scála geografach áitiúil, le haghaidh chailteanas buan 15 thobar chailcreacha (FP1) ag Cairéal Leacaigh, c.7.81ha d'fhéarach aigéid Tirim-taise (GS3) agus c.0.13ha de ghnáthóg seascainn agus réisc Laig (PF2)

Beidh éifeacht ag na tionchair iarmharacha suntasacha seo freisin ar na limistéir bithéagsúlachta áitiúla:

- Limistéar bithéagsúlachta áitiúil Bhóthar an Chósta (R336) go dtí Bóthar Mhaigh Cuilinn an N59

Tionchar iarmharach ag an scála geografach náisiúnta do chailliúint na gnáthóige den fhraoch fliuch [4010].

⁸ Faoi mar a sonraíodh i **dTábla 8.40**, cuimsíonn sé sin c.2.09ha de ghnáthóg ina bhfuil Fraochmhá thirim den chuid is mó agus c.0.82ha breise de mhósáic ghnáthóige in bhfuil Fraochmhá fliuch.

Tionchar iarmharach ag an scála geografach áitiúil do chailliúint Féarach aigéid tirim-taise (GS3) agus Seascann agus riasc (PF2) chomh maith leis na tionchair ar speicis na n-ialtóg anseo.

- Limistéar bithéagsúlachta áitiúil Abhainn na Gaillimhe agus Lochanna Chúil Each

Tionchar iarmharach ag an scála geografach áitiúil mar gheall ar thionchair ar speicis na n-ialtóg anseo.

- Limistéar bithéagsúlachta áitiúil Mhionlaigh go Cnoc Chúil Each

Tionchar iarmharach ag an scála geografach idirnáisiúnta do chailliúint na gnáthóige cosáin aolchloiche [8240].

Tionchar iarmharach ag scála geografach an chontae do chailliúint Fuaráin clochraithe [*7220] agus an tionchar ar an bhFabhcún Gorm

Tionchar iarmharach ag scála geografach áitiúil ó chailliúint fuaráin Chailcreacha (FP1) agus tionchair ar speicis na n-ialtóg atá anseo.

- Limistéar bithéagsúlachta áitiúil Bhaile an Dúlaigh - An Caisleán Gearr

Tionchar iarmharach ag an scála geografach áitiúil mar gheall ar thionchair ar speicis na n-ialtóg anseo.

- Limistéar bithéagsúlachta áitiúil Dhabhach Uisce

Tionchar iarmharach ag an scála geografach idirnáisiúnta do chailliúint na gnáthóige cosáin aolchloiche [8240].

Tionchar iarmharach ag an scála geografach áitiúil mar gheall ar thionchair ar speicis na n-ialtóg anseo.

Cé nach féidir na héifeachtaí iarmharacha suntasacha a bhaineann le cailiteanais de ghnáthóg cosáin aolchloiche agus fraochmhá fliche a chúiteamh go díreach, cruthófar limistéir ghnáthóg gaolmhar chun gnóthachan bithéagsúlachta a chur ar fáil do ghnáthóga gaolmhara talún portaigh agus aolchloiche go háitiúil Is ionann an limistéar de ghnáthóg Fraochmhá tirime atá á chruthú agus thart ar 7.06ha agus tá sé sin níos mó ná cailiteanais chomhcheangailte a bhaineann leis na gnáthóga portaigh go léir le chéile (c.4.78ha). Is ionann an limistéar de ghnáthóg fhéaraigh Chailcright atá á chruthú agus thart ar 7.14ha agus tá sé sin níos mó ná cailiteanais chomhcheangailte an chosáin Aolchloiche agus na gnáthóige féaraigh Chailcright le chéile (thart ar 1.24ha).

20.5 Forléargas

Tá saincheistanna iompair criticiúla i gCathair na Gaillimhe agus sa cheantar máguaird lena dteastaíonn réiteach práinneach: Tá srianta suntasacha ann, áfach, maidir le bonneagar iompair nua a fhorbairt i nGaillimh de bharr (i) cruth fisiciúil na cathrach (ii) an spás teoranta atá ar fáil (iii) an timpeallacht thógtha agus na limistéir chónaithe ar an dá thaobh d'Abhainn na Gaillimhe, agus (iv) láithreachtaí láithreán ainmnithe lena mbaineann suntasacht idirnáisiúnta.

Agus na srianta sin á gcur san áireamh beidh tionchair iarmharacha shuntasacha mar thoradh ar an bhforbairt bóthair atá beartaithe faoi mar atá léirithe thuas sa chaibidil seo. Mar sin féin, ní mór breathnú air sin agus é a chothromú i gcomhthéacs na tairbhe foriomláine a sheachadfaidh an fhorbairt bóthair atá beartaithe, atá tuairiscithe thuas agus i **gCaibidil 3, An Gá atá leis an bhForbairt Bóthair atá Beartaithe**.

Breithníodh lear mór roghanna eile a mbaineann níos mó damáiste leo i gcomhthéacs scartáil réadmhaoin agus tionchair fhéideartha chomhshaoil eile i gcomparáid leis an bhforbairt bóthair atá beartaithe. Mar sin féin, tá a lán tionchar iarmharach suntasach/an-suntasach fós ann ach níl siad teoranta do scartáil 44 réadmhaoin chónaithe agus ceannach 10 réadmhaoin chónaithe eile, scartáil ceithre réadmhaoin tráchtála agus ceannach réadmhaoin tráchtála amháin eile agus ceannacha cead pleanála cónaithe amháin agus tionchar iarmharach suntasach ar Champas Spóirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh.

Tá an fhorbairt bóthair atá beartaithe ina príomhghné i Straitéis Iompair na Gaillimhe agus léirítear an réiteach is fearr ann ar na saincheistanna iompair ar a ndéantar cur síos i **gCaibidil 3, An Gá leis an bhForbairt Bóthair atá Beartaithe** agus tacaíonn sé le taisteal níos inbhuanaithe ar na cúiseanna seo a leanas:

- Soláthróidh sé **bealach straitéiseach** trasna Abhainn na Gaillimhe gan ghá dul trí lár na cathrach
- Beidh an bealach straitéiseach sin ina thrasghearradh **ardchaighdeáin** agus soláthróidh sé an **acmhainn a theastaíonn don trácht straitéiseach** a fhreastalaíonn ar an gcathair agus a nascann an contae leis an líonra náisiúnta
- Feabhsaíonn sí **an nascacht le Réigiún an Iarthair** i.e. limistéir agus cúlchríoch an chontae atá thar limistéar na cathrach
- Lena chois sin, tá rochtain ar an mbealach straitéiseach seo teoranta do na hacmhail a **chsonóidh an buntáiste bóthair amach anseo** agus ciallaíonn sé go bhfuil a **acmhainn slán**
- Baineann tábhacht Eorpach leis an mbealach seo ag cur san áireamh go síneann **ainmniúchán líonra cuimsitheach TEN-T** siar ón gcathair go dtí ceann aistir na forbartha bóthair atá beartaithe agus soláthróidh sé nasc le Réigiún an Iarthair de chaighdeán bealaigh chuimsithigh de réir TEN-T
- Soláthraíonn an bealach seo **naisc riachtanacha cathrach** chun an trácht a dháileadh ar mhodh níos fearr
- Trí a **dhul i ngleic le ceistanna brú tráchta na cathrach**, soláthróidh sí **cáilíocht beatha níos fearr** d'áitritheoirí na cathrach agus soláthróidh sí **timpeallacht i bhfad níos sábháilte** le cónaí ann
- Trí **laghdú a dhéanamh ar líon na gcarranna** ar na bóithre laistigh de lár na cathrach agus feabhas a chur ar sráid-dhreacha, éascófar oibrithe agus mic léinn chun turais a dhéanamh ag baint úsáide as **modh iompair ilchóracha**. Áirítear leis sin siúl, rothaíocht agus taisteal ar an gcóras iompair phoiblí
- Soláthraíonn sé nascacht leis na bóithre náisiúnta trí acomhail chun aistriú gluaiseachtaí trasna na cathrach chuig an mbonneagar bóithre nua a uasmhéadú, agus mar sin déantar **limistéar lár na cathrach a fhuascailt agus a shaoradh**

ón mbrú tráchta a bhíonn ann mar gheall ar thrácht a bhíonn ag iarraidh droichead lár na cathrach a rochtain chun Abhainn na Gaillimhe a thrasnú

- Meallann sé trácht ó limistéar lár na cathrach agus mar sin éascaítear athdháileadh spáis bhóithre ar an iompar poiblí rud a chuirfidh feabhas ar **iontaofacht fad turais don iompar poiblí**
- **Freastalaíonn sé ar an éileamh mór** idir criosanna ar cheachtar taobh den chathair
- Soláthraíonn sé bealach breise trasna na habhann le **nascacht ar ais chuig an gcathair** ar cheachtar taobh den trasnú droichid
- Éascaíonn sé **timpeallacht fheabhsaithe i lár na cathrach** do chách mar gheall ar laghdú ar an mbrú tráchta, agus mar sin **spreagtar siúl agus rothaíocht** mar mhodhanna iompair sábháilte

Is é Cuarbhóthar N6 Chathair na Gaillimhe an réiteach iompair is fearr agus tá sé comhsheasmhach le pleanáil chúí agus forbairt inbhuanaithe agus tá an dearcadh sin tacaíthe /bailíochtaíthe ag cuimsiú na tacaíochta beartais do bhearta SIG agus do chomhbhearta, lena n-áirítear Cuarbhóthar N6 Chathair na Gaillimhe, i bPleananna Forbartha ábhartha na Gaillimhe.